HOŁAS DUŠY

MALITWIENIK
dla
BIEŁARUSAŬ - KATALIKOŬ.

Ułažyŭ Ks. K. Stepowič.

Mowu paprawiŭ, pryhatawaŭ da druku i wydaŭ koštam „Biełaruskaj Krynicy“ Ks. Ad. St—ič.

WILNIA.

T-wo Wyd. „POGOŃ“, Druk. „PAX“, Ignacego 5.
1926.

Nihil Obstat

Petrus Kraujalis
Cen. libr.
25.III.1925.

Nihil Obstat quominus
imprimatur. 27.III.25.

† *Georgius*
Eppus Vilnensis.

Nr. 1200.

J. Ellert
pro Curiae Cancellario.

SŁAUCO AD REDAKTARA — WYDAUCY.

Wialiki biełaruski drukar i pierakładczyk światoj Biblii z staroj sławianskaj mowy na biełaruskuju Franciszak Skaryna, katory żyú i pracawaú u paczatku XVI wieku, (1517 — 1519 h. u Prazie Czeskaj i 1525 h. u Wilni) i ad nadrukawańnia praz katoraha pierszaj knihi u Wilni „Apostał", sioleta, kali nasza kniżyca była napisana

i paczata drukawać, minuła 400 hadoŭ,—mieŭ zwyczaj da pieratłumaczanych Biblijnych knih dadawać, miż inszym, swaje pradmowy. U hetych pradmowach Fr. Skaryna czasta wyrażaŭ metu swajej pracy i znaczeńnie św. Biblii dla duszy czaławieka.

Ab mecie i znaczeńni lubiŭ jon hawaryć, szto pieratłumaczanyja na biełaruskuju mowu światyja knihi majuć służyć Bohu na sławu i Biełaruskamu Narodu na karyść praz dobraje hetych hnih zrazumieńnie.

Fr. Skaryna nazywaŭ światyja knihi „lustram życcia naszaha", „lakarstwam duchowym",

„paciechaj sumnym“. A najbolsz jasna padczyrknuú jon znaczeńnie Światoha Pisańnia u pradmowie da knihi „Hioba“, dzie tak każa: ...„Ja Franciszak, Skarynaù syn z Połacka, u nawukach lakarskich doktar, wiedajuczy toje, szto najwyszejszaj mudraściaj jość razważańnie ab śmierci, paznańnie samoha siabie i razmyszleńnie ab żyćci buduczym, zahadaú drukawać“ i h. d.

Woś-ża i my, wypuskajuczy ú świet hety malitwienik dla Biełarusaú-Katalikoú, asnuty abo biespasredna na światych knihach, abo na tych piśmiennikach, jakija sami apiralisia na ich-ża, — majemo na mecie Bo-

žuju sławu i dabro swajho narodu, žadajuczy, kab nasza kniżyca była jamu „lustram žyćcia“, „lakarstwam duchowym“, „paciechaj“ i aporaj u jaho adradženskaj padarožy.

Wilnia. 24.XII.25. Ks. Ad. St—icz.

Muczaniku za relihijnaje abjadnańnie Uschodu z Zachadam św. Jozafatu, Archibiskupu Połackamu, hetu pracu paświaczaju.

PRADMOWA.

Miły Bracie, Biełarusje! Kali Boh pazwoliŭ nam dawać cześć Jamu ŭ rodnaj mowie naszaj, liczyŭ ja patrebnym złażyć woś hetu kniżycu, kab prysłużycca patrebam duszy twajej. Niachaj nie zastraszyć Ciabie jaje forma prostaja, ani jaje pachiby, kali czasam jakija zakralisia, ale niachaj serca twajo znojdzie u jej myśli dobryja, katorymi ŭzniasieszsia ty szczyraj duszoj

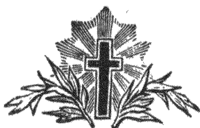
da Najwyszszaha. Mo' słowa jakoje budzie wydawacca miensz padchodnym, nia sumuj! Daść Boh, szto jak staniem rodnaj mowaj Jaho chwalici, buduć i słoùcy da taho hładziejszyja, a ciapier dawolimsia tym, szto majem. Piszuczy hetu knižku, mieù ja na mecie dać strawu lohkuju strudžanaj duszy twajej i pamahczy jej wyskazwacca prad Boham słowam prostym, a poùnym tajnicznaj hłybini. Twaryù ja tut mała: daù toje, szto i sam znajszoù u piśmienstwie wialikich pieśniaroù myśli relihijnaj. Pazwol, o Boża, uzraści zierniatkam hetym na niwie Twajej! X. K. S.

ČAŚĆ I.

MAŁITWY.

INRI

Malitwy ranišnija — (paciery).

Jak dzień začnieš, tak jaho i skončyš. Cani žyćcio swajo, cani kožnuju chwilinku. Kožnaja chwilina dana nam Boham z łaski. Boh daŭ nam čas da naprawy złoha, što ŭ nas i z nas. Marnawańnie času, heta—hrech. Začni dzień malitwaj, choć i karotkaj, ale z serca idučaj.

† U imia Ajca i Syna i Ducha Św. Amen.

O Boža, nie adkažy mnie Twaich daraŭ niabiesnych. O Boža, wybač mnie toje, što sahrašyŭ ja dumkaj, słowam, abo ŭčynkam. Barani mianie ad maładušnaści i zakamianiełaści ser-

ca. Wybaŭ mianie ad usialakaj hrachowaj pakusy. O Boža, aświaci majo serca, zahidžanaje drennym pačućciom. O Boža, ja hrešny čaławiek, a Ty Boh miłaściwy: Ty znaješ maju słabaść — zžalsia nada mnoj. O Boža, pašli mnie na pomač Twaju łasku — prasłaŭlaci światoje Imia Twajo!

O Chryste Jezu, Zbaŭca moj! Upišy mianie — słuhu Twajho — ŭ knihu žyćcia i daj mnie śmierć ščaśliwuju. Boža moj, choć dahetul nie zrabiŭ ja ničoha dobraha prad Taboj, Ty ŭspamažy mianie łaskaj swajej zrabici pačatak dobraha. O Boža, pakrapi majo serca rasoju łaski Twajej. O, Waładaru nieba i ziamli, pomni mianie hrešnaha słuhu swajho ŭ haspadarstwie swaim!

O Boža, pryjmi mianie, bo ja kajusia. Nie adstupajsia ad

mianie. Nia daj mnie ŭ napaść złoha zwalicisia. O Boža, daj mnie ślozy pakuty i pamiać na śmierć. Daj mnie cnoty pakory, čystaty, posłuchu. Daj mnie ciarpliwaść, wialikadušnaść, łahodnaść. O Boža, załažy ŭ-wa mnie korań dobraha i strach prad Taboj u sercy maim. Niachaj budu ja zdatnym lubici Ciabie z całaha serca i čynici zaŭsiody wolu Twaju. Barani mianie ad ludziej sapsutych, ad duchaŭ niačystych, ad złoha pažadańnia. Boža moj, Ty ŭsio robiš pawodle swajej woli pradwiečnaj: niachaj-ža wola Twaja spoŭnicca nada mnoj hrešnym. O, budź bahasłaŭleny na wieki. Amen. † *)

*
* *

(*) Z piśmaŭ św. Chryzostama.

Pomni, o Dziewa Maryja Najmiłaściwiejšaja, što ad wieku niačuwana, kab toj, chto da Twajej abarony ŭciakaje i Twajej pomačy prosić, — byŭ Taboju apuščany. Za hetaj nadziejaj idučy, o Dziewa nad Dziewy, Maci Božaja, kliču Ciabie ŭ majej niadoli i jak hrešnik šukaju Twajho zlitawańnia. O, Maci Pradwiečnaha Słowa, nia ŭzhardź maleńniem maim, ale pryjmi jaho łaskawa! Amen.

*
* *

Aniele Božy, Wartaŭničy moj, mianie addanaha Tabie wolaj Najwyšejšaha, aświaci, kiruj i bieražy ad błahoha. Amen.

*
* *

Ojča naš, katory jość u niebie. Świacisia imia Twajo. Pryj-

dzi waładarstwa Twajo. Budź wola Twaja, jak na niebie, tak i na ziamli. Chleba našaha štodziennaha daj nam siańnia. I adpuści nam hrachi našy, jak i my adpuskajem winawatym našym. I nie ŭwadzi nas u pakusu, ale zbaŭ nas ad złoha. Amen.

* * *

Prywitana budź, Maryja, poŭnaja łaski. Pan z Taboju. Bahasłaŭlena Ty miž žančynaŭ i bahasłaŭlen płod ułońnia Twajho, Jezus. Świataja Maryja, Maci Boža. Malisia za nas hrešnych ciapier i ŭ časinu śmierci našaj. Amen.

* * *

Wieru ŭ Boha Ajca Ŭsiomahutnaha, Stwaryciela nieba i ziamli. I ŭ Jezusa Chrystusa, Syna

Jaho adzinaha, Pana našaha. Katory pačaŭsia z światoha Ducha, naradziŭsia z Maryi Dziewy. Zamučan pry Ponskim Piłatu, ukryžowan, pamior i pachawańy. Zyjšoŭ da piekła, treciaha dnia paŭstaŭ z umioršych. Uzyšoŭ u nieba, siadzić prawaruč Boha Ajca Ŭsiemahutnaha. Adtul pryjdzie sudzić žywych i pamioršych. Wieru ŭ Światoha Ducha. Światy Kaścioł Katalicki, łučnaść światych. Adpuščeńnie hrachoŭ. Z umioršych paŭstańnie. Žyćcio wiečnaje. Amen.

* * *

Chwała Ajcu i Synu i Duchu światomu:

Jak było spradwieku, ciapier i zaŭsiody i na wieki wiečnyja. Amen. †

Malitwy wiačornyja.

Prad wiačornymi malitwami zrobiš karotki rachunak sumleńnia: ci nie zmarnawaŭ dnia, ci nia skryŭdziŭ kaho, ci nie zhrašyŭ Boha jakim słowam hidkim, abo myślaj niahodnaj, abo ŭčynkam škodnym. Jeśli tak było, kajsia ščyra i pastanawi, što zaŭtra budzieš lepšym. Kali Boh pazwoliŭ tabie zrabić što dobraje, padziakuj Jamu i nie chwalisia nikomu.

Psalm.

Żmiłujsia nada mnoj, Boża, pawodle wialikaha miłaserdzia Twajho.

A pa mnahacie miłaserdzia swajho satry nieprawatu maju.

Najbolš abmyj mianie z nieprawaty majej i z hrechu majho ačyšci mianie.

Bo nieprawatu maju ja znaju, a hrech moj prada mnoj zaŭsiody.

Tabie Adzinamu ja zhrašyŭ i zło prad Taboj učyniŭ, kab apraŭdaŭsia Ty ŭ słowach swaich i pomściŭ, kali sudzić budzieš.

Bo woś ja ŭ nieprawotach začaty i ŭ hrachu radziła mianie maci maja.

Bo woś Ty praŭdu palubiŭ; niaznanaje i tajnaje mudraści Twajej abjawiŭ mnie.

Akrapi mianie hizopam i ačyščan budu; abmyješ mianie i śniehu bialejšym stanu.

Słuchu majmu dasi radaść i wiasiełle i ŭradujucca pakornyja kości.

Adwiarni twar Twoj ad hrachoŭ maich i ŭsie nieprawoty maje ačyšci.

Serca čystaje stwary ŭ-wa mnie, Boža, a ducha prostaha adnawi ŭ nutroch maich.

Nie adkiń mi nie ad ablič-

ča swajho i Ducha Twajho światoha nie adbiary ad mianie.

Wiarni mnie radašć zbaŭleńnia Twajho i ducham waładarnym utwiardzi mianie.

Pakažu niawiernym darohi Twaje i biazbožnyja da Ciabie nawiernucca.

Ścieražy mianie ad krywawych dzieł, Boža, Boža zbaŭleńnia majho; chwalić budzie jazyk moj sprawiadliwašć Twaju.

Panie, adčyni wusny maje: apawiaščać buduć chwału Twaju. Bo kali-b Ty chacieŭ afiary, ja daŭ-by; ale z daraŭ rad Ty nia budzieš.

Afiara Bohu duch pakutny; sercam zbalełym i pakornym Boh nia ŭzhardzić.

Paščašliŭ, Boža, łaskaj Twajeju Syjon i niachaj zbudujucca ścieny Jeruzalem.

Tady rad budzieš z afiary sprawiadliwaj, i z prynosu, i z daraŭ; tady pałožać na aŭtar Twoj žywiny.

*
* *

O, Dziewa Pračystaja, Maci Jezusa, maja Zastupnica Łaskawaja! Paručajusia Twajej apiecy i cełaj istotaj majej addajusia Tabie. Barani mianie, Dobraja Matuchna, ad pakusaŭ šatana i cialesnaj napaści i wyprasi łasku ŭ Najmilejšaha Syna ahladaci i sławić Boha na wieki wiečny.

Miej zlitawańnie, o Boža, nad dušami maich baćkoŭ, bratoŭ, siostraŭ, swajakoŭ i nad dušami tych, što zyšli z świetu ŭ nadziei na žyćcio wiečnaje. Wiečny supakoj daj im, o Panie, a świaтło biazustannaje niachaj im świecić; niachaj adpačywajuć na wieki. Amen.

Ojča naš... Prywitana budź...
Wieru..., Chwała... †

RAZMYŠLEŃNI NA KOŽNY DZIEŃ TYDNIA.

Dobra zrobiš, moj miły Bracie, kali myśl swaju kožnaha dnia zrańnia — abo i zwiečara — skupaješ u čystaj krynicy praŭdy Božaje. Pry razmyšleńni, kab jano było dušy twajej karysnym, zbudzi spakojnym, ale mocnym aktam woli ŭsiu swaju tworčaść, kab addać Bohu čeść wysokaj dumkaju, čystym pačućciom, žywym słowam. Tuju myśl, što razbudzić silniej duch twoj, zapamiataj na cely dzień, kab uściaž być čujnym i pracawitym.

Niadziela.

Razmyšleńnie ab trywałaści dušy.

Zasnowa.

Prypomni sabie, što Boh — Istota Wiečnaja, Usiemocnaja — widzić usie tajnicy dušy twajej. Budź pakornym prad mahut-

naściaj Jaho. Kajsia, kali byŭ niawierny woli Jahonaj. Swaju kwołuju malitwu afiaruj dziela Jaho chwały, — prosiačy, kab dała karyść dušy twajej.

Zmiest.

1. Boh, Tworca Pradwiečny, aktam woli swajej pryzwaŭ mianie da bytawańnia, nadzialajučy padabienstwam da Siabie:

dajeć mnie wolu — žyć;
rozum — zdabywaci praŭdu;
serca — lubici dabro i charastwo.

Niezaležnaj wolaj swajej ja maju adbić na sabie abraz Boży, zakrapić jaho: upadobnicca žyćciom swaim Bohawi. Dapamoža mnie ŭ hetym Syn Boży Chrystus, katory źjaŭlajecca daskanalnym uzoram čaławieka, što jad-

naje ŭ sabie boskuju i ludzkuju naturu ŭ wadnej asobie Boha-Caławieka.

2. Boh, udzieržywajučy mianie pry bycie, dajeć wiečnuju trywałašć dušy majej: nieśmiarotnaść. Ad mianie zaležyć—być wiečna ščaśliwym na ŭłońni Božym, abo wiečna razłučanym z metaju całaha žyćcia majho. Sam ja žyćciom swaim zapišu siabie ŭ lik aniołaŭ, abo šatanaŭ. Tak dyktujuć nam usie abjawy Božyja i pračuććio całaha rodu ludzkoha.

3. Što kaža u hetaj sprawie rozum ludzki i Duch Božy? Caławiek žywieć na świecie, kab dajšci žyćcia Božaha. Patoje Boh stwaryŭ i aniołaŭ, daŭšy im čas proby. Tolki im u adwiečnaj Prazornaści swajej nia daŭ pa ŭpadku adkupleńnia. Bo čym wyšej-

šy ŭzlot, tym nižejšy ŭpad. Jakža ščaśliwy čaławiek, što pačuŭ słowa Praŭdy adwiečnaj: „Chto wieryć Mnie, chacia-by i pamior: žyć budzie. . Ja z umioršych paŭstańnie i žyćcio".

Refleksija.

Jaki moj pahlad na žyćcio wiečnaje i čamu ja tak ab hetym dumać bajusia: hdzie pryčyna? Boža, pryjdzi mnie na pomač!

Wywad.

„Niespakojnaje serca majo, o Boža,
„Až pokul znajdzie spačyn na ŭłońni Twaim.

Paniadziełak.

Ab prawie Staroha i Nowaha Zakonu.

(Mat. 5).

„Sapraŭdy kažu wam; kali sprawiadliwaść waša nia

budzie bolšaju, jak wučonych i faryzejaŭ, nia ŭwojdzicie ŭ waładarstwa niabiesnaje“.

Prawa asoby: žyćcio.

1. Wy čuli, što skazana ŭ Starym Zakonie: „Nie zabiwaj; a chto-b zabiŭ, taho čakaje sud“. A Ja wam kažu, što kožny, chto hniewajecca na brata swajho, taho čakaje sud; a chto-by skazaŭ bratu swajmu: „niahodnik“, taho čakaje Najwyšejšy Trybunał; a chto-b skazaŭ: „biazbožnik“, taho čakaje piekła ahniowaje. Kali woś pryniasieš afiaru na aŭtar, a tam prypomniš sabie, što brat twoj maje niešta proci ciabie, pakiń tam prad aŭtaram afiaru swaju, a jdzi pahadzisia piarwiej z bratam swaim, a tady, wiarnuŭšysia, złažy afiaru swaju.

Prawa hatunku: razmnażeńnie.

2. Wy čuli, što skazana ŭ Starym Zakonie: „Nia čužałož“. A Ja wam kažu, što kožny, chto prahawita hladzić na žančynu, ŭžo sčužałožyŭ ŭ sercy swaim... Skazana tak-ža: „Chto choča addalić žonku swaju, niachaj jej daść list razwodu“. A Ja wam kažu: z wyniatkam raspusty, kožny, chto addaliŭ-by žonku swaju, stajecca pryčynaj jaje čužałožnaści; a chto-b z addalenaj ažaniŭsia — čužałožnik.

Prawa adnosna praudy.

3. Wy čuli tak-ža, što skazana ŭ Starym Żakonie: „Nie prysiahaj falšywa". A Ja wam kažu: zusim nie prysiahajcie: — ani na nieba, bo jano tron Boha, ani na ziamlu, bo jana pad-

nožak stop Jahonych; ani na Jeruzalem, bo jość miestam wialikaha kniazia; ani na hołaŭ swaju nie prysiahaj, bo nia možaš wałaska adnaho biełym učynici, abo čornym. Ale mowa waša niachaj budzie „tak, tak“ — abo „nie, nie“.

Prawa adnosna hramady.

4. Wy čuli, što skazana: „Woka za woka, a zub za zub“. A Ja wam kažu: Nie spraciŭlajciesia ŭporysta błahomu; ale kali chto ŭdaryć ciabie ŭ prawuju ščaku, nastaŭ i lewuju; a chto-b dziela saročki chacieŭ wadzić ciabie pa sudoch, adstupi jamu j wopratku; a chto-by prymušaŭ ciabie na tysiaču šahoŭ, idzi z im i dalej. Wy čuli, što skazana: „Lubić budzieš bližniaha swajho, a nienawidzieć woraha swajho“.

A Ja wam kažu: Lubiecie worahaŭ wašych, rabiecie dobra tym, chto was nienawidzić, i maliciesia za tych, što was prasledujuć i zniewažajuć.

Nia sudziecie, kab samym nia być sudžanymi. — Nia kidajcie taho, što światoje, sabakam, a perłaŭ wašych prad świńmi, kab nie pataptali nahami swaimi. — Rabiecie druhim toje, što chočacie, kab wam rabili.

U hetym uwieś Zakon i Praroctwy.

Aŭtorak.

Ab čystaj myśli i dobraj woli.

(Tamaš a Kempis).

1. Na dwuch kryllach uznosicca čaławiek nad hetym świetam: prawatoj dy čystatoj. Prawata maje być u chacieńni, čys-

tata ŭ pačuwańni. Prawata imkniecca da Boha, čystata znachodzić Jaho i radujecca. Nijakaja sprawa nia budzie tabie ciažkaj, pakul budzieš swabodnym ad hrešnych nachiłaŭ. Kali da ničoha inšaha, jak tolki, kab byŭ ty miły Bohu dy karysny bližniamu, nia budzieš imknucca dy šukaci — tady ŭnutranaju swabodaju budzieš karystacca. Kali-b serca twajo było prostaje, tady ŭsieńkija twory byli-b lustram žyćcia i knihaju światoje nawuki. Niama tworu takoha maleńkaha dy błahieńkaha, jaki nia wykazwaŭ-by dabratu Boha.

2. Kali-b ty ŭ samym sabie byŭ dobry i čysty, tady lohka ŭsio bačyŭ-by dy razumieŭ. Čystaje serca nieba i piekła pranikaje. Kožny sudzić ab rečach

jaŭnych tak, jaki sam jość u sercy. Kali jość sapraŭdy radaść na ziamli, dyk maje jaje čaławiek čystaha serca. I kali dzie jość turbota i złybiada, najlepš wiedaje heta błahoje sumleńnie. Jak zialeza ŭ ahni hubľaje iržu, a pačynaje zihacieć dy čystaje robicca — tak i čaławiek, kali ŭsim sercam da Boha zwierniecca — kidaje swaje zahany i zusim pieramieniajecca.

3. Kali čaławiek pačynaje stynuć, tady pałochajecca na't maleńkaje raboty i achwotna pryjmaje zmannyja radašci. Kali-ž pačynaje sucelna siabie pieramahać i mužna jści šlacham Božym, tady mała zwažaje na toje, što raniej manilasia jamu być nadta ciažkim.

Sierada.

Jak možna ŭtrymacca ŭ dobrym namiery.

(Rodrycius).

1. Žyćcia duchowaha nastaŭniki woś jakim pryraŭnańniem pakazawajuć, jak swaje sprawy što-raz daskanalniej spaŭniać patrapim. Fizyk paznaječ wyhlad i raźmier rečaŭ, nie źwiartajučy ŭwahi na ich istotu, bo choć-by istota była najwartaŭniejšaj, nia źmienić ich dziejańnia. Našym abawiazkam: šukać usiudy woli Božaj; nie zważajma na pradmiet učynkaŭ našych, bo ŭsioroŭna, ci nam hetki, ci inšy zahad dany; ważna, kab wolu Božuju adhadać i spoŭnić jaje ŭsiudy i zaŭsiody. Światy Bazyl z słoŭ św. Paŭły wywodzić takuju nawuku: „Žyćcio i ŭsie sprawy

chryścijanina adnu metu majuć — chwału Boha“. — Ci jaścio, ci pjicio, abo što inšaje robicie — usio dziela chwały Božaje.

2. Zbaŭca Jezus strudžany prysieŭ nad studniaj Jakuba, a wučni pajšli pa strawu ŭ miesta. Jak wiarnulisia, znajšli Jaho ŭ hutarcy z samarytankaj. Skazali Jamu: „Rabbi, jež!“. A Jon adkazaŭ: „Maju Ja strawu na spažytak, ab jakoj wy nia wiedajecie“. Hamanili tady wučni pamiž saboj: „Abo Jamu chto prynios jeści?“ Nie, ale pasłuchajcie: „Moj nakorm — kaža Chrystus — spaŭniaci wolu Taho, chto pasłaŭ Mianie“. Chaj-ža i dla ciabie nakormam takim budzie wola Božaja. Ci wučyšsia, ci druhich wučyš: nia šukaj pryjemnaści ŭ samym zdabywańni nawuki, abo ŭ nawučańni, ale niachaj

spažywam twaim słužyć taja radaść, što ŭ-wa ŭsimčysta spaŭniaješ wolu Boha. Tak-sama i ŭ zaniaćciach chatnich: ci šyješ, ci dahladaješ chworych, ci kala haspadarki pracuješ — maješ takuju samuju zasłuhu, jak i tyja, što wučać, abo ŭradujuć, bo ŭsie roŭna wolu Božuju spaŭniajuć. I ŭ sercy i na wusnach mieć treba zaŭsiody takija słowy: „O, Boža, rablu heta dla Ciabie, dziela Twajej chwały, dziela spadabańnia Twajho“. Budźma wiernymi takomu prakanańniu, a ŭ kancy ŭsio spoŭnić patrapim. „Z dobraj wolaj słužačy Bohu, a nia ludziam“, budziem radawacca, bo wolu Boha luba spaŭniaci.

Čaćwier.

Ab Apošniaj Wiačery.

(Pawodle Ewanhielii).

1. Pierad dniom światoj Paschi, wiedajučy Jezus, što nadyjšła hadzina Jaho, kab pierajšci z hetaha świetu da Ajca: ŭmiławaŭšy swaich, što byli na świecie, da kančatku ich umiławaŭ. Kali-ž pryjšła hadzina, zaniaŭ miejsca za stałom, a dwanaccać apostałaŭ z im. I skazaŭ im: „Z pažadańniem wialikim čakaŭ Ja hetu Paschu spažywać z wami, piarwiej čym ciarpieć budu. Paśla naliwaje wady ŭ načyńnie i začynaje myć nohi wučniam. Zasieŭšy iznoŭ za stałom, pramowiŭ da ich: „Wiedajecie, što ŭčyniŭ Ja wam? Wy mianie nazywajecie Wučycielem i Panam, i dobra kažacie, bo tak jość. Ka-

li woś Ja, Pan i Wučyciel, abmyŭ nohi wašy, to i wy pawinny adzin druhomu nohi abmywaci. Prykładam pasłužyŭ wam, kab padobna, jak Ja ŭčyniŭ wam, tak i wy čynili.

2. I kali jany wiačerali, uziaŭ Jezus chleb, dziakawaŭ, bahasławiŭ, łamaŭ i dawaŭ wučniam swaim, kažučy: „Biarecie i ježcie: heta jość cieła majo, katoraje za was dajecca; heta čyniecie na pamiatku maju. Tak-ža i kielich pad kaniec wiačery ŭziaŭšy, padziaku ŭčyniŭ i daŭ im sa sławami: „Pijcie z hetaha ŭsie. Bo heta jość kroŭ maja Nowaha Zakonu, katoraja za mnohich budzie pralita na adpuščeńnie hrachoŭ“. I pili z jaho ŭsie.

3. Jezus tady ŭzrušany ducham, zajawiŭ im: „Sapraŭdy kažu wam: adzin z was mianie wy-

daść“. Hlanuli ŭsie adzin na druhoha ŭ sumniwie, ab kim haworyć? I strywožanyja wielmi pačali pytacca: „Niaŭžo ja, Panie?“ A Jon adkazaŭ: „Chto ŭmačyŭ ruku sa mnoj u misie, toj mianie zradzić“. Syn čaławiečy jdzie, praŭda, pawodle taho, što ab Im napisana; ale hora tamu čaławieku, praz katoraha Syn čaławiečy budzie wydan: lepiej było-b jamu, kab jon na świet nie radziŭsia!...

Piatnica.

Ab Afiary Imšy światoj.

(Z piśmaŭ Ks. Wjanneja).

1. „Ad uschodu sonca až da zachodu wialikaje Imia majo miž narodaŭ: a na kožnym miescy paświačajecca Imienniu majmu

Afiara čystaja, bo wialikaje jość Imia majo miży narodaŭ — kaža Boh". Słowy hety praroka Malachija najwyraźliwiej tasujucca da času chryścijanstwa. I sapraŭdy, ad času Wybaŭleńnia ziamla całaja jość światyniaj, u katoraj adbywajecca zaŭsiody Afiara Kalwaryi, ŭznoŭlenaja praz tysiačy afiarnikaŭ na češć Najwyšejšaha. Heta afiara tak niawysłoŭna čystaja, daskanalnaja, što maje swaju wartaść nawat tady, kali spraŭlajuć jaje ruki niahodnyja. Jezus stanowicca na miesca ludziej hrešnych, kab addać Bohu češć naležnuju Jaho Majestatu i wymalić jaho miłaściwaść. Imša świataja zaležyć na słowach konsekracyi, Afiara świataja na aŭtary jość tej samaj Afiaraj, katoraja adbyłasia raz u Wialikuju Piatnicu na Kalwaryi. Całaja roź-

nica jość u tym, što na Kalwaryi Jezus Chrystus afiarawaŭsia sposabam widomym — heta značyć, što hetu Afiaru bačyli wačami cieła, — i dalej, što afiarnikami byli złydni, i što kroŭ tam była pralita. U Imšy św. Jezus Chrystus afiarujecca rukami duchoŭnika, sposabam niawidomym i niakrywawym.

2 Caławiek, twor Božy, pawinien mieć wialikuju padziačnaść za byt swoj i za ŭsio, čym waładzieje; a jznoŭ kožny hrešnik abawiazan da afiary pakutnaj. I zatoje ŭ Starym Zakonie kožnaha dnia składałasia mnoha afiaraŭ Bohu. Ale henyja afiary z žywioły nie mahli mieć naležnaha naznačeńnia: Bohu ad čaławieka patrebna była Afiara mnoha čyściejšaja i samoj siabie świedamaja. Hetaj Afiaraj, što

moža žulawolić Božaje damahańnie, jość sam Jezus Chrystus, Boh roŭny Ajcu, — čaławiek roŭny nam. Jon heta što dzień afiarujecca na autaroch našych tak, jak kališci afarawaŭsia na Kalwaryi. Praz heta afiarawańnie samoha siabie Jezus Chrystus, Pan naš, addaje Bohu češć, katoraja naležycca Stworcy ad tworaŭ i wypłačwaje Jamu za hrachi ludzkija. Jezus Chrystus, staŭšysia pasiarednikam miž Boham i ludźmi, praz Afiaru swaju wyprašwaje nam usie patrebnyja łaski, a jak afiara padziačnaja, addaje Bohu padziaku, katoraja Jamu ad nas naležycca.

3. Chočaš paniaćcie mieci ab Imšy św.? Adkažu tabie sławami św. Jana Chryzostama: „Imša raduje cełу dwor niabiesny, prynosić patolle ŭsim dušam čys-

cowym, ssyłaje na ziamlu ŭsie bahasłaŭleńnia, daje Bohu bolej pašany, čym usie ciarpieńnia mučanikaŭ, čym pakuta ŭsich pustelnikaŭ, čym ślozy žalu, wylityja ad pačatku świetu až da jaho kanca“. Kali dachodzić budzieš pryčynu hetkaj wysokaj wartaści, to znajdzieš adkaz prosty. Imša św. jość Afiaraj Boha samoha. Widziš z hetaha, što Imša św. maje wartaść biazmiernuju.

Subota.

Ab Dziewie Maryi i Maci Božaj.

(Z adnaho nabožnaha piśmiennika).

Kali dawaŭ Boh niekali zahad być čaławieku sprawiadliwym, jak sam sprawiadliwym jość, moh čaławiek žalicca: Panie, jakža mahu ja naśledawać Ciabie

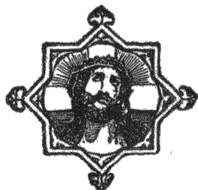
ŭ sprawiadliwaści, kali nia widžu Ciabie, a žyćcia nia znaju Twajho? Byccam adkazwajučy na hety zakid, Boh Syna swajho na ziamlu prysłaŭ, kab Jon, pryniaŭšy naturu ludzkuju, žyŭ miž ludziej i staŭsia im uzoram žyćcia. Ale i ciapier čaławiek moh narakać. Ach, Boža, dziakuju Tabie za ŭzor žyćcia, katory daŭ mnie ŭ asobie Chrystusa Synie Twaim; ale-ž ci ja zdaleju naśledawać Jaho, kali Jon usiemocny i światy, a ja lichi j hrešny? I hetaj skarzie čaławieka Boh spahadaŭ, bo daŭ jamu ŭzor inšy, u katorym cnoty Chrystusa wyrazna značny: biez dadatku boskaści Chrystusawaj z adnaho boku, a sapsutaści našaj—z druhoha. Hetakim uzoram daskanalstwa jość Maryja, Dziewa Naj-

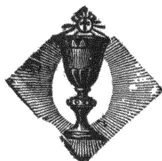
świaciešaja. Jana jość kazaŭ-by najwiarniejšym adbićciom Jezusa Chrystusa. U Joj cnoty Chrystowy niezraŭnanym światłom świeciać. U Piśmie światym piša, što na pačatku stwaryŭ Boh dwa światły i ŭstanawiŭ ich na firmamencie nieba, „kab świacili nad ziamloj i dzialili świetłaść ad ciemry"; światło bolšaje nazwana soncam, a mienšaje miesiacam. I ŭ świecie duchowym, u kaściele ducha, widzim światły dwa padobnyja: sonca, heta — Jezus Chrystus, miesiac — Dziewa Maryja. Sonca maje światło swajo, miesiac biare jaho ad sonca; Chrystus Sam z Siabie świetłaść; Maryja światło swajo — łasku, świataść, chwału — biare z Chrystusa. Sonca nia tolki świecić, ale i hrejeć; mie-

siac tolki świecić; padobna Chrystus — i zbaŭlaje i sudzić; Maryja zbaŭlaci tolki pamahaje. Charošy sonca kasuli, ale zašmat silny na słabyja wočy; naadwarot — świattło miesiaca, choć nia tak jasnaje, ale dla woka milejšaje. Pryhožy cnoty Chrystusa, ale dla słabaści našaj nia tak dastupny, bo heta cnoty Boha-Čaławieka; nie raŭnujucca da ich swajej jasnaściu cnoty Maryi, ale zatoje bolej padchodziać słabaści našaj. Nakaniec, jak miesiac świattłom swaim najbolš blizki da sonca i hetak maje pieršaje miesca miž usimi zorami, tak Maryja świetłaściaj swajej da Chrystusa najpadabniejšaja i ŭsich światych pierawyšaje; što ŭ światych było daskanalnaje, toje ŭ Maryi było mnoha daskanalniejšym. „U Joj

jaśnieje ciarpliwaść Hioba, moc Mojžeša, wiera Abrahama, čystata Jozefa, pakora Dawida, rozum Salomona, nabožnaść Eljaša, dziawočaść niawinnych, mužnaść niesprawiadliwa mučanych, haračaść apostalskaja, mudraść ajcoŭ światych, afiarnaść pakutnikaŭ Božych. Jana jość najdaskanalniejšym tworam Boha. I tak być pawinna, kali Jana wybranaj była Matkaju Syna Božaha. Jakoje-ž, pytaju, moža być charastwo, jakaja cnota, jakoje daskanalstwa, jakaja łaska, jakaja chwała, katoraja nie naležycca Božaj Matuchnie-Maryi? Razwiažy zwiazki myśli swajej, puści krylla rozumu swajho: staŭ sabie ŭ dušu Dziewu najčyściejšuju, najmudrejšuju, najpryhažejšuju, najpakarniejšuju, najłahadniejšuju, poŭnu-

ju łaski, światašci, jasnuju ŭsimi cnotami, usimi darami bahasłaŭlenuju, Bohu najmilejšuju... Jak možaš, tak słaŭ Jaje. Adnak wyšejšaj sławy hodna heta Pračystaja Dziewa nad Dziewy!

MALITWY ŚWIATOČNYJA.

Światata służyć adpačynkam dušy i cieła. U adpačynku nabirajem śwież ych sił. Siłaj ducha — malitwa. Siłaj cieła — dobraja strawa, pawietra, sonca. Świata starajsia tak prawiaści, kab duch twoj nabraŭ świežaj achwoty da služby Božaj, a cieła da pracy budniaj. Treba światam malicisia lepiej i bolš, kab uprasić łaski ŭ Boha na tydzień cełу. Treba i zabawicca razumna, kab razwiesialicisia i zabyci štodzienny trud. Kali ty zdaroŭ, — pomni, što maješ abawiazak słuchać Imšy św., a kali nia možaš pajści da kaścioła, pamalisia ŭ chacie padčas nabaženstwa. Možaš naprykład admowić ražaniec, abo litaniju jakuju, abo razmyšleńnie adprawić, abo pabožna i razważna adčytać malitwy imšalnyja.

Malitwy padčas Imšy św.

„Z kožnaj Imšy św. možam mieci tuju samuju karyść, jakuju Chrystus wysłužyŭ nam u Wialikuju Piatnicu praz śmierć swaju kryžowuju“.

(św. Tamaš z Akwinu).

Intencyja.

Boža Miłaściwy! Pryjmi afiaru Syna Swajho, u jakoj praliŭ Jon za nas da apošniaj kapli kroŭ swaju darahuju. U złučeńni z Taboj, o Chryste, składaju hetu afiaru rukami kapłana z toju dumkaju, jakuju mieŭ Ty Sam, Jezu Miły, kali kanaŭ za hrachi świetu i maje. Złučajučy dumki maje z Twaimi, o Chryste, Jezu, budu raspamiatawać apošnija chwiliny žyćcia Twajho, budu wučycisia ciarpieć u śled za Taboj.

Časć I. Ad Pačatku da Afiarawańnia, kali pieršy raz zwoniać. Možna malicca stojačy.

Jezus abmywaje nohi Apostałam. O, Zbaŭca Najmilejšy! Abmyj dušu maju z usieńkaj plamy hrechu, ačyści pačućcio majo, paświaci jaho, kab moh ja złučycisia z hetaj afiaraj światoj, katoruju Sam afiarawaci maješ na Aŭtary praz duchoŭnaha afiarnika, słuhu Twajho. Maryja, Maci Božaja i maja Zastupnica, światy Janie, światаja Mahdalena, uprasiecie ad Boha dla mianie tyja pačuwańni, jakija was ažyŭlali pry krywawaj afiary na Kalwaryi.

*
* *

Chrystus u Hetsemani. Uważaj, duša maja, na Boha žurbami prybitaha, potam

ablitaha i krywioj, twaram na ziamlu pachilenaha. Jon płača za twaje hrachi... i ty płač z Im razam, molačy, kab daŭ Jon spaznać tabie hańbu hrechu i niahodnaść čaławieka.

*
* *

Zrada Judaša. O moj Jezu, kolki-ž razoŭ ja praz hrech wyraksia Ciabie, pryjaciela najmilejšaha i ajca łaskawaha: nawat i ŭ tym časie, kali prad ludźmi wydawałasia, što ja wierny Tabie. Daruj mnie tak, jak i niawiernamu apostału swajmu, kali toj wyrakaŭsia imieńnia Twajho. Lepš užo mnie ŭmierci, čym zapradaci praz hrech Ciabie, Boha majho.

*
* *

Chrystus prad Kajfašam. Ty wiedaŭ dobra, o

Jezu, što pryznaŭšy siabie Boham prad Kajfašam, nia minieš hniewu jaho i pryhaworu śmierci. Wučaš mianie praz heta, što nia treba nikoli bajacca wyznawać praŭdu. Ja budu śmieła pryznawacca, što wieru Tabie i prawa Twajo pryznaju. O Zbaŭca moj! Ja chacieŭ-by być adnym z tych, katorych prad Ajcom swaim u niebie za swaich pryznaješ, a katoryja nia wyraklisia Ciabie prad ludźmi. Pamažy-ž mnie, o Chryste!

*
* *

A d K a j f a š a d a P i ł a t a. Piłat pytajecca: „Što heta praŭda?“ i zara adchodzić, kab nie pačuć Twajho Boskaha słowa. A kolki-ž ludcoŭ nie dajšło da paznańnia Ciabie, bo praŭdy bajacca Twajej i abminajuć čymchutčej hołas Božy! I ja sam, ci zaŭsio-

dy staraŭsia sercam adhadać Ciabie, pawieryć, palubić? Ci-ž lublu razmyšlaci ab cudoŭnym žyćci Twaim? Ci-ž starajusia čućcio majo, słowa, i čyn moj budawać na prawoch Twaich? Ci-ž stojka šukaju sprawiadliwaśći Twajej? Zžalsia nada mnoj, Chryste!

Čaść II. Ad Afiarawańnia da Kanonu, kali druhi raz zwoniać.

Chrystus prad Heradam. Jezus, Syn Boży, zamaŭčaŭ prad Heradam — raspuśnikam. Heta mo' pieršy byŭ čaławiek, prad katorym Chrystus nie chacieŭ pramowić, — kab pakarać hrešnuju jaho cikaŭnaść i pryhanić ahidu žyćcia jaho raspusnaha. Jezu, pramaŭlaj da

mianie zaŭsiody dumkami światymi, nie zważajučy na hrešnaść maju!

*
* *

Chrystus bičawany. Što za styd i bol dla tak čystaj asoby Jezusa! Zniaważyli Jaho prad natoŭpam rasšalełych ludziej, razdziawajučy i bjučy biazlitosna. Chrystus cierpić za maju biasstydnaść — sam niawinny, biez najmienšaj plamki hrechu. O Boża, usie swaje ciarpieńni i ja afiaruju za ŭsich, što raspustaju siabie hańbiać.

*
* *

Piłat abmywaje ruki. Jak pałachliwy Piłat, tak i ja mo' niaraz łhaŭ sam prad saboj, kab apraŭdać siabie? A Boh-ża čytaje ŭ sercy ludzkim. Ačyści,

o Boža, mianie ad hańby, kab čysty i biazwinny ŭznasiŭ ja da nieba wočy swaje!

*
* *

Ecce homo! (Wo čaławiek!) Niekali stanu ja prad Boham na sud. „Wo čaławiek, wo jaho žyćcio!“ — skaža moj Sudździa Najwyšejšy. O Jezu, chto-ž z hrešnych wydziaržyć na sabie Twoj zrok hniewu za zmarnawańnie daraŭ Twaich? Budź-ža, o Jezu, dobrym dla mianie ŭ tuju strašnuju hadzinu!

*
* *

Naruha natoŭpu. „Kryžuj Jaho, kryzuj!“ — woś strašny kryk narodu, katory niadaŭna spatykaŭ Chrystusa jak Mesyjaša. Zmiennaść serca ludzkoha, sapraŭdy, nia maje hranic.

Siańnia: „Hozanna!“ — a zaŭtra: „Kryžuj!“ Woś zapłata niazdzieržanaj nienawiści za haračuju miłaść. O, świataja Afiara za hrešnaje ludstwo! Jak-ža serca Twajo musiła ścisnucisia na heny dziki hołas šalonych, ačmučanych ludziej. I jaki-ž ja šalony, kali paznaŭšy praŭdu Twaju, jašče maju prywyčnaść da hrechu!

Čaść III. Ad pačatku Kanonu da Komunii. (Treba klenčyć).

Jezus pad kryžam. O Boža, chto apiša tuju strašnuju chwilinu, kali wydan bvŭ prysud śmierci na Syna Twajho Najmilejšaha! Pad ciažaram kryža Chrystus idzie na Holhotu, chistajučysia ad źniamohi paśla biazlitosnaha bičawańnia i źnia-

wah roznych. Jak-ža strašnym koštam zbawiŭ nas Jezus, koštam swajho žyćcia maładoha: krywioj i śmierciaj. O, Jezu-Chryste-Boža, pazwol i mnie, biednamu dziciaci Twajmu, iści śledam krywawym Twaim!

*
* *

Jezusa da Kryža prybiwajuć. Ach moj Boža, malitwa maja, heta — hołas krywi i śloz Twajho Syna: nie adkinieš jaje. Tuju kroŭ ran Jahonych, tyja ślozcy Jaho wačej: usio afiaruju Tabie za suspolnaść katalickuju, za Ajca Światoha, za biskupaŭ i kapłanaŭ, za parafiju našu, za siamju maju i za cely narod biełaruski; za maich pryjacielaŭ i za worahaŭ tak-ža; za tych, chto prasiŭ majej malitwy. Boža, budź miłaściwym świetu cełamu!

J e z u s n a K r y ž y. Afiara krywawaja z kryža! Swiataja Hostyja Autara! Čeść Tabie, Chryste, z usich sił dušy majej! Serca majo da Ciabie naležyć. „Kali budu padwyšan, paciahnu za saboj usich“, — woś słowy Twaje. O Jezu, byt moj i žyćcio majo addaju Tabie. Paciahni za saboj świet cełу swajej strašnaj afiaraj. P r y j d z i w a ł a d a r s t w a Twajo!

* * *

J e z u s m o l i c c a z k r y ž a. O Jezu, raspiaty na drewie kryžowym! Ty j ŭ apošniaj chwilinie nie zabyŭsia malicca za nas „Ojča, wybač im, bo nia wiedajuć, što robiać“. Miej litaść nad tymi, što ŭ prywiaznaści da hrechu adyšli na świet toj i cier-

piać balučaje ačyščeńnie. Zmienš bol ich i wyzwal tych, što cierpiać moža z majej pryčyny.

* * *

S i e m s ł o ŭ z K r y ž a.

„Ojča, wybač im“... Nia pamiataj, Boža, prawiny našaj i ajcoŭ našych i nie rabi pomsty za hrachi našy.

„Siańnia budzieš sa mnoj u rai“... Ja wielmi słaby, Boža moj, ale zaŭsiody na Tabie nadzieja maja.

„Žančyna, woś Syn twoj“... Waźmi i mianie, Matuchna, za syna swajho.

„Eli — Eli, Boža moj, — Boža, čamu-ž apuściŭ Ty mianie“... U ciažkuju minutu žyćcia, uspamažy, Boža, słaby duch moj!

„Smahnu“... Chryste, zapali ŭ žyłach maich pał da praŭdy, cnoty, charastwa, — bo ŭsio heta z nieba jość.

„Dakanałasia“... Usio kančajecca: i muki i ślozy. Daj Boža, kab mety žyćcia majho nikoli nia zhubiŭ ja.

„U ruki Twaje addaju ducha majho“... Jezu, budź pry majej śmierci!

Čaść IV. Ad Komunii da Kanca.

J e z u s u m i r a j e. Hledziačy, o Jezu, na cudoŭnuju śmierć Twaju, bili ludcy hrudzi swaje ad žalu, a sotnik pryznaŭ, što Ty „sapraŭdy Syn Božy“. Z pakoraj udarusia ŭ hrudzi i ja, bo ŭmiraješ i za maje hrachi.

Ale śmierć Twaja napaŭniaje serca majo nadziejaj, bo afiara Twaja „hładzić hrachi świetu“. Baranak Boży, dziela majho zbaŭleńnia zabity, zžalsia nada mnoj!

* * *

C h r y s t u s u h r o b i e. Chryste, Wybaŭca moj! Kolki razoŭ prymaju Ciabie Samoha ŭ Eŭcharystyi! Prašu sercam cełym: kab istota błahaja maja nia była hrobam zimnym dla Ciabie! Daj, o Jezu, kab złučajučysia z Taboj u Komunii, ja pieramianiŭsia ŭ Ciabie Samoha, nabirajučy siły Božaje Twajej. Božańka, žywi zaŭsiody ŭ cełaj istocie majej, pranikajučy jaje ciapłom Twajej łaski, ahniom Twajej miłaści. Ja hetaha niahodny, Boža moj, pryznajusia; ale-ž Ty dziela dabra dušy majej zyjšoŭ

až da hrobu: nie dapušci-ž zmarnawacisia zasłuham krywi swajej u majej dušy. Ačyšci mianie!

*
* *

Z umioršych paŭstańnie. Ustaū Ty z hrobu, Chryste, admienienym na ciele, pakidajučy tolki śled Piaci Ran. Daj, o Jezu. i mnie łasku adziecisia ciełam admienienym uzoram Twaim, kali ŭstanu na strašny sud Twoj. Trywohaj pierajmajuć mianie słowy Apostała Twajho: „Usie z hrobu ŭstaniem, ale nia ŭsie pieramienieny budziem”. Dyk malu Ciabie, o Jezu, kab cieła Twajo światoje i Kroŭ darahaja, što ŭ Komunii prymaju, ušcierahli mianie na życcio wiečnaje.

*
* *

U nieba ŭstupleńnie. O Chryste Jezu, zasyłaju jaščeščyruju prośbu maju dziela zbaŭleńnia swajho i chwały Twajej. Abiacaju ŭ całym žyćci maim šukać woli Twajej, a ścierahčysia hrachoŭ z usiej siły swajej. Zmacui, o Jezu, hetu achwotu maju: daj mnie zrazumieńnie prawa Twajho, kab nia błudziŭ ja, nie paznajučy dabra i zła. Malu Ciabie praz tajnicy Twajho Uskrašeńnia i Usšeścia: budź pry mnie ŭ pakusach žyćciowych i ŭ apošniuju chwilinu majho ziemskaha bytawańnia. Amen.

Malitwy paśla Imšy św.

(Salve Regina).

Prywitana budź Kniahinia, Maci Miłaserdzia i Nadzieja naša — Prywitana budź! Ciabie kličam my wyhnany dzieci Ewy, da Ciabie ŭzdychajem z stohnam i płačam na hetaj śloz dalinie. A Ty, o zastupnica naša, swaje miłasernyja wočy na nas zwiarni! A Jezusa, bahasłaŭleny płod ułońnia Twajho, nam pa wyhnańni hetym akažy. O Spahadna, o Litosna, o Miłaja Dziewa Maryja.

— Malisia za nas światąja Maci Boha.

— Kab stalisia my hodny abiacańniaŭ Chrystusa.

Målitwa.

Boža, prypynišča našaje i siła, łaskawa ŭzhlań na narod, što Ciabie molić, i praz zastupnistwa Bahasłaŭlenaj i Niepawinnaj Dziewy Maci Božaj Maryi, z światym Jozefam jaje Ulubiencam, światymi apostałami Twaimi Piatrom i Paŭłam i z usimi światymi, pasłuchaj litosna i łaskawa prośby, jakuju za nawarot hrešnych, za swabodu i ŭzwyšeńnie światoj Maci Kaścioła zanosim. Praz taho-ž Chrystusa, Pana našaha. Amen.

* * *

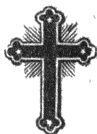
Światy Michale Archaniele, barani nas u zmahańni; proci złości i chitraści šatana budź nam abaronaj! Niachaj Boh jaho ŭstrymaje, pakorna taho prosim; a Ty,

o Kniaziu wojsk niabieskich, šatana i inšych złych duchaŭ, što na zhubu duš ludzkich pa świecie łunajuć pry pomačy Božaj skiń u piekła. Amen.

*
* *

Bahasłaŭleny Boh.
Bahasłaŭlena Jaho światoje Imia.
Bahasłaŭleny Jezus Chrystus Praŭdziwy Boh i Praŭdziwy Čaławiek.
Bahasłaŭlena Imia Jezus.
Bahasłaŭlena Jaho Najświaciejšaje Serca.
Bahasłaŭleny Jezus u Najświaciejšym Sakramencie Aŭtara.
Bahasłaŭlena Wialikaja Boža Maci Maryja Najświaciejšaja.
Bahasłaŭlena Jaje światoje i Niepawinnaje Začaćcie.
Bahasłaŭleny Jozef jaje Pračysty Ulubieniec.
Bahasłaŭleny Boh u swaich Aniołach i światych swaich.
Najświaciejšaje Serca Jezusa — zžalsia nad nami. *(Try razy).*

MALITWY PADČAS NIEŠPARAU.

Padčas Niešparaŭ najlepš zmoŭ nabožna ražaniec. Kali jość wystaŭleńnie Eŭcharystyi,— starajsia klenčyć, ale nikoli nia klenč na adnym kalenie, bo nia prystojna: lepiej užo stoj uważna i skromna. Kali maješ hołas, piai psalmy ŭ chory, a kali nie, to možaš adčytać woś hetyja:

Psalmy pakuty Dawida.

Psalm 6.

Panie, nie ŭ jaraści Twajej winuj mianie, ani ŭ hniewie swaim karaj mianie.

Zžalsia nada mnoj, Panie, bo ja chwory: azdarawi mianie, bo strywožany kości maje.

I duša maja strywožana wielmi: i Ty, Panie, dakul-ža adwiartacisia budzieš?

Abiarnisia, Panie, dy wyrwi dušu maju: wybaŭ mianie, dziela miłaści swajej.

Bo ŭ śmierci niama, chto ab Tabie pomniŭ-by, a ŭ piekle chto-ž Tabie budzie dawać chwału?

Ja strudziŭsia płačam maim, abmywaju što-noč łoža majo: ślazami swaimi paliwaju paściel maju.

Strywožany ad zhryzoty wočy maje, sastareŭsia ja mižy ŭsich worahaŭ maich.

Adstupiecie ad mianie ŭsie, chto robić nieprawotu: bo pačuŭ Boh hołas płaču majho.

Pačuŭ Pan maleńnie majo, pryniaŭ Pan malitwu maju.

Niachaj zasaromiacca i zatrywožacca mocna ŭsie worahi maje: niachaj nawiernucca i zastydajucca wielmi-wielmi.

Psalm 31.

Ščaśliwyja, katorym darawany nieprawoty i čyje prykrylisia hrachi.

Ščaśliwy čaławiek, katoramu nie paličyŭ Pan hrechu i ŭ wusnach katoraha niama krywadušnaści.

Dziela maŭčańnia majho ŭstareli kości maje, dziela narakańnia majho ceły dzień.

Bo ŭ dzień i ŭ nočy ciažyła nada mnoj ruka Twaja: pryjšła na mianie muka, jak-by ad kalučkaŭ ciarnistych.

Hrech moj raskazaŭ Tabie i niesprawiadliwaści swajej nia skrywaŭ.

Skazaŭ: wyznaju proci siabie niesprawiadliwaść Bohu, a Ty adpuściŭ biazbožnaść hrechu majho.

Dziela taho budzie malicca tabie kožny nabožny, u časie naležnym.

A ŭ napływie wod mnohich — hodzie prybližacisia da Ciabie.

Ty maja schowa ad turboty, jakaja mianie aharnuła: radaść maja, wybaŭ mianie ad tych, što mianie abstupili.

Dam tabie rozum (kaža Boh) i nawuču ciabie, pa jakoj darozie chadzici; ukraplu nad taboju znak moj.

Nia budźcie-ž jak koń, abo muł, katorym rozum nia dany. Wuzdoju i cuhlami ściśni ščo-

ki tych, chto nia choča da Ciabie nabližacca.

Šmat pakarańnia na hrešnaha, ale chto maje nadzieju na Boha, miłaserdzia dastupić.

Wiesialiciesia ŭ Bohu, dy radujcieś sprawiadliwyja; Chwaliciesia ŭsie, chto prostaha serca.

Psalm 37.

Panie, nie ŭ zapalčywaści swajej winuj mianie, ani ŭ hniewie swaim karaj mianie.

Bo strełу Twaje ŭkałolisia ŭ mianie: i natužyŭ Ty nada mnoj ruku swaju.

Niama zdaroŭja ŭ ciele maim dziela hniewu Twajho; niama supakoju kaściam maim dziela hrachoŭ maich.

Bo prastupki maje pierawyšyli haławu maju: i jak ciažkoje biaremia zaciažyli nada mnoj.

Razhnoilisia i razdziorlisia rany maje, dziela niarozumu majho.

Biednym ja staŭsia i zharbiŭsia zusim: cеły dzień chadžu sumujučy.

Bo maje biodry poŭnyja naruhańnia: a niama zdaroŭja ŭ ciele maim.

Zbiedžany i ŭpakorany ja wielmi: hałašu ad stahnańnia majho serca.

Panie, prad Taboj usio pažadańnie majo, a stohny maje ad Ciabie nia ŭkryty.

Strywožyłasia serca majo, pakinuła mianie siła maja i światło wačej maich, a jaho niama pry mnie.

Pryjacieli maje i susiedzi maje naproci mianie nabližajucca i paŭstawali.

A chto pry mnie byŭ, staŭ zdaloku, a hwałtawali mianie tyja, što dušy majej šukali.

I tyja, što šukali błahoha na mianie, hawaryli pustoje: a cełу dzień ab zradzie naradžalisia.

Ja-ž kazaŭ-by hłuchi nia słuchaŭ i byccam niamy nie raskrywaŭ swaich wusnaŭ.

I staŭsia ja jak toj čaławiek, što nia čuje: i što nia maje adkazu ŭ wusnach swaich.

Bo ŭ Tabie, Panie, mieŭ nadzieju: Ty mianie pačuješ, Panie Boža moj.

Bo ja skazaŭ: niachaj nikoli nia ciešacca worahi maje z taho, što kali paśliznułasia naha maja, — a jany śmiajalisia z mianie.

Bo ja na pakarańnie hatowy: i bol moj zaŭsiody prada mnoj.

Bo niaprawaty swajej ja nia ŭtaju: i dumać budu ab hrachoch swaich.

A worahi maje žywuć i zmacawalisia na mianie: i pamnoży-

lisia tyja, što znienawidzieli mianie niesprawiadliwa.

Što addajuć błahim za dabro, nahawaryli na mianie zatoje, što jšoŭ uśled za dabratoj.

Nie pakidaj mianie, Panie Boža moj: nie adstupaj ad mianie.

Paśpiašy na pomač da mianie: Panie Boža, zbaŭleńnie majo.

Psalm 50.

Zžalsia nada mnoj, Boža...
(Hladzi ŭ „Malitwach wiačornych“)

Psalm 101.

Panie, pačuj malitwu maju: a hołas moj niachaj da Ciabie dojdzie.

Nie adwiartaj abličča swajho ad mianie: u toj dzień, kali ja sumuju, nachili da mianie wucha Twajo.

Jakoha-niebudź dnia pryzywać Ciabie budu, chutčej słuchaj mianie.

Bo znikli jak dym dni maje: a kości maje wysachli jak treski.

Staŭsia ja jak padkošanaja trawa, i zwiała serca majó: što zabyŭsia ja spažywaci chleb moj.

Ad hołasnaha stohnu majho, ssochlisia kości maje z ciełam maim.

Staŭsia ja padobnym da pelikana na puščy; staŭsia ja jak načnica ŭ pustyni.

Nia spaŭ ja, i byŭ jak toj ptach na strasie adzinoki.

Uwieś dzień naruhalisia mnie maje niapryjacieli: a tyja, što kaliś chwalili mianie, ciapier praklinali.

Woś ja chleb moj spažywaŭ jak-by popieł, a napoj swoj raspuščaŭ ja ślazami.

Dziela hniewu ŭzharačeńnia Twajho: bo Ty padwyšyŭ i skinuŭ mianie.

Dni maje praminuli jak cień: a ja wysach jak siena.

Ale-ž Ty, Panie, na wieki trywaješ: a pamiać Twaja ad rodu da rodu.

Ty ŭstaŭšy zmiłuješsia nad Syjonam: bo ŭžo čas zmiławańnia nad im, užo pryśpieŭ čas.

Bo darahimi stali słuham Twaim mury jaho: i žalejuć ziamlicy jahonaj.

I buduć bajacca narody Imia Twajho, Panie: i ŭsie kniazi chwały Twajej.

Bo zbuduje Boh Syjon: i jawicca ŭ sławie swajej.

Uzhlanuŭ na malitwu pakornych: i nia zhardziŭ ich prośby.

Zapišacca heta ŭ druhim pa-

kaleńni: a narod, katory stworycca, chwalić budzie Hospada.

Bo hlanuŭ z wyšyni światoj swajej: Pan z nieba na ziamielku pahlanuŭ.

Kab pačuci žalbu padniawolnych: kab razwiazać synoŭ zapradanych.

Kab jany sławili ŭ Syjonie Imia Božaje: a ahwału Jaho ŭ Jeruzalem.

Jak zbiarucca razam narody, i kniazi kab Panu słužyci.

Woś ja spytaŭsia zaŭčasu, u sile wieku swajho: karotkaść dnioŭ maich daj mnie spaznaci.

Nie biary mianie na paławinie dnioŭ maich: bo lety Twaje z rodaŭ u rody trywajuć.

Na pačatku Ty, Panie, ziamlu zasnawaŭ: a sprawaj ruk Twaich jość nieba.

I jany zahinuć, Ty pieratrywaješ: i ŭsieńka jak adzież pastareje.

I jak adziežu pieramieniš ich, i admieniacca: a Ty toj samy zaŭsiody, i lety Twaje niaŭmienšajucca.

Syny słuh Twaich žyci buduć: a patomstwa ich nikoli nie zwiadziecca.

Psalm 129.

Z hłybini kliču da Ciabie, Panie: Panie pačuj hołas moj.

Niachaj buduć wušy Twaje ŭważny, na hołas maleńnia majho.

Kali budzieš zważać na niepraważci, Panie: Panie, a chto-ž ustaicca?

Bo ŭ Ciabie jość ačyščennie: i dziela zakonu Twajho čakaŭ Ciabie, Panie.

Čakała duša maja na słowa Jaho: nadzieiłasia duša maja na Boha.

Ad ranišniaj zorki da nočy: niachaj Izrael nadzieicca ŭ Panu.

Bo ŭ Pana jość zlitawańnie i bahataje ŭ Im wybaŭleńnie.

A Jon wyzwaleńnie daść Izraelu: z usiej nieprawoty jaho.

Psalm 142.

Panie, pačuj malitwu maju: pasłuchaj łaskawa zaklinańnia majho pawodle praŭdy swajej: wysłuchaj mianie pa swajej sprawiadliwaści.

I nie pačynaj sudu z słuhoj Twaim: bo nie apraŭdajecca prad Taboj nichto na świecie.

Bo zaŭziaŭsia worah na dušu maju: prytaptaŭ da ziamli žyćcio majo.

Umieściŭ mianie ŭ ciemry,

jak mierlacoŭ spradwieku: i scisnuŭsia ŭ mianie duch moj, štrywožyłasia ŭ mianie majo serca.

Prypaminaŭ ja dni daŭniejšyja, razdumawaŭ nad sprawami Twaimi ŭsimi: učynki ruk Twaich razbiraŭ ja.

Dyj padnios ja da Ciabie ruki maje: duša maja, jak ziamla biez wady prad Taboj suchaja.

Čymchutčej wysłuchaj mianie, Panie: asłabieŭ duch moj.

Nie adwiartaj abličča swajho ad mianie: bo stanu padobnym da tych, što schodziać u damawinu.

Daj mnie zrańnia pačuć miłaserdzie Twajo, bo ŭ Tabie mieŭ ja nadzieju.

Pakažy mnie darohu, katoraj išci maju: bo da Ciabie padniaŭ ja dušu maju.

Wyrwi mianie ad worahaŭ

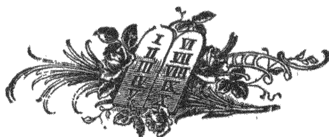
maich, Panie, da Ciabie ja pıybieh: nawučy mianie spaŭniaci wolu Twaju, bo Ty Boh moj.

Duch Twoj dobry zawiadzie mianie ŭ kraj sprawiadliwy: dziela Imia Swajho, Panie, ažywiš mianie praŭdaj swajej.

Wywiadzieš z tužliwaści dušu maju: a z miłaserdzia swajho razhoniš worahaŭ maich.

I zahubiš usich, chto mučyŭ dušu maju: bo ja słuha Twoj.

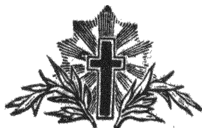
† Chwała Ajcu i Synu i Duchu światomu Amen.

ČAŚĆ II.

MYŚLI NA WAŽNIEJŠYJA
∴ ŚWIATY HODU. ∴

(Na padstawie razmyšleńniaŭ
A. Šnejdera i inšych).

Nawučysia dumać ab usim, što spatykaje ciabie na śwsiecie. Boh daŭ rozum na toje, kab hledziačy, što dzieicca kruhom, samym dajšci da paznańnia praŭdy. Z usich razwažańniaŭ najmilejšym Bohu — razmyšleńnie ab praŭdach relihii i ab uspakajeńni dušy našaj u Bohu. Medytacyja — heta najlepšaja malitwa, bo najlepš służyć da paznańnia Boha i paprawy žyćcia.

Razmyšlaj paprostu. Najpierš prypomni sabie Boha i Jaho žywuju suwiaź z dušoju. Jon blizka. Jon pranikaje istotu twaju. Cešć Jamu daj, prasi pomačy. Paśla ŭważna čytaj pradmiet swajho razważańnia. Zrazumiej jaho dobra i prystasuj da swajho žyćcia štodziennaha. Pastanaŭleńnie rabi praktyčna: wiedaj, što pastanaŭlaješ

i wiedaj, što pastanowu spoŭnić treba. Pastanaŭleńnia mutnyja, katoryja spoŭniu kaliś, jak budzie možna — ničoha niawarty, bo niepraktyčny. Konč razmyšleńnie ščyraj prośbaj da Boha. Kali knižki da razmyšleńnia nia maješ, to razmyšlaj toje, što ŭmieješ na pamiać, prymieram paciery, katechizmy, — abo što dobraje kali wyčytaŭ, ci pačuŭ. Takoje razmyšleńnie moža być nawat lepšym, jak knižnaje, bo wučyć nas dumać samawita. Razmyšlaj najbolš budučy na nabaženstwie, bo ŭ światyni Božaj usio pabudžaje da myśli pawažnaj, i tolki ludzi pustadumnyja, abo biazwiercy, mohuć tam razhladacca, abo śmiajacca. Paśla pryniaćcia Eucharystyi, pierš čym budzieš čytać jakija malitwy nabožnyja, razmyšlaj choć jaki kwadrans, bo para najlepšaja tady Boha paznać i saboj pakirawać.

Umiej hladzieć na žyćcio čaławieka. Umiej dumać hłyboka, bo ŭ myślach pačynajecca našaje dziejańnie. Jakaja budzie twaja dumka, takoje j žyćcio: a jakoje žyćcio, takaja j wiečnaść.

Niepawinnaje Začaćcie Dziewy Maryi.

(8 śnieźnia).

1. Nia byli jašče propaści, kali Ja pačałasia (Prov. 8.24). Hrech pierwarodny, heta—propaść, u katoruju za Adama ŭsie ŭwalilisia. Maryja tolki, ščaśliwaj łaskaju Boha, była wolnaj ad hetaha hrechu, kab mieć tuju čystatu—jak kaža św. Anzelm, —jakoj aproč Boha, znajści nihdzie niemahčyma. Pazdaroŭ-ža Maryju za takuju ščaśliwaść! Ty tak-ža, choć u hrachu pačaty, z łaski Chrystowaj na Chryščeńni byŭ ačyščan i adrodžan. Budź zatoje padziačnym.

Ale ci tuju čystaść ty ŭtrymaŭ? Ci moža swaimi hrachami wiarnuŭsia da taho stanu nieščaśliwaha, a mo i horšaha?

Kali tak, to starajsia padniacisia z tej propaści ahidnaj. Ničoha tak nia bojsia, ničym tak nia brydźsia — jak hrecham.

2. Usia Ty pryhoža, pryjaźnica maja, i niama ŭ Tabie plamy. (Cant. 4,7). Nia było hrechu ŭ Pračystaj Dziewy, nia było i złoha pažadańnia. Ale ty inšaje prawa čuješ u sabie. Supakoj budzieš mieć, kali pažadańni i drennyja nachiły pieramožaš; kali rozum i duch zapanujeć nad ciełam. „Bo kali pawodle cieła žyć budziecie, pamrycio“. (św. Pawał). Zmahajsia śmieła i z nadziejaj na apieku Biazwinnaj Dziewy proci worahaŭ dušy swajej. Na pomač Jaje nadziejsia, bo Jana ściorła hołaŭ piakielnaha wužaki i jaho siabroŭcaŭ.

3. U mianie łaska ŭsia-

ho žyćcia i praŭdy (Eccl. 24, 25). U pieršaj časinie istnawańnia Maryi daŭ Boh Jej łasku, wyšejšuju jak ludziam i aniełam: poŭny rozum i paznańnie Boha, wolu miłujučuju Jaho bolš čym Serafiny; aproč taho, daŭ łaski pamocnyja da žyćcia pawodle najwyšejšaje intencyi nadpryrodnaj. Zhetul widziš, jakija Maryja sabrała bahatstwy duchowyja. A kali-ž ty wolu i rozum swoj z Boham złučyš? Ci byŭ wiernym Jaho łascy? I ci budzieš tak wiernym, kab moh skazaci za św. Paŭłam: „Łaska Jaho dla mianie nia była daremnaj“!

Naradziny Chrysta Jezusa.

(Daŭniej Kalady).

1. I zdaryłasia, kali jany byli tam, nastaŭ čas, kab paradziła. (Luc. 2,6). Hdzie Chrystus radziŭsia? Uważaj na miesca adludnaje, paru zimnuju, čas načny... kruhom mizernaść i niadola. Chočaš, kab u dušy twajej naradziŭsia Chrystus? Nie pieracaniaj siabie; astudzi swaje niadobryja parywy; lubi udumlenym byci; ubohim budź achwotna i pakornym. Palubić Syn Boży ŭ tabie toje, što sam wybraŭ na świecie.

2. „I paradziła syna swajho pierwarodnaha". Uważaj, z jakoj pašanaj, pakoraj i miłaściaj Pračystaja Dziewa syna pryniała, i jak na zbaŭleńnie hrešnaha świetu Ajcu Bohu afiarawała. Słuchaj płač, zważ na ślozy; pytaj, čaho

płača, a pačuješ adkaz, što nia maje paciechi z tych, chto marnuje trudy Jaho. Pastanawi jści za im i druhich da Jaho kirawaci.

3. „I spawiła jaho ŭ pialonki i pałažyła ŭ žołabie“. Widziš, jak Syn Božy ad małoha wybiraje sabie niadolu! A ty tak dryžyš i ŭciakaješ ad ćwiordaha žyćcia. Nia było jamu miesca ŭ zajeździe. „Pryjšoŭ da swaich, a swaje nia pryniali Jaho“. Tak ci mała chto i ciapier wyhaniaje z dušy swajej Boha, choć Jon z łaski swajej sam pieršy budzić nas da dobraha ŭčynku. Ci-ž toj, chto stwaryŭ ciabie dziela swajej chwały i dziela twajho ščaścia, nia znajdzie dla siabie ŭ dušy twajej miesca? A mo' tudy znajdzie sabie darohu toj, što starajecca ciabie zhubici?...

Nowy Hod.
(1-ha studzienia).

1. Siańnia Syn Boży atrymaŭ imia Jezus, paddajučysia zwyčaju Staroha Zakonu: abrazańniu. Hetym dniom pierażywaje Jezus toje, što aż da śmierci pierażywać maje: spaŭniaje wolu Boha, pasłušny Maryi i Jozefu. Sam Syn Boży słuchaje ludziej, a ludzi tak pyšnyja, što ŭmiejuć spraciwicca Jaho jaŭnym prykazańniam. Boha słuchać treba, ci ducha złoha: wybiraj!

2. Jak-ża jaśnieje pakora Jezusa! U stajni — ubohi, a pry abrazańni, jak hrešnik. Boh, na katorym hrechu niama, tak paniziŭ siabie, što postać hrešnika pryniaŭ. A ja, choć u hrechu pačaty i ŭ hrechu żywu, čuraju-

sia hrešnikam nazwacca, stydajusia canić siabie papraŭdzie.

3. U hetaj tajnicy pakazwajecca miłaść Jezusa, bo zahadzia chacieŭ Jon Jezusam — heta znača Zbaŭcam nazwacisia, a krywioj swajej miłaść swaju prypiačatać. Zrazumiej nabožnaść i radaść Maryi, kali dziciatka Jezusam zwać stała. Padumaj, čym dla ciabie Jezus: krynica ŭsialakaha dabra, ab jakim dumać možaš, sława i prad kožnym błahoćciem abarona. Hod Nowy začni pad asabliwaj apiekaj Zbaŭcy Chrystusa. Addajsia Jamu jznoŭ, jak na światym Chroście. Ja twoj, o Jezu, na hod cełу i na wieki.

Try Karali, abo Bohajaŭleńnie.

(6 studzienia).

1. Siańniašniaha dnia abchodzim try zdareńni praz katoryja ludzi paznali ŭ Chrystusie Boha samoha. Try mudracy z Uschodu addajuć Jamu pakłon. Pry chroście ŭ Jardanie Jan Chryściciel i inšyja čuli hołas Božy nad Jeruzalem: „Heta moj Syn najmilejšy“. A na wiasielli ŭ Kanie ŭčyniŭ Jezus pieršy cud i „ŭwieryli ŭ Jaho wučni“. Na pamiatku hetych zdareńniaŭ u kaściele łacinskim paświačajuć kadziła i krejdu, a ŭ sławianskim —wadu ŭ rekach i stawach.

2. Afiarawali mudracy małomu Jezusu mirru, kadziła i zołata. Mirra — na znak Jaho ludzkoj natury, zołata—na znak karaleŭskaje hodnaści, a kadziła—

jak Bohu samomu: bo kadziła aznačaje malitwu. Pryznali hetaj afiaraj u Jezusie Boha i čaławieka ŭ wadnej asobie. — Nia stydajsia, bracie, wyjawić wiery swajej ŭ božstwa Chrystusa, ci to ŭ domie Božym, ci ŭ chacie. „Chto pryznaje mianie prad świetam—wučyć Chrystus—taho i ja pryznaju prad Ajcom maim“.

3. Cud u Kanie, hdzie Chrystus na prośbu Maryi pieramianiŭ wadu ŭ wino, služyć dla nas nawukaj, jak majem wieryć u zastupnistwa Maryi prad Boham. „Wina nia majuć“—šapnuła Maryja da Syna, widziačy turbotu maładych. I Jezus pasłuchaŭ matki, bo ŭžo pryšła chwilina pakazaci świetu, chto Jon. Dakanaŭ cudu i pawieryli Jamu, što Jon pasłaniec Božy. A padčas chrostu na Jardanie zaświedčyŭ toje-

samaje Duch światy ŭ pastaci hałubka, i hołas z nieba Ajca: „Heta Syn moj — Jaho słuchajcie“. A ty, ci pilna słuchaŭ hołasu Božaha ŭ swaim sumleńni? Ci achwotna słuchaŭ nakazaŭ Chrystowych u światoj Ewanhielii? A mo kali wystupaŭ naproci wiery našaj, nia znajučy jaję i zabywajučy słowy Jezusa? „Hora krywadušnym“! Pastanawi śmieła i ŭsiudy pryznawać Jezusa Boham praŭdziwym.

Ačyščeńnie, abo Dziewy Maryi Hramničnaj.

(2-ha lutaha).

1. Maryja, chacia niawinnaja ad pačatku swajho istnawańnia, idzie ŭzoram inšych žančyn da światyni złažyć afiaru ačyščeń-

nia. Idzie nie jak Maci Boža, ale kazaŭ-by jakaja hrešnica. Bač u čym lažyć sapraŭdnaja chwała! Nia sumuj, choć-by ciabie za ništo ŭwažali; aby tolki Bohu padabacca. Jezus pry abrazańni jak-by hrešny wydawaŭsia, tak-ža i Maryja pry ačyščeńni. Praŭdziwaja chwała i sława ad Boskaj aceny zaležyć: nia dbaj na sud ludzki.

2. Maryja afiarawała Ajcu Bohu najmilejšaha Syna, a i Sam Jezus afiarawaŭsia na pašyreńnie Jaho chwały i zbaŭleńnie ludzkoha rodu. Uważaj, što Chrystus i ciabie mieŭ tady na myśli. Što-ž ty Jamu pawinien? Uzbudzi ŭ sabie pažadańnie Jahonaj chwały i zbaŭleńnia swaich bližnich. Siańnia, miły Jezu, afiaruju Tabie što najdaražejšaje: serca swajo i wolu swaju.

3. Maryja nasiła Jezusa na rukach, pieściła, hadawała: na afiaru krywawaju za ciabie. Što-ž adčuwała jaje serca, kali Symeon, ubačyŭšy Zbaŭcu i ŭziaŭšy na ruki, ničoha ŭžo bolš nie žadaŭ na świecie. „Ciapier adpuściš słuhu Twajho, Panie, pawodle słowa swajho ŭ supakoi, bo ahladali wočy maje zbaŭleńnie!“. Ci-ž nie dastupaješ i ty padobnaj ščaśliwaści, kali ŭ Eucharystyi biareš Jezusa da hrudziej swaich?! Cani tady hodnaść swaju, bo staješsia domam Božym; bojsia jaje zhubici žyćciom nierazumnym i hrešnym.

Światoha Jozefa.

(19 sakawika).

1. Światy Jozef byŭ dzieła swajej čystaty Maryi ŭlubiencam. Wybar hety byŭ dla jaho wialikaj Božaj łaskaj, bo woli jaho paddany byŭ sam Jezus i Maryja. Budź čysty, skromny, pakorny jak Jozef, a budzieš miły dla hetaj Siamiejki Najświatšaj; i pabačyš jaje ŭ niebie i ŭšciešyšsia na zaŭsiody.

2. Św. Jozef byŭ nazwany ajcom Jezusa. Zwažaj na pakoru Zbaŭcy, katory choć moh pryjšci na świet u pałacy, wybiraje sabie ajca ŭbohaha i niaznanaha, katory trudom štodziennym zarablaje sabie na chleb budni. Za prykładam św. Jozefa nie addalajsia ad Jezusa. Biary Jaho na świedku swajej pracy i časta

hawary z im na malitwie. Pryhledźsia tak-ža, jak św. Jozef pracuje dla Jezusa i Maryi. Achwotna byŭ ukrytym i zabytym, dbajučy tolki ab Boham paručanych jamu asobach. I ty pry kožnaj swajej rabocie imknisia dumkaj da Jezusa i Maryi, a trud twoj — zbawić ciabie.

3. Św. Jozef pamior na rukach Jezusa i Maryi. Ščaśliwy skon! I ty chacieŭ-by śmierci nabožnaj. Malisia-ž, kab pry śmierci twajej Jezus i Maryja byli miłaj asałodaj. Pryzywaj św. Jozefa. Św. Teresa piša, što św. Jozef spoŭniŭ jaje kožnuju prośbu. Wymaŭlaj z pawažańniem hety światyja imiony, apošniaje-ž twajo słowa na hetym świecie niachaj budzie: „Jezus-Maryja-Jozef“.

Apawieščańnie Dziewy Maryi.

(25-ha sakawika).

Apisańnie hetaha zdareńnia padaje Ewanhielija św. Łukaša (1, 26). Habryel archanieł zjawiŭsia Maryi i abwieściŭ Jej radosnuju nawinu, što Boh praznačaje Jaje na Maci Chrystusa. U chwilinie, kali Maryja adkazała: „Niachaj staniecca mnie pawodle słowa twajho“, dakanałasia ŭcialeśnieńnie Syna Božaha z pryčyny Ducha św.

1. Siańniašniaha dnia Dziewa Maryja stałasia Matkaju Božaj. Uspomni tuju hutarku świątuju miž Maryjaj i aniełam. Čystata i pakora Maryi dastupili takoha honaru. Wialikaja hodnaść Maryi pawinna budzić u sercy maim boskuju radaść. Maryja, budučy Matkaju Chrystowaj, jość tak-sama duchowaj matkaju chryś-

cijan. Jak Matuchna Chrysta-Boha Maryja ŭsio ŭprasić moža, a jak maci maja žadaje sucelnaha majho ščaścia. Dy bolš: kali chaču, — mahu wieraj silnaj i luboŭju haračaj u sercy swaim Jezusa pačaci, bo (jak kaža św. Ambroży) „kali pawodle cieła Chrystus z adnej maci, to pawodle wiery stajecca Jon płodam usich wiernych".

2. Siańnia Chrystus staŭsia bratam našym. Z miłaści dla nas staŭsia nam rodnym, kab my da Jaho stalisia padobnymi. Zyšoŭ na ziamlu, kab mahli my da nieba ŭstupici. Čeść Tabie, o Słowa, što ciełam stałasia ŭ čystym ułońni Maryi! O, kab-ža čymkolečy moh ja Tabie być padziačnym! Być Twaim chaču, o Najmilejšy Bracie, cełaj istotaj swajej i mahčymaściaj. Daj-ža mnie

paniać wolu Twaju i nikoli ad serca Twajho nie adłučycca.

3. Siańnia ziamlica na nieba pieramianiłasia. Siańnia wočy światoj Trojcy supačyli na ziamielcy. Łaska nam zaświtała, hnieŭ Božy ŭspakoiŭsia. Radujucca ŭ niebie aniely, ciešacca sprawiadliwyja, nadziejucca hrešniki. Dryžyć i skryhoča piekła i tyja, što Boha nienawidziać. Adnym sud strašny nabližajecca, druhim — čas łaski i miłaserdzia.

Wialikdzień, abo Ŭskrašeńnie Chrystusa.

(daŭniej Radaŭnica).

1. Ja spaŭ i razbudziŭsia i paŭstaŭ (Ps. 3). Chrystus ustaje žywy z hrobu. Duša iznoŭ łučycca z cie-

łam, kab być siabrom chwały, jak było siabrom ciarpieńnia. Niama ŭžo ran i bolu: tolki radaść i chwała. Kolki-ž wiasiella dla duchaŭ niabiesnych! Prystupi da Jezusa Chrystusa i daj Jamu pakłon pakory i lubowi.

2. Ustaŭ na treci dzień pawodle Pisańniaŭ. (Cor. 15,4). Radaść sumnym! Boh zdajecca tak pastanawiŭ, što da ščaścia jści treba ciarnistymi ściežkami. Tak dla natury hrešnaj. A Chrystus staŭ jaje ŭzoram, choć sam byŭ biaz hrechu. Žyŭ Jezus 33 hady ŭ trudoch, a 20 hadzin prad śmierciaj ciarpieŭ strašennyja muki. Miera trudoŭ i pracy jość mieraj chwały i nahارody. Tak i tabie, bracie: Kali z Im pamreš, z Im i žyć budzieš".

3. Jak Chrystus uskros, tak i my ŭ žyćcio

nowaje jdziom (Rom. 6, 4). Zrazumieješ wartašć uskrašeńnia, kali adnowišsia na duchu. A dziela adnaŭleńnia treba wykinuć z siabie „staroha čaławieka“. Tak jak da nieba nielha ŭwajšci jnačaj, jak praz śmierć, padobna j žyćcio wyšejšaje nie začniecca ŭ nas jnačaj, jak praz śmierć našych drennych prywyčkaŭ. „Niachaj, o Boža, budzie dla mianie mahčyma praz łasku Twaju, što niemahčyma wydajecca z natury błahoj!“.

Uniebaŭstupleńnie, abo Ŭsšešcie Chrystusa

1. Pradstaŭ u dušy swajej Chrystusa ŭ tawarystwie duchaŭ Božych na nieba ŭstupajučaha. Razważaj, jak pryniaty byŭ tam:

z jakoj radaściaj i charastwom. Pryhledźsia ducham na tuju ščaśliwaść, hdzie zło nia istnuje, a hdzie panuje najčyściejšaja duchowaja radaść: roskaš z ahladańnia Božaje mocy i tawarystwa duš zbaŭlenych.

2. O, jakoj-ža česci wart Chrystus zatoje, što adčyniŭ usim nieba kryžam swaim! I dla ciabie tam miesca pryhatawana, chiba nia chočaš zasłužyci. A miesca tam kožnamu pawodle ŭłasnaje zasłuhi, pracy i malitwy.

3. „Woka nia widzieła, wucha nia čuła, ani serca ludzkoje pračuła, što Boh pryhatawaŭ tym, što Jaho miłujuć". Nia bojsia śmierci, kali žyćcio twajo čaho warta. Budzie jana ŭradzinami na lepšaje bytawańnie. Nia prywiazwaj serca da zmannaha

świetu, ani da jaho karotkaj roskašy, bo świet zahinie, a słowa wiečnaje trywać budzie. „Nieba i ziamla pieraminuć, ale słowa majo nie pieraminie“ — wučyć Chrystus. „Nadzieju miejcie, bo Ja pieramoh świet“.

Zialonyja Światy, abo Siomucha.

(Daŭniej Niadziela Rusalnaja).

1. Na dziesiaty dzień pa apuščeńni ziamielki, ssyłaje Chrystus na swaich apostałaŭ Ducha Światoha padčas malitwy ŭ wiačerniku: u znakach ahniowych i šumie padobnym da wichru. Razważaj, — jak-to ad času taho i na nas spływaje łaska Ducha Božaha i jaho dary ŭ sakramentach i Imšy światoj, choć i nie

ŭ takoj miery, jak apostałam. Prywiadzi na pamiać, jak praz tuju łasku Ducha, pa afiary kryžowaj, stalisia my synami wybranymi Boha. Budź-ža hatoŭ zaŭsiody pryniać tyja Ducha Światoha dary, mocaj katorych utrymaješsia na ściežcy duchowaha žyćcia, u miłaści Božaj i zhodzie z ludźmi.

2. Uspomni, jakija dary napoŭnili dušy apostałaŭ paśla zychodu na ich Ducha Św.: miłaść Boha haračaja, adwaha biazstrašnaja, mudraść hłybokaja, pabožnaść praŭdziwaja. Kali budzieš mieci Ducha Božaha ŭ sabie, paznaješ dobra praŭdy wiery swajej, zmožaš abaranić jaje prad zakidami biazwiercaŭ, a ŭ žyćci swaim budzieš zaŭsiody kirawacisia wyšejšymi dumkami.

3. Boža, Ty serca wiernych

aświaciŭ praŭdaj św. Ducha. Dajža nam tym ducham paznawaci, što sprawiadliwa i Jaho paciechami radawacca. Praz Chrystusa Pana Našaha. Amen.

Św. Trojca.

1. Boh jość istotaj wiečnaj, pačatkam usiaho bytu i metaj apošniaj, dabrom najwyšejšym. Nia moža być inšaha Boha, aproč Jaho. Božaj istoty nia ŭciamić ludzki rozum i tolki wiera dapaŭniaje toje, što skryta dla rozumu. Jak nieabniatny pačatak usialakaha dabra, pawinien Boh być dla mianie centram usich dobrych pačućciaŭ, asabliwa-ž wiery, nadziei i lubowi, katoryja sprawiadliwa nazywajucca cnotami Boskimi. Jamu adnamu słu-

Coeli laetare

žyć treba i nie nadumawać sabie bahoŭ inšych, słužačy kamu proci woli Jahonaj.

2. Boh adzin u swajej istocie, ale traisty ŭ asobach. Boh Syn ad Boha Ajca wychodzić adwiečna, a Duch Światy z miłaści Ajca i Syna tak-ža adwiečna. Heta značyć, što kožnaja asoba jość Boham i kožnaja rožnicca ad druhoj, ale nie z natury. Kožnaja asoba Pradwiečna, Nieśmiarotna, Najświaciejša—adnak-ža Boh Ajciec—heta nia Boh Syn, a Duch Światy—heta tak-sama ani Boh Ajciec, ani Syn: kožnaja asoba rožnaja, a ŭ istnaści swajej jany Adzin Boh. Hłybini Boskaha bytawańnia ŭ troch asobach nia moh paniać na't światy Pawał, choć byŭ u natchnieńni padniaty da nieba. „Paznajom my tut Boha — piša jon —

tolki jak-by ŭ lustry." Cełaje paznańnie mahčyma až u niebie, ale i aniały nia mohuć paniać Boha sucelna. Kab sucelna zrazumieć Božuju naturu, treba być samym Boham.

3. O, viečny i ŭsiemocny Boža, katory daŭ słuham twaim wyznawańniem praŭdziwaj wiery chwału światoj Trojcy spaznaci i ŭ mocy majestatu Jednaści čeść addawaci; daj, kab-ža mocaj našaj wiery być wolnymi ad usich worahaŭ dušy i cieła! Praz Chrystusa Pana našaha.

Božaje Cieła, abo Światа Eŭcharystyi.

1 Chto ŭ Eŭcharystyi?.. Heta Cieła Majo, heta kroŭ Maja (Mat. 26). Toje samaje Cieła, što z Ducha światoha wy-

dała na świet Pračystaja Dziewa Maryja. Taja samaja kroŭ, što była razlita na Kalwaryi ŭ afiary kryžowaj. Afiaraj miłaści Božaj była śmierć Syna Božaha; Eŭcharystyja — tej-samaj miłaści wypaŭnieńnie. Pry swaim Ucialeśnieńni ŭkryŭ Chrystus naturu Boskuju, a ŭ hetym Najśw. Sakramencie Eucharystyi ŭkrywaje tak-ža i ludzkuju pad widam chleba i wina. Takaja samaja padziačnaść należycca ad nas Bohu za Eucharystyju, jak i za Adkupleńnie, bo tut i tam Miłaść Prawiečnaja.

2. Jak Syn Boży ŭ Eŭcharystyi prysutny? Cieła majo— praŭdziwym nakormam, a Kroŭ maja—praŭdziwym napojem (Joan. 6,56). Pad dwuma widami — chleba i wina —ukryŭsia Chrystus, kab mahli

my z Im łučycca tak istotna, jak strawa łučycca z ciełam, adnaŭlajučy jaho. Bač-ža, da čaho prywiała miłaść Jezusa dla nas! Jak-ža pawinna serca twajo być čystym, kab kružyła ŭ' im Kroŭ Chrystusa. Jak čystaj pawinna być duša twaja, kab być światlicaj Boha samoha!

3. Čamu Chrystus prabywaje ŭ Eŭcharystyi? Chto spažywaje Cieła i pje maju Kroŭ, u mnie trywaje, a Ja ŭ im. (Joan. 6,57). Chacieŭ Chrystus być dla nas niezazłučnym tawaryšam našaje padarožy na ziamielcy; chacieŭ być afiaraj biazwinnaj, chacieŭ być našym pasiłkam, ad katoraha ŭzrastali-b my na žyćcio wiečnaje. Tamu astaŭsia z nami ŭ Eŭrharystyi. „A ja z Wami na ŭsie dni, až da skančeńnia wie-

kaŭ“. Ci ž heta nia dokaz Božaje dabraty? I ci światy Dar hety nia moža zaspakoić usie maje pažadańni! O, hora mnie, kali ja „Chleb dužych“ spažywąjučy, ŭzdychaju jšče da hrešnaha nasytu zmysłaŭ, jak tyja žydy na pustyni da ehipskaha ziella.

Najświaciejšaje Serca Jezusa.

1. Pradstaŭ sabie Chrystusa tak, jak Jon bahasłaŭlenaj Marharycie abjawiŭsia. Pryhledźsia da Jaho adkrytaha Serca z ranaj, z połymiem i karonaj z cierni—a nad Jeju kryž. Usio toje pačućcio, katorym haryć Serca Jezusa da nas, aznačajuć hetyja znaki. „Umiławaŭ nas Chrystus až da śmierci kryžowaj“. Dy-j nia tol-

ki wiernych tych, što iduć za Jaho nawukaj, ale i hrešnych, katoryja naśmiachajucca z Jaho, jak-by cierńiem raniačy Serca. Chtokolečy ty jość, pomni, što Chrystus maje ciabie ŭ Sercy i niespakojnaje Jano ab twaim zbaŭleńni.

2. Čym-ža ludzi adpłačwajuć za miłaść Boskamu Sercu?.. I znać nia chočuć časami Jaho, byccam bajučysia, kab nie palubić zaščyra Jaho, bo treba byłob tady pakinuć hrešnyja prywyčki. A kolkj-ž takich, što zumyśla źnieważajuć Boskaje Serca ŭ Eŭcharystyi, nia chočučy wieryć, kab až tak daloka zajšła miłaść Jezusa. A ŭ domach Božych, kolki bačyć można niepašany, lohkawierstwa, maładušnaści, abo prosta krywadušnaści. Jak-ža z ich pryčyny musić smu-

cicca Serca Jezusa! A mo i ty należyš da ich ličby? Prysłuchajsia da tej mowy Zbaŭcy, katoraj nawučaŭ ludcoŭ ab Eŭcharystyi... Nie chacieli wieryć. „Ćwiordaja heta mowa“ — kazali i raschadzilisia zhoršany. A Chrystus zwiarnuŭsia da wučniaŭ: „ci j wy adyści chočacie?“ Tady Piotr na heta: „Kudyž pojdziem?.. Ty słowy žyćcia maješ“. I trywali pry Im A ty z kim trymaješsia: z tymi moža, što nia słowy žyćcia niasuć, ale słowy zahuby wiečnaje?

3. A što-ž Chrystus na tuju niaŭdziačnaść ludzkuju? Jon cierpić. Daŭ wolu ludz'am, kab sami dabiwalisia zrazumieńnia błu du swajho, kali nia wierać Jamu na słowa. Bo błud raniej-paźniej wychodzić na jawu. A časam Chrystus dziŭna—hłyboka zaža-

licca prad jakoj dušoj nabožnaj! I tyja žalby jznoŭ służać nowym dokazam Jaho biazdonnaj miłaści. Woś Serca — tak pramowiŭ Jezus da bahasł. Marharyty — woś Serca, što tak ludziej palubiła. A za miłaść tuju tak mała daznaje padziačnaści. Toje, što dahetul ciarpieŭ, mieŭ-by Ja za ništo, kali-b luboŭ ich raŭnaważyła majej miłaści". Miły, bracie, woś čamu Sercu Jezusa čeść dawać treba, woś čamu treba ŭkrywacisia ŭ Im prad burami drennaha pażadańnia, woś čamu tre' hareci ahniom afiary na pašyreńnie nawuki ab miłaści Chrystusa: toj miłaści, katoraj krynica Najświaciejšaje Serca.

Naradziny św. Jana Chryściciela.

(24 červienia. Daŭniej Kupalle).

1. Światy Jan Chryściciel daŭ uzor pakutnika, choć sam niahrešny. Byŭ jon Jezusa rawieśnikam, ale jšče małym addaliŭsia na pustyniu, dzie žyŭ u surowym poście. Z jaho žyćcia wučysia, što na't sprawiadliwamu pakuta patrebna, kali nie za siabie, to za druhich. Žyćcio światoha Jana nie adnaho laniŭca moža zastydzić i da paprawy pabudzić.

2. Surowy sposab žyćcia ŭtrymaŭ św. Jan až da śmierci. Sam panujučy nad ciełam, mieŭ prawa i druhich napraŭlaci. Za adwahu swaju, što napomniŭ raspuśnika Heroda, žyćciom zapłaciŭ. Nia dajsia i tyničym ad-

strašyć ad swaich dobrych dzieł. Budź wiernym nawucy Chrystusa, choć-by zatoje treba było-b ciarpieć prašled ad biazwiercaŭ.

3. Ale pakuta niamnoha warta biez pakory. Światy Jan z hetaje pakory nia pryniaŭ nazowu praroka. „Ja hołas na pustyni“, kazaŭ jon pytajučym, kim jość. „Pamiž wami staŭ Toj, kaho wy nia znajecie—wučyŭ jon ab Jezusie—katoramu ja niahodny razwiazać ramuška ŭ noh Jaho“. Kali-ž raz z wučniami swaimi ŭbačyŭ Chrystusa, pakazaŭ im, kažučy: „Wo Baraniec Boży, wo-chto hładzić hrachi świetu“. I ciešyŭsia, što čaść jaho wučniaŭ adłučyłasia, kab pajšci za Jazusam. „Jamu para raści, a mnie ŭmianšacisia“ — tak im pajaśniaŭ pakorna. Na Jardanie-ž upiraŭsia chryścić Jezusa, až

kali Chrystus napomniŭ jamu łahodna słowam „tak treba“, „paddaŭsia i ahladaŭ chwału światoj Trojcy.

Światych Apostałaŭ Piatra i Paŭła.

(29-ha čerwienia).

1. Światyja Piotr i Pawał byli niatolki Apostałami, ale i mučanikami. Abodwa addali hołaŭ za Chrystusa ŭ Rymie pry Neronie, pryčym Piatra ŭkryžawali strymhałoŭ. Pieršaje imia Piatra było Symon, Piatrom nazwaŭ jaho Chrystus, kali pazwaŭ z bratam Andrejem na Apostałaŭ. Imia Piotr dasłoŭna značyć kamień - skała. Nazoŭ hety maje tajničnaje značeńnie. Chrystus, kali pastanawiŭ Piatra swaim namieśnikam, tak skazaŭ jamu:

„Ty jość Piotr (što znača skała), na tabie zbuduju światyniu maju, a waroty piekła jaje nie pieramohuć“. A paśla, zapytaŭšy: „Piotr, lubiš mianie bolš, čym druhija?“, tak pramowiŭ: — „Pasi jahniaty maje, pasi awiečki maje“. A na druhim miescy tak kaža: „Ja maliŭsia za ciabie, kab nie asłabieła wiera twaja, a ty kaliś skrepleny ŭzmacniaj brać swaju“.

2. Światy Pawał zmołądu byŭ woraham Chrystusa. Ale Jezus cudam zwiarnuŭ jaho na darohu apostalstwa i tady Pawał z woraha staŭ Apostałam až da śmierci wiernym sprawie Chrystowaj. Prašoŭ mnoha krajoŭ, usiudy apawiadajučy Ŭkryžawanaha Jezusa i zakładajučy kaścioły. Napisaŭ 14 piśmaŭ, u katorych zmiaściŭ tyja praŭdy Božyja, za katoryja žyćcio addaŭ.

3. Dziakuj Bohu, bracie, što radziŭsia ty na łonie Katalickaha kaścioła. Służy jamu wierna, a časta malisia, kab Boh prywioŭ da abjadnańnia niatolki naš narod u adnej wiery praŭdziwaj, ale kab i ŭsie inšyja spaznali jednaść, apostalskaść, świataść i suświetnaść wiery Piatra i Paŭła.

Cyrylla i Metoda, św. Apostałaŭ sławianskich.

(7-ha lipnia).

1. Braty rodnyja Cyryll i Metod zmałku paświacilisia na służbu Bohu. Stali jany nawučać Ewanhieliju pasławiansku i tamu nazwali ich Apostałami Sławian. Cyryll wydumaŭ sławianskija litary, jakija j ciapier jašče ŭży-

wajucca ŭ knihach abradu sławianskaha. Žyli ŭ IX wieku, a pamiać ich nakazaŭ światkawać u-wa ŭsim katalickim kaściele papież Lawon XIII.

2. Cyryll byŭ, pawodle słoŭ tahočasnych asob, dziela swajej nawuki hłybokaj, nazywany filozafam, heta značyć luboŭnikam mudraści. Nawuku hetu nios jon najpierš dzikim i pahanskim chazaram, paśla ŭ Murawii, hdzie razam z bratam Metodam pracawaŭ nad ustanaŭleńniem nabaženstwa pasławiansku. Praca ich adnak spatkała worahaŭ, katoryja ŭdali ich prad papiežam Hadryjanam. Braty pajechali až u Rym i tam lohka apraŭdalisia prad Ajcom światym. Tam Cyryllu Boh sudziŭ dakanać žyćcia, a Metod dalej pracawaŭ miž Pannonami, Baŭ-

harami i Dalmatyncami. Iznoŭ zaskaržany prad Rymam musiŭ jon druhi raz apraŭdacisia i atrymaŭ tady listy prawamocnyja ad Stalicy Apostalskaj.

3. Nie zważajučy na ŭsie pieraškody, Metod dalej pracawaŭ dla Boha miž Sławianami. Pryjšoŭ nawiet, jak pakazwajuć, na Ruś i załažyŭ biskupstwa ŭ Lwowie i Kijewie. Paśla-ž wiarnuŭsia ŭ rodnuju Murawiju i tam, pačuŭšysia blizkim śmierci, naznačyŭ pa sabie namieśnika. Upomniŭšy jšče duchawienstwa i narod, kab Boha zaŭsiody bajalisia, addaŭ Chrystusawi čystuju dušu swaju.

Św. Jozefata, arcybiskupa Połackaha, mučanika za relihijnaje abjadnańnie Biełarusi.

1. Światy Jozafat byŭ synam kupca, a baćki jaho z małych let užo sulili dla jaho bahatstwa i sławu na świecie. Ale inšuju sławu sudziŭ Boh jamu, bo z Jaho łaski światoj staŭsia Jozafat apostałam na Biełarusi i praliŭ kroŭ za abjadnańnie narodu našaha ŭ wiery katalickaj. Časy byli sumnyja, a byŭ heta pača tak 17-ha wieku. Minuła ŭžo šmat hadoŭ, jak świataja Unija Cerkwy z Kaściołam pačała chutka pašyracca na Biełarusi, zdabywajučy što-raz bolšuju ličbu duš, jakija šukali adnej wiery Chrystusowaj, choć u roznych

abradach. Św. Jozafat byŭ najsłaŭniejšym šyrycielem Unii, za katoruju i staŭsia światym mučanikam.

2. Byŭ heta čaławiek wialikaha serca i rozumu, a pieradusim — wialikaj pakuty. Skraplaŭ jon ducha niatolki malitwaju, ale ŭžywaŭ, prymieram światoha Jana Chryściciela, wałasianicy, a tak-ža bičawańnia. Kali prabywaŭ u Wilni ŭ klaštary Bazyljan, niaraz — bywała — widzieli jaho na świantary, hdzie bičawaŭsia da krywi, paŭtarajučy: „Boža, daj jednaść u światym Domie Twaim". I nia dziwa, što ŭ Wilni nazywali jaho „dušałoŭcam", bo i miesta i wakolicy ačyściŭ ad niedawierstwa świaimi nawukami i adwahaj. Zakamianiełyja worahi relihijnaha abjadnańnia Biełarusi zakipieli tady hniewam ša-

lonym i jašče ŭ Wilni staralisia zbyć sa świetu našaha apostała. Ale Jozafat zaŭsiody ŭmieŭ wyjści z ruk ich, bo jšče nie nadyjšła para taja.

3. U 1618 hodzie mitrapalit Rutski naznačyŭ Jozafata biskupam u Połacku. Tut jon z usiej siły staraŭsia abjadnaci Biełarusaŭ u wadnej wiery katalickaj, sławianskaha abradu. Baraniŭsia jon ad wydumkaŭ ahidnych, jakija na jaho kidali worahi, asabliwa zbuntawany biskup Smatrycki i šmat-chto z šlachty. Smatrycki apamiataŭsia tolki prad śmierciaj, abjadnaŭšysia z Rymam i prystupiŭšy da Unii. Najbolš worahaŭ mieŭ Jozafat u Witebsku, hdzie padčas adwiedzin apostalskich i śmierć jaho spatkała z ruk razjaranych fanatykaŭ, kirawanych rukoju rasiej-

skich nasłańnikaŭ. Nad ciełam jaho ździekawalisia nialudzka. Praŭda adnak-ža, za jakuju pamior św. Jozafat, pa śmierci jaho zatryumfawała. Najzajadlejšyja worahi jaho prystupili da Unii, a nie prajšło i dziesiaci hadoŭ ad jaho śmierci, jak światаja sprawa heta dajšła da niebywałaha raśćwietu. Pašyrałasia jana praz hadoŭ 200 i mo' dawiała-b da sucelnaha abjadnańnia našaha narodu pa wiery, kab nie zawidnaść i złaja wola susiedziaŭ. Susiedzi z zachodu pakrywili dumku Unii i prywykli hladzieć na jaje, jak na sposab świeckaj palityki. Susiedzi z uschodu z niejkaj nialudzkaj zajadłaściaj — hwałtam niabywałym — dawiali ŭžo ŭ wieku 19 sprawu Unii da zhuby. Boh heta dapuściŭ: Jaho światаja wola,

ale jdzie čas: Jon jaje zbudzić, žywuju i mahutnuju. Bo nie nadarma razlita kroŭ św. Jozafata i inšych mučanikaŭ Unii. Kroŭ ich budzie nasieńniem na abjadnańnie relihijnaha świetahladu paswaranych Biełarusaŭ. A toje nasieńnie zachawaŭ Boh na našy časy. Z žyćcia Jozafata wučycca nam treba niazłomnaści i wytrywałaści ŭ dakanańni światoha dzieła. Daść mo' Boh niezadoŭha, što św. Jozafat ahałošan budzie patronam abjadnanaj našaj biełaruskaj krainy.

Uniebaŭziaćcie, abo Ŭśnieńnie Najśw. Dziewy Maryi.

(15-ha žniŭnia).

1. Dzień siańniašni nazywajem światam Maci Božaje Zielnaj. Stawić jon nam prad wača-

mi tuju chwilinu, kali Apostały sabralisia, kab čeść dać apošniuju snu wiečnamu spačyŭšaje Maryi, — i kali na miescy jaje światoha cieła znajšli tolki kwiećcie dy zieleń. Chrystus pryśpiešyŭ Maci Pračystaje ŭskrašeńnie, bo naležyła, kab taja światаja istota, katoraja adzieła naturaj ludzkoj Syna Božaha, uziata była da nieba z dušoj i z ciełam.

2. Uważaj, jak darahoj u wačoch Božych była śmierć Maryi. Maryja pažadała tej śmierci, bo jana łučyła jaje z Synam Najmilejšym. Śmierć jaje była snom raskošnym, bo nie z słabaści cieła, ale z lubowi da Boha, u zachopleńni Boskim skanała. Ščaśliwy, čyja śmierć jość tej bramaj,

što adčyniaje nieba. Prasi Boha, kab i twaja śmierć była ščaścia ўačatkam.

3. Pradstaŭ sabie radaść duchaŭ niabiesnych pry spatkańni Maryi. Z himnami padziačnaści witali jany Najświaciejšuju Dziewu nad aniełaŭ padwyšanuju zatoje, što ŭzhadawała Adkupiciela świetu. I ty ducham niasisia prad tron światoj Kniahini Maryi — i radujsia światoj nadziejaj, što nie zahubiš, pry łascy Božaj, talentaŭ, danych tabie Boham — i zbawiš dušu swaju.

Michała Archanieła.

(29-ha wieraśnia).

1. Aproč świetu widomaha stwaryŭ Boh świet duchaŭ, zwanych aniełami. Anieł, heta—duch

čysty, biaz cieła, ale z rozumam i wolnaj wolaj. Anieł—heta najcudniejšy twor Božy. Światoje Pisańnie wyličaje až dziewiać rodaŭ anielskich, akružajučych tron Božy.

2. Boh satwaryŭ aniełaŭ duchami wolnymi, značyć z mahčymaściaj upadku, — padobna jak i ludziej. Tolki aniełam daŭ paznańnie wyšejšaje, čym rodu ludzkomu. Adna čaść aniełaŭ na čale z Lucyferam zbuntawałasia, supraciwiŭšyś Jaho woli. Praz heta stalisia błahimi duchami, — i archanieł Michał z nakazu Božaha, skinuŭ Lucyfera i jaho siabroŭcaŭ. Złyja aniełу stalisia worahami Boha, a paśla — praz zawidnaść—zwodnikami duš ludzkich. Pieršy ŭpadak čaławieka adbyŭsia pad pakusaj ducha złoha. Hetych upaŭšych aniełaŭ na-

zywajuć: šatanami, djabłami, čartami, duchami ciemry, niačystymi.

3. Dobryja anieły ŭspamahajuć ludziej da zbaŭleńnia, a pawodle nawuki katalickaj, začerpnutaj z Piśma światoha, kožnaja duša maje swajho anieła i kožny narod. Anieł—Straž budzić u čaławieka sumleńnie, kali toj idzie pa darozie hrechu, pabudžaje da dobrych učynkaŭ. Słuchaj jaho hołasu, a ŭ chwilinach pakusy pomni, što maješ niamoha świedku, katory sumuje nad taboj.

Najśw. Dziewy Maryi Ražancowaj.

1. Ražaniec wučyć nas: razważać tajnicy žyćcia Chrystowa, pryzywać Maryju, uspamahać wiernych malitwaju. Ustanoŭleny

jon dziela taho, kab paŭtarajučy malitwy „Ojča naš“ i „Prywitana budź“, myślami pierabiahać žyćcio Jezusa i Maryi, razwažajučy tajnicu Ŭcialeśnieńnia, Ciarpieńnia i Chwały. Zhetul i padzieł ražanca na try čaści: radosnuju, balesnuju i chwalebnuju.

2. Adnawi siańnia, miły bracie, luboŭ swaju da Maryi Najśw., ujaŭlajučy sabie jaje z Synam Božym pracu, trudy i ciarpieńnia, prabytyja na hetym świecie. Mali Maryju wytrywałaści ŭ dobrym, adwahi ŭ zmahańni z pakusami.

3. Ale niatolki malisia za siabie: pamiataj ab usich, asabliwa ab tych, što malicisia nia ŭmiejuć, abo i nia mohuć. Niachaj nia wyjduć z pamiaci twajej patreby całaha katalickaha kaścioła, z Św. Ajcom jaho kiraŭnikom,

Nie zabudź ab dušach čyscowych. Adpusty, atrymanyja siańnia, afiaruj za tych, što najdaŭžej tam cierpiać. „Čujcie i maliciesia, kab nie ŭwajšci ŭ pakusu!“.

Usich Światych.

(1-ha listapada).

1. U dzień hety abchodzim pamiać duš sprawiadliwych usich razam: niatolki tych, što žyćciom swaim niazwyčajnym zasłyli šyroka-daloka. Lik duš zbaŭlenych „tysiačami tysiač“, jak piša Jan św. ŭ Apokalipsie: „Z usich narodaŭ, i pakaleńniaŭ i ludaŭ, i mowaŭ“. Jak-ža miła sercu našamu wieryć, što razłuka pa śmierci darahich nam tolki da času, što tym milejšaje budzie

spatkańnie na henym świecie, čym čyściejšaja družba na hetym.

2. A daroha da nieba prostaja, choć nia lohkaja, bo i meta nie aby-jakaja. „Kali chto choča jści za mnoj, niachaj adračecca samoha siabie, woźmie kryž swoj i śleduje za mnoj". Samaadračeńnie, kryž i naśledawańnie Chrystusa — woś daroha, katoraja dała nieba miljonam.

3. Razważaj, jakimi-to łaskami nadzialaje Boh swaich wybranych, pazwannych da wyšejšaj cnoty: abjaŭleńni, łaski cudaŭ, heroičnyja ŭčynki, a pa śmierci čeść patomnych i prykład na cełyja pakaleńni. U dzień Apošniaha Sudu—chwała i świe-

tazarnaje paŭstańnie z umioršych. Bač-ža, jak da wialikaj mety pryzywaje Boh słuhi swaje!

Dzień Zadušny
(daŭniej Dziady).

1. Wiedajem z abjaŭleńnia, danaha nam u Piśmie światym, što na henym świecie istnujuć dwa rody duchaŭ: anielskija i ludzkija. Duchi anielskija, wyšaŭšy z proby ščaśliwa prad pačatkam świetu (choć nia ŭsie), ciešacca ahladańniem Boha na wieki. Spamiž duš ludzkich nia ŭsie iduć da Boha. Nia zusim jašče sprawiadliwyja, što zyšli z świetu ŭ małoj prywiaznaści da hrechu, musiać prachodzić tam ačyščeńnie, kab nieba dastupici.

Hety stan duš zawiom čyscam. Dušy hety tak-sama światyja i malicca da ich možna, choć jany bolš našaj malitwy patrabujuć. Myliŭsia-b toj, chto pastawiŭ-by ich naraŭnie z dušami hrešnikaŭ, jakija zyšli z hetaha świetu samachoć worahami Boha i trywać buduć u wiečnaj da Jaho nienawiści. Stan hetych duš nieščaśliwych zawiom piekłam, a Chrystus skazaŭ ab ich strašnaje słowa: „Rabak ich (zhryzoty) nia ŭmiraje, a wahoń nia haśnie". Na Dzień Zadušny abchodzim pamiać duš u čyscy, bo dušami ŭ piekle daremna zajmacca: niama dla ich ratunku, chiba palahčeńnie jakoje, ab katorym adnak ničoha wiedać nia možam.

2. Dušy čyscowyja znosiać ciažkuju karu. I z świadoctwa

Ajcoŭ Kaścioła i z abjaŭleń prywatnych znajem, što cierpiać strašna. „Zlitujciesia nad nami, zlitujciesia—prynamsi wy, pryjacieli“, woś hołas ich. Hołas hety kirujecca da nas, bo možam ich ratawać dobrymi ŭčynkami: malitwaj, postam, afiaraj Imšy św., adpustami. Knižki nabožnyja poŭny apawiadańniaŭ padziačnaści duš za pamiać ab ichnym ciažkim losie. Dyk nie zabywajmosia-ž ab dušach biednych!

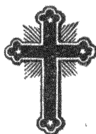
3. Čyściec, pawodle nawuki katalickaj, trywać budzie tak doŭha, dakul trywać budzie rod ludzki. Paśla świetu skančeńnia dušy ludzkija iznoŭ atrymajuć cialesnyja formy, stasoŭna da zasłuhi kožnaha. Čas hety nazywajem Uskrašeńniem. Św. Pawał tak ab hetym piša. „Kali Chrystus

ustaŭ z umoršych, jak-ža kazać možna, što niama z umioršych paŭstańnia... Tajnicu wam abwiaščaju. Usie my, praŭda, ustaniem, ale nia ŭsie admienieny budziem... Kali-ž cialesnaje adzieniecca nieśmiarotnaściaj, tady zbudzi:ca taja mowa: Pieramožana śmierć!". A św. Jan Ewanhielisty piša: „Śmierci tady nia budzie, ani trudu, ani płaču, ani bolu: bo pieršaje pieraminuła. I skaža, katory zasieŭ na tronie: Woś čyniu ŭsio nanowa" —„A tak, braty miłyja—kaža światy Pawał—budźcie stałymi i niezwarušanymi. Pamnažajcie ŭčynki Božyja zaŭsiudy, znajučy, što praca waša nia budzie daremnaj u Boha". (Kor. 15).

ČAŚĆ III.

SAKRAMENTY.

Łaski, patrebnyja dla našaha zbaŭleńnia, dajuć nam Sakramenty, katoryja ŭsie ŭstanawiŭ Chrystus i biez katorych praŭdziwaha žyćcia duchowaha być nia moža. Sakramenty abymajuć sucelnaje žyćcio ducha našaha: ačyščajuć jaho, dajuć uzrost u cnoty, łučać z Boham. Datasawany jany da ŭsich patreb dušy. Dwa Sakramenty — Chrost i Pakuta — rodziać stan pryjaźni z Boham praz łasku ŭświačeńnia, druhija piać słužać dziela ŭtrymańnia hetaje łaski i dziela taho nazywajucca Sakramentami žywych. Try Sakramenty prymać možna tolki adzin raz u žyćci: Chrost, Konfirmacyju i Kapłanstwa. Charaktar, jakim značać jany dušu, astajecca nawiekі.

Chrost i Konfirmacyja.

Chrost robić nas chryścijanami i daje začatki tych Boskich cnotaŭ wiery, nadziei j lubowi, katoryja służać asnowaj da paznańnia i miławańnia Boha. Konfirmacyja ŭdzialajecca ŭ tym časie, kali ŭžo začynajem paznawać zło: na ŭzmacnieŭnie duchowych sił u zmahańni z im. Chrostu dziciaci nie adkładaj, ale starajsia čym-chutčej achryścić. Dzicia—istota kwołaja: moža zachwareć i ŭmiorci biaz Chrostu*). Nia wier zababonam, što kabiety čaŭpuć ab bu-

*) U kožnaj wioscy pawinien być chto nawučany chryścić dzicia z wady ŭ patrebie. Paliwajučy hałoŭku wadoj nakryž, treba razam kazać: „Ja chryšču ciabie ŭ imia Ajca i Syna i Ducha Światoha“.

dučynie dziciaci pa ŭrodzinach. Jak dzicia wyhaduješ, takim i budzie. Karmi dobra, adziawaj čysta, wučy razumna i žartuj z usieńkich warožbaŭ. Budzieš hadawać u čystacie i bajaźni Božaj, to daść Boh budzie jano zdarowaje i pryhožaje. Kumoŭ wybiraj ludziej dobrych i tałkowych.

Pa Chroście kumy praz chwilinu pawinny pamalicca na intencyju achryščanaha, a nie ŭciakać strymhałoŭ z kaścioła.

Dzicia, katoraje trymaŭ ty da Chrostu, ličycca tabie swajakom z Chrostu. Nie zabywaj, kaho maješ chreśnikam i daj jamu prykład žyćcia razumnaha.

Kali da wašaj parafii, abo susiedniaj pryjaždžaje biskup dziela adwiedzin, pastarajsia dziaciej da Sakramentu Konfirmacyi pry-

hatawaci. Sakrament Konfirmacyja tak zawiecca tamu, što jon zmacniaje łasku Božuju ŭ nas, a „confirmare” značyć pałacinie ŭmacniać. Biskup značyć čało alejkam, katory zawiecca Chryzma, i takimi sławami konfirmuje: „Značu ciabie znakam kryža i zmacniaju chryzmam zbaŭleńnia“. Da hetaha Sakramentu wybiary sabie adnaho świedku, katory niachaj pałožyć, padčas kali biskup padojdzie, ruku na prawaje plačo. Świedkaj dla chłapca pawinien być mužčyna, a dla dziaŭčaci — žančyna. Chto nie konfirmawany, nia moža być świedkam. Pa konfirmacyi nie wychadzi z kaścioła, ale čakaj až biskup daść bahasławienstwa. Prad Konfirmacyjaj treba nawučycca katechizmaŭ i być u Spowiedzi, chiba chto jšče ma-

ły. Ale ŭ našym abradzie małych nie konfirmujuć. Nia možna prystupać da hetaha Sakramentu bolš razu. U sławianskim abradzie Sakrament hety ŭdzialajecca zaraz pa Chroście. U abradzie łacinskim konfirmuje tolki biskup.

Pakuta i Eŭcharystyja.

Sakrament Pakuty (spowiedź) ustanawiŭ Chrystus na adpuščeńnie hrachoŭ. „Kamu adpuścicie, budzie adpuščana; kamu zatrymajecie, budzie zatrymana“. Patreba woś pryznacca da hrachoŭ, kab ksiondz moh asudzić, chto wart adpuščeńnia, a chto niepryhatawany da jaho. Spytaj swajho spawiednika, jak časta maješ spawiadacisia. Bo nia roŭ-

na dla ŭsich Spowiedź. Chto pracuje nad zdabyćciom chryścijanškaj daskanalnaści, pawinien čaściej spawiadacca, kab nia tolki ačyścicca z hrachoŭ, ale i wyrablać u swaim charaktary dobryja nawyčki (cnoty) pad kantrolaj duchoŭnaha kiraŭnika. Častaja Spowiedź, heta—dwatydniowaja (abo j tydniowaja). Siaredniaja—kožnaj pary hodu: heta značyć na wiasnu, ŭletku, uwosień i zimoj. Redkaja — heta raz u hod. Najlepiej zrobiš, kali wyspawiedaješsia što-miesiac. Tady ksiondz moža pazwolić komunikawacca čaściej. A nie, to spawiadajsia kožnaje pary hodu. Raz u hod chodziać da Spowiedzi tolki słaboj wiery, abo j horš. A jšče radziej—było-b hrecham, bo kožnaha hodu pawodle nakazu Kaścioła, treba prystupicca

da Eŭcharystyi. Z hrachoŭ wialikich treba spawiadacisia kanіečna. Z hrachoŭ małych taksama treba, ale možna dastupić ich adpuščeńnia jnačaj: aktam žalu i lubowi Boha. Najbolš poŭnaje adnak adpuščeńnie praz Spowiedź i razhrašeńnie (absolucyju). Nia treba spawiadacca z taho, što ty sam nia ličyŭ hrecham,—chiba dziela spakoju sumleńnia, asabliwa kali ty sumlawaŭsia: ci hrech, ci nie. Kali chto sumyśla taić hrech ciažki, Spowiedź jaho niawažnaja: tak, jak-by j nia byŭ. Horš jašče, — bo prybyŭ nowy hrech, katory zawiecca światakradztwam, — a nawat dwa, kali prystupiŭ pa takoj Spowiedzi da Eŭcharystyi. Pryhatujsia-ž dobra zaŭsiody prad Spowiedziaj, kab paśla nia mieć zhryzoty, što błaha spawiadaŭ-

sia. Kab dobraja była twaja Spowiedź, prypomni sabie hrachi ad apošniaj ważnaj Spowiedzi: najpierš ciažkija, paśla małyja. Pierabiraj u myśli prykazańni Božyja, kaścielnyja, hrachi proci Ducha światoha i inšyja, jak maješ u katechizmie. A pomni, što biaz pomačy Božaj ani dobra prypomniš, ani pažaleješ, što zhrašyŭ. Mocną treba malicisia, kab paznać hrachi, ich złość i patrebu paprawy. Spowiedź biaz žalu i pastanaŭleńnia paprawy ničoha niawarta. To-ž prasi Boha, kab Jon daŭ hety žal i achwotu da paprawy. A jak ščyra prasić budzieš, budź spakojny, što Spowiedź twaja ŭdasca. Nie hawary na Spowiedzi ničoha lišniaha j pomni, čaho pryjšoŭ: kab paprawicca z błudoŭ swaich. Paśla Spowiedzi

prasi Boha wytrywałaści, dziakujučy za łasku darawańnia hrachoŭ. Tymčasam uzbudzi akty wiery, pakory, lubowi haračaj prad pryniaćciem Eŭcharystyi— Komunii.

Malitwy prad Spowiedziaj.

(Da Ducha światoha).

O, Duchu światy! Pahlań miłaserna na mianie hrešnaha i zžalsia, bo ciemra hłybokaja zalahła dušu maju. Daj-ža mnie swajho świature Boskaha paznaci hrachi maje i paprawicisia ščyra. Maju dobruju wolu, o Boža, pryznacca z žalem da ŭsich prawinaŭ maich i kaicca praŭdziwa. Ty ŭspamažy pamiać i wolu maju! O Najświaciejšy Razdaŭca łaski i praŭdy! Budź sa mnoj u hetaj tak ważkaj hadzinie i daj

łaskawa ačyścicca mnie z hrachoŭ maich, uzyjści na nowuju darohu žyćcia, ducham złučycca z Chrystusam na žyćcio lepšaje, čyściejšaje, miłaje Bohu i ludziam.

Paśla prypomni sabie hrachi proci Boha, ludziej i siabie samoha. Hrachi dumkaj, sławami, čynam. Zbudzi skruchu i žal, što Boha aśmieliŭsia zniaważyć. Malisia woś choć-by tak:

Widziš, o Boža moj, prad saboj zradnika, katory Ciabie mnoha raz aśmieliŭsia zniaważyć. Ale prašu pakorna darawaci: serca razkajenaha nie adkidaj, o Panie! Dziakuju ščyra, što pazwoliŭ mnie dačakaci dnia siańniašniaha i nie pakaraŭ mianie śmierciaj. Dziela zasłuhi Chrystusa, nadzieju maju, što hrachi maje ŭ hetaj Spowiedzi adpuściš. Kajusia za ŭsie błudy maje,

o moj Boža, bo samachoć abražaŭ Ciabie, Ajca majho najlepšaha. Daj mnie luboŭ Twaju, chaču mocna Ciabie lubici, i dzieła taho sumna mnie, što ja jznoŭ zhrašyŭ. Apuściŭ Ciabie, nie chacieŭ łaski Twajej, ŭzhardziŭ Taboj! O Boža, Ty Najdaražejšy Skarb moj, jak-ža mahu razłučycisia z Taboj. O Boža! Kajusia za ŭsie hrachi maje: wialikija i małyja. Pastanaŭlaju bolš nie hrašyć i pilna pracawać nad paprawaj swajho charaktaru. Lepiej mnie ŭmiorci, jak praz hrech utracić Ciabie, Boža Najmilejšy! *)

Pa Spowiedzi.

O, Jezu Miły! Jak hłyboka być pawinien Tabie ja padziač-

*) Z Piśmaŭ b. X. Wjanneja.

nym za adpuščeńnie hrachoŭ maich, dziela zasłuhi Krywi Twajej! Całym sercam Tabie paddajusia i žadaju mocnaj achwotaj iści ŭ ślady Twaje. Maju nadzieju, što bolš Ciabie ŭžo nia ŭtraču. Ty adzin hodny najhłybiejšaj lubowi majej i ja pastanaŭlaju, što nie złamaju prawa Twajho. Ty aświaci mianie i pakažy darohu, jakoj iści maju, adnoŭleny na duchu. Budu, o Boža, staranicca hrechu, znajučy swaju słabaść. Wyścierahacca budu ludziej, katoryja na hrech wiaduć. Daj-ža mnie łasku wytrywałaści i barani ŭ pakusach! O, Maryja, nie pakidaj mianie ŭ sumliwaści! Budź zorkaj prawodnaj na pustyni majho bytawańnia!

Malitwy prad Komunijaj.

Budź dobra pryhatawany na pryniaćcie Eŭcharystyi, bo Samoha Chrystusa haścić budzieš u dušy swajej. Heta značyć, što maješ być čystym na dušy i ŭ pakornym pažadańni złučycca z Samym Zbaŭcam. Nie zapuščajsia ŭ wučonyja dośledy, ale malisia jaknajpraściej, jak-by haworačy z Chrystusam. Nie kažy mnoha, ale pačuwaj prysutnaść Božuju; wier, nadziejsia i takim prystupi da Chrystusa, kab paśla moh skazać z św. Paŭłam: „Usio mahu z Tym, katory dajeć mnie siłu“. Nie śpiašajsia, kab prystupić pieršym, jak ludziej šmat, kab nie rabić natoŭpu. Budź čysta adzietym na znak ważnaści časiny.

Ab Komunii pomni woś-što: Niama silniejšaha sposabu na žyćcio čystaje, światoje, a prynamsia sprawiadliwaje, jak Komunija.

Niama bolšaje łaski dla našaj ludzkoj natury, jak heta tajničnaja złučnia z Boham — Komunija.

Niama čaławieka, katory paniaŭšy miłaść Božuju ŭ Eŭcharystyi, nie zahareŭ-by sam ahniom lubowi da Boha i ludziej.

Niachaj ciabie nia dziwić, što ludzi nia ŭmiejuć karystać z Eŭcharystyi, choć časta prystupajucca. „Mnoha pazwanych, ale mała wybranych". Čaławiek umieje i światoje zniawažyć, bo jdzie za modaj błahoha świeta. A świet niazdatny zrazumieć Chrystusa pakornaha, ubohaha, ukryžawanaha: a tym-bolš ukrytaha ŭ aŭtarach światyniaŭ.

„Nia moža čaławiek — kaža Salamon—ukryć ahniu za pazuchaj, kab adzież nie zaharełasia". Padobna nia možna łučycca ŭ

Eŭcharystyi z Ahniom Miłaści — Chrystusam, a nie zaharecca Jaho kachańniem praŭdy, Jaho nabožnaściaj, Jaho samaadračeńniem, trudawitaściaj, afiaraju za ludziej. Kali kaho Komunija nie papraŭlaje, to pryčyny šukać treba ŭ im samym, a nia ŭ hetaj Boskaj ustanowie, kala katoraj— jak kala asiarodka—hurtujecca celaje žyćcio duchowaje chryścijankatalikoŭ. Moj, bracie, niachaj dobra zapišucca ŭ pamiaci twajej woś hety słowy Zbaŭcy: „Chto nie spažywaje Cieła Majho i nia pje Krywi Majej, nia budzie mieci žyćcia ŭ sabie“.

Malitwa.

Idzie woś ščaśliwaja chwilina, a Chrystus zojdzie da majej dušy. Bač-ža, duša maja, bo Toj,

chto prychodzie, jość Boham twaim. Prymi-ž Jaho z pašanaj, lubowi poŭnaj. Pryjdzi, o Jezu: serca majo haryć pažadańniem byci z Taboju, zažyć Boskim žyćciom Twaim. Paśpiašy, o Jezu, uziać serca majo na ŭłasnaść, kab nie dzialiŭ ja Jaho miž Boham i mamonaj. Pryjdzi, o moj Miły Boža, Najwyšejšaje Dabro majo, Skarb moj, Žyćcio, Praŭda, Luboŭ i — ŭsio majo, što tolki być moža darahim dla ŭsieńkaj istoty majej. Chacieŭ-by pryniać Ciabie z takoj nabožnaściaj, jak dŭšy świątyja: jak Twaja Maci świataja, kali prymała Ciabie z ruk pieršych kapłanaŭ - Apostałoŭ. O, Maryja, hlań miłaściwa hetaj časiny na mianie, bo prystupaju da abjadnańnia z Najmilejšym Twaim

Synam. Padaj-ža mnie Jaho, jak kaliś pastuškom padała: chacieŭby pryniać Jaho z čystych ruk Twaich!

Pa Komunii.

Pryniaŭšy nabožna Chrystusa pad widam maleńkaj Hostyi (u abradzie sławianskim—maleńkaj Kryšynki), adyjdzi na staranu hdzie i, nie biaručysia za knižku adrazu, razwaž: kaho maješ u dušy swajej. Tut stasoŭny čas na razważańnie ab dabracie Chrystusa, katory zniżajecca da nas, biareć u swaje abojmy, pakazwaje darohu, pa jakoj dajści možam da najwyšejšaha daskanalstwa swajej istoty. Padajsia woli Chrystusa i Jaho prawodnictwu, paŭtarajučy za św. Paŭłam: „Wiedaju, kamu pawieryŭ". Starajsia zrazumieć u hetaj časinie, što słužba Bohu daješ swabodu ducha i waładarstwa duchowaje pry

hłybokaj pakory i pačućci majej lichoty. Pa takoj cichoj kontemplacyi (malitwy biaz słoŭ), wyjawi Chrystusawi swaju wolu, jakim ty być chacieŭ-by adnosna da Boha i ludziej i prasi Jaho być zaŭsiody z taboj, kab pierałamać swaju źniamohu ducha—najhoršuju pieraškodu da postupu šlacham Božym. Kali nia možaš sabrać myśli i maliсca swaimi sławami, niachaj pamoža tabie woś chacia-by heta:

Malitwa.

O, Chryste Jezu, Boža moj! Majučy nawiek ščyraść Aniełaŭ i świataść wialikich słuh Twaich, nie patrapiŭ-by ja dawoli padziakawać Tabie za łasku, jakoj siańnia dastupaju praz Komuniju światuju. Spałučaju swaje ŭčućci dziakawańnia, wiery, lubowi z pačućciami duš pabažniejšych: niachaj budzie chwała

i česć Tabie na całym świecie i hdzie tolki žywuć istoty, što znajuć Ciabie, Boža moj!

Niachaj staniecca wola Twaja nada mnoj! Daj, o Chryste Jezu, paznać mnie tuju darohu žyćciowuju, katoruju zarysawaŭ Ty prad wiakami, majučy dumku Stwaryci mianie. Daj, o Jezu, nia zbłudzić mnie z darohi tej. Bajusia, što ja praz hrachi maje ŭtraciŭ łasku Twajho światoha prawodnictwa. Siańnia, witajučy Ciabie ŭ dušy majej, wybačeńnia šukaju błudoŭ maich, kab začać žyćcio pawodle woli Twajej. Wola Twaja, jak sam nam abjawiŭ, heta—uświačeńnie našaje praz naśled žyćcia Twajho ŭ datarnawańni da maich warunkaŭ, u jakich žywu. Woś, o Chryste, ja całaj istotaj chaču spaŭniać wolu Twaju na kožny dzień!

Budu ŭhladacisia ŭ žyćcio Twajo, kab lepiej paznaci Ciabie, budu časta pytacca ŭ sumliwach: jak tut pastupiŭ-by Chrystus? I malitwaj Ciabie pytaći budu.

Akty.

„Duša Chrystowa — paświaci mianie.

„Cieła Chrystowa — zbawi mianie.

„Kroŭ Chrystowa — napai mianie.

„Wada Boku Chrystowaha — abmyj mianie.

„Mučeńnie Chrystowaje — zmacni mianie.

„O, Dobry Jezu — pasłuchaj mianie.

„U Ranach Twaich — ukryj mianie.

„Nie dazwol mnie razłučycisia z Taboj.
„Ad woraha złosnaha barani mianie.
„U časie śmierci majej paklič mianie.
„Pazwol mnie pryjści da Ciabie:
„Chwalici Ciabie z światymi na wieki viečnyja. Amen.

(Za hetyja akty Papież Pius IX pryznaŭ adpusty, jak za 300 dnioŭ daŭniejšaj pakuty).

Kapłanstwa i Žanimstwa.

Kapłanstwa, heta — Sakrament, praz katory ŭdzialajecca asobnaja Božaja łaska spaŭniaci pawinnaść ksiandzoŭ. Sakrament hety daječ prawa adpraŭlać światuju Imšu, udzialać

Sakramenty i spaŭniać inšyja čynnaści św. Kaścioła. Nadaječ heta świataja Tajnica jšče asobny charaktar dušy, katory trywać budzie wiečna. Św. Pawał nazywaje kapłanaŭ: „słuhami Božymi i razdaŭcami tajnic Božych“.

„O, dziŭnaja hodnašć kapłanaŭ — piša światy Aŭhustyn, — Syn Božy znachodzicca na rukach wašych, jak na ŭłońni Pračystaj Dziewy“! Ksiandzu daručyŭ Boh kluč ad skarbaŭ, što wysłužyŭ Chrystus swaim mučeńniem i śmierciaj. Jon ich ścieraže, jon ich razdzialaje. Heta čaławiek, katory zastupaje na ziamli Boha, bo maje Božaje daručeńnie. „Idziecie — kaža Chrystus Apostałam — jak mianie Ajciec pasłaŭ, Ja was pasyłaju“. Kali-b adnačasna spatkaŭ ja kapłana i anieła, prywitaŭ-by piarwiej

kapłana, bo anieł—pryjaciel Božy, a ksiondz, heta — Jaho zastupnik... Zwoniać u kaściele. Wy jdzicio na hety hołas. Kudy-ž heta?—„Karmić dušy našy" — adkažacie. Čym-ža kormicie dušy wašy?—Chlebam Anielskim. —A chto-ž maje kluč, chto pryhataŭlaje chleb hety? — Słuha Božy: kapłan.—A što-ž heta za chleb dziŭny? — Cieła i Kroŭ Boha našaha Jezusa Chrystusa. Kapłan, jak taja maci, što kormić dzicia, kaža: Biarecie-ježcie, heta Cieła Pana našaha Jezusa Chrystusa; niachaj was ścieraže i dawiadzieć da žyćcia wiečnaha... Widziačy kaścioł, pytajuć dzietki: „Što tam?" — Tam jość Cieła Boha našaha. — A skul-ža jano tam?—Bo ksiondz adpraŭlaje Imšu światuju... Kapłan — prawodnik dušy. Pakińcie parafi-

ju biez ksiandza na niekulki dziesiatkaŭ hadoŭ, buduć tam žyć jak žwiaraty, a mo' i česć addaduć žwiaratam. Jak worahi chočuć znistožyć relihiju, začynajuć ad ksiandzoŭstwa, bo tam, dzie niama słuh aŭtara, niama i afiary; a dzie niama afiary światoj, tam niama i relihii. Ksiandzoŭstwa, heta—ćwiet miłaści Serca Božaha. Hledziačy na kapłana, dumajcie ab Chryście Jezusie *).

Malitwa za Biskupaŭ i Kapłanaŭ.

O, Chryste Jezu! Z woli Twajej słuhi Twaje Biskupy i Kapłany wiaduć sprawu zbaŭleńnia rodu ludzkoha, apawiadajučy na-

*) Z b. ks. Wjanneja.

wuku Twaju i pasilajučy światymi Sakramentami. Budź-ža Ty, o Jezu, Mocaj ich i Praŭdaj, kab wiali nas ściežkami sprawiadliwaści Twajej, pad kiraŭnictwam wikaraha Twajho: św. Ajca. Wiarni jednaść usim adłučanym błahoj rukoj ad Katalickaj Suspolnaści.

Pryjdzi waładarstwa Twajo, o Jezu!

* * *

Žanimstwa, heta — Sakrament, katory z woli Chrystusa dajeć łasku i pomač na spaŭnieńnie abawiazkaŭ muža i žonki. Złučaje jon nierazryŭnym wuzłom luboŭ žančyny i mužčyny až da mahilnaj doški. Dajeć im uładu nad ciełam dziela zachawańnia rodu ludzkoha. Nakładaje pawinnaści ŭzhadawań-

nia dziaciej. Zwialičaje łasku ŭświačeńnia i pomač dajeć na dobryja ŭčynki dziela zbaŭleńnia. Św. Pawał tak piša ab hetym: „Mužy, lubiecie žony wašyja, jak i Chrystus palubiŭ Kaściol i Samoha siabie wydaŭ za jaho. — Sakrament heta wialiki: a ja kažu—wialiki ŭ Chrystusie i ŭ Kaściele“. Prystupajučy da hetaha Sakramentu, zważ dobra na tyja pawinnaści, što biareš na siabie, —i prasi Boha, kab ich spoŭnić patrapiŭ. A z usich abawiazkaŭ najtrudniejšy — heta wyhadawać dziaciej pa-Božamu.

Malitwa maładych.

O, Zbaŭca Miły, Jezu Chryste! Ty na wiasielli ŭ Kanie Halilei swajej prysutnaściaj uświaciŭ zwiazak zamužny. Prybudźža i na našaje wiasielle i baha-

sławienstwam swaim abdaruj. Sercam našym daj luboŭ i jednaść: uspamahaci zaŭsiody siabie i ŭzrastać u miłaści i jednaści z Taboju, Boham našym. Daj, o Chryste, kab wierna my zaŭsiody lubilisia j pamahali sabie wypaŭniać prawa Twajo ŭ žyćci našym štodziennym. Daj łaskawa nam stacisia paciechaj prad Prazoram Twaim, spaŭniajučy ŭsio dziela chwały Twajej. Praz zasłuhi Twaje i Twajej Matuchny światoj. Amen.

Ojča naš... Prywitana budź...
Chwała Ajcu...

Apošniaje Namaščeńnie.

Zachwareŭšy pamiataj, što niemač twaja wychodzić z adwiečnaj woli Božaj, choć moža pryčynaj ty sam i twajo niawie-

dańnie prawoŭ natury. Tak woś zdajsia na wolu Boha, a sam starajsia zmahčy bol, kab nia być ciažaram dla druhich. Kali widziš, što twaja chwaroba zaraźliwaja, pytaj lekara, jakija aściarožnaści rabić treba, kab nie zarazić inšych. Nadzialić kaho chwarobaj praz swaju niachajnaść—heta praŭdziwy hrech, bo zdaroŭje—najbólšy skarb čaławieka. Ale z druhoha boku bajacca zarazy niama-što: lipnieć jana najbolš da bajaźliwych. A dla chworaha mieć treba mnoha spahadnaści i lubowi, bo heta brat twoj, jakoha spatkała niaščaście. Pamahčy chworamu ŭ jaho patrebie duchowaj i cialesnaj—heta značyć zrabić toje samaje, što Chrystus na twaim miescy zrabiŭ-by. Kožny čaławiek umre; śmierci nia bojsia; usioroŭna:

raniej, ci paźniej. Kali widziš, što zniamoha twaja moža być śmiarotnaj, zaprasi ksiandza, kab pamoh pryhatawacca tabie adbyć hetu apošniuju padarož: na toj świet. Zrabi testament, napraŭ kryŭdy i pieraprasi susiedziaŭ. Ab Sakramencie Apošniaha Namaščeńnia wiedać musiš woś što:

Sakrament hety służyć na łasku dobraj śmierci, a kali heta budzie karysnym twajmu zbaŭleńniu, to pryśpiešyć wyzdaraŭleńnie. Kapłan namaščaje ŭsie zmysły cieła, prosiačy Boha, kab darawaŭ hrachi zmysłami hetymi spoŭnienyja. Paśla jašče dajeć absalucyju z adpustam na hadzinu śmierci. Sakrament hety, dobra pryniaty, znosić usie rešty hrachoŭ i dušu z Boham jadnaje. Miej nabožny namier spoŭ-

nić usio, čaho ŭ hetaj ważnaj chwilinie Chrystus ad ciabie żadaje.

Na spatkańnie ksiandza treba pryhatawać: 1. Stoł nakryty čystym abrusom (nastolnikam), z kryżam, abo abrazom, pastaŭlenym miży dźwioch waskowych świečkaŭ. 2. Wadu paswiačanuju. 3. Talerku z kamočkami (5) waty, abo kudzieli i kawałačkam chleba z sollu. 4. Šklanku čystaj wady z łyžkaj. Chwory pawinien być čysta adziety. Za spatkańnie ksiandza z Panam Boham św. Ajciec udzialaje asobny adpust. Pry spatkańni piajecca pieśnia:

„Najświaciejšy Sakramencie,
Jezu bahasłaŭleny,
Chryste ŭ kožnym mamencie,
Budź wiečna pachwaleny."

Padčas spowiedzi chworaha

piajuć pieśniu ab Eŭcharystyi: „Učyńcie miesca, Hość idzie z nieba“, abo inšuju jakuju. Kali chwory zažadaje, kab spatykali ŭ cišy i nia ŭchodzili ŭ światlicu, treba jaho pasłuchać. Zara pa Komunii, na Apošniaje Namaščeńnie, admaŭlajecca Litanija da Ŭsich Światych, abo inšaja, — až pakul ksiondz nia dašć usim bahasławienstwa.

Malitwa chworaha.

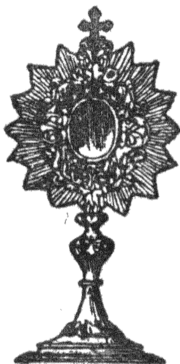
(Malitwu hetu možna čytać pry skanańni, padaŭšy hramnicu).

Boža moj i Panie moj! Budź wola Twaja! Bahasławić duša maja Ciabie na wieki. Niachaj spoŭnicca wola Twaja nada mnoj, ci śmierć spašleš mnie, ci azdaraŭleńnie. Stworca moj i Zbaŭca,

učyni tak, jak padabajecca Tabie, bo Ty najlepš wiedaješ, što karyśniej dziela zbaŭleńnia majho. Addali ad mianie strach śmierci, kab z dobraj nadziejaj čakaŭ ja na Sud Twoj. Ty Boh žywych: Ty nie adstupiš ad mianie ŭ apošniaj hadzinie, nie adkinieš i pa śmierci, bo Ty nadzieja maja. Kajusia, što hrašyŭ, Twajej woli paddajusia i na zasłuhi Chrystusa spadziajusia. Bahasłaŭlu, Boža, dziwy Twaje; dziakuju za ŭsio, što ja mieŭ ad Ciabie: za łasku światych Tajnic Twaich, asabliwa ž Eŭcharystyi. Wieru, što mocaj Twajej moh-by ja azdarawieci, kali-b heta było pa trebnym zbaŭleńniu majmu. Kali-ž pamru, pryjmi łaskawa dušu maju, Boža, adzin u Trojcy światoj, zmiłujsia nada mnoj pawodle wialikaha swajho miłaser-

dzia! O Maryja, Matuchna Božaja, zastupisia za mianie. Światy Jozef, budź pry mnie. Aniele-Wartaŭničy moj, malisia za mianie!

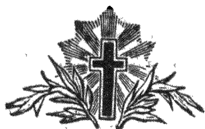
Boža, wieru Tabie! Boža, lublu Ciabie! Boža, maju nadzieju na miłaserdzie Twajo! Amen.

ČAŚĆ IV.

LITANII.

Litanija da Najśw. Imieńnia Jezus.

Kiryje elejson,*) Chryste elejson, Kiryje elejson!
Jezu pačuj nas, Jezu pasłuchaj nas!
Ojča z nieba Boža, zžalsia nad nami!
Synie Zbaŭca Świetu Boža, zžalsia nad nami!
Duchu Światy Boža, zžalsia nad nami!
Świataja Trojca adzin Boža, zžalsia nad nami!
Jezu, Synie Boha žywoha, zžalsia nad nami!

---

*) Kiryje elejson—słowy hreckija — značać: Panie zžalsia.

Jezu, jasnaść Ajcoŭskàja,
Jezu, blesk świetłaści wiečnaj,
Jezu, Karol chwały,
Jezu, sonca sprawiadliwaści,
Jezu, Synie Dziewy Maryi,
Jezu, najmiłaściwiejšy,
Jezu, najdziŭniejšy,
Jezu, mocny Boža,
Jezu, Ojča budučaha wieku,
Jezu, Aniele wialikaj rady,
Jezu, najmahutniejšy,
Jezu, najciarpliwiejšy,
Jezu, najpasłušniejšy,
Jezu, cichi i pakornaha serca,
Jezu, miłaśnik čystaści,
Jezu, miłaśniku naš,
Jezu, Boža spakoju,
Jezu, daŭca žyćcia,
Jezu, prykład cnotaŭ,

Zžalsia nad nami!

Jezu, duš pažadańnie,
Jezu, Boža naš,
Jezu, prypyniščа naša,
Jezu, Ojča ŭbohich,
Jezu, skarbie wiernych,
Jezu, dobry pastyr,
Jezu, świetłaść praŭdziwaja,
Jezu, mudraść wiečnaja,
Jezu, dabrata biazmiernaja,
Jezu, daroha i žyćcio našaje,
Jezu, radaść Aniełaŭ,
Jezu, Karol Patryarchaŭ,
Jezu, Nastaŭnik Apostałaŭ,
Jezu, Wučyciel Ewanhielistaŭ,
Jezu, siła Mučanikaŭ,
Jezu, świetłaść Wyznaŭcaŭ,
Jezu, čystaść Dziewaŭ,
Jezu, karona ŭsich światych,

Zžalsia nad nami!

Budź nam miłaściwy, daruj nam Jezu!

Budź nam miłaściwy, pasłuchaj nas Jezu!
Ad usialakaha złoha, wybawi nas Jezu.
Ad usialakaha hrechu,
Ad twajho hniewu,
Ad siłaŭ šatana,
Ad ducha niačystaha,
Ad śmierci wiečnaj,
Ad niadbalstwa na twaje natchnieńni,
Praz tajnicu twajho Ŭcialeśnieńnia,
Praz twaje naradziny,
Praz dziacinstwa twajo,
Praz najświaciejšaje žyćcio twajo,
Praz trudy twaje,
Praz kanańnie i mučeńnie Twajo,
Praz kryž i apuščeńnie Twajo,
Praz młosnaść twaju,

Wybawi nas Jezu!

Praz śmierć i pachawańnie
Twajo,
Praz twajo z umioršych
paŭstańnie,
Praz twajo ŭniebaŭstupleńnie,
Praz Twajo ŭstanaŭleńnie
Najświaciejšaha Sakramentu,
Praz radaści twaje,
Praz Chwału twaju,

Wybawi nas Jezu!

Baranak Božy, katory znosiš hrachi świetu, daruj nam, Jezu!

Baranak Božy, katory znosiš hrachi świetu, pasłuchaj nas, Jezu!

Baranak Božy, katory znosiš hrachi świetu, zžalsia nad nami, Jezu!

Jezu pačuj nas, Jezu pasłuchaj nas!

Malitwa.

Panie Jezu Chryste, što skazaŭ: „Prasicie i atrymajecie, šukajcie i znojdzicie, stukajcie i adčynicca wam“. Molim, daj nam adčućcio twajej Boskaj miłaści, kab Ciabie ŭsim sercam, słowam i čynam miławali i ad twajej Chwały nikoli nie adstupali. Światoha Imieńnia Twajho, Panie, daj nam zaŭsiody mieć bajaźliwaść i miłaść, bo nikoli nie adstupaješ z Twaim kirawańniem ad tych, katorych umacuješ u stałaści Twajho miławańnia. Katory žywieš i panuješ na wieki wiečnyja. Amen.

Litanija da Najświaciejšaha Serca Jezusa.

Kiryje elejson, Chryste elejson, Kiryje elejson!

Chryste pačuj nas, Chryste papasłuchaj nas!

Ojča z nieba Boža,
Synie Zbaŭca świetu Boža,
Duchu światy Boža,
Świataja Trojca adzin Boža,
Serca Jezusa, Syna Ajca Pradwiečnaha,
Serca Jezusa, u ŭłońni Dziewy Maryi z Ducha światoha začataje,
Serca Jezusa, z asobaj Boskaj Słowa istotna złučanaje,
Serca Jezusa, biazmiernaha Majestatu,
Serca Jezusa, Światynia Božaja,

Zžalsia nad nami!.

Serca Jezusa, sialiba Najwyžšaha,
Serca Jezusa, Dom Božy i Brama nieba,
Serca Jezusa, Wohnišča Miłaści haručaje,
Serca Jezusa, Sialiba sprawiadliwaści i miłaści,
Serca Jezusa, poŭnaje dabraty i lubowi,
Serca Jezusa, cnotaŭ usialakich biazdońnie,
Serca Jezusa, usiakaj pachwały najbolš dastojnaje,
Serca Jezusa, kniaź i asiarodak usich sercaŭ,
Serca Jezusa, u katorym jość usie skarby mudraści i ŭmiełaści,
Serca Jezusa, u katorym prabywaje ŭsia poŭnašć Božstwa,

Zžalsia nad nami!

Serca Jezusa, upadabańnie
Ajca niabiesnaha,
Serca Jezusa, z paŭnaty katoraha ŭsie my ŭziali,
Serca Jezusa, Pažadańnie
adwiečnych uzhorkaŭ,
Serca Jezusa, ciarpliwaje
i wialikaha miłaserdzia,
Serca Jezusa ščodraje dla
ŭsich, chto Ciahie pryzywaje,
Serca Jezusa, Krynica žyćcia i świataści,
Serca Jezusa, Prabačeńnie
za hrachi našy,
Serca Jezusa, napoŭnienaje
źniewažeńniem,
Serca Jezusa, ściortaje za
złačynstwy našy,
Serca Jezusa, pasłušnaje až
da śmierci,
Serca Jezusa, baluča prabitaje,

Zžalsia nad nami!

Serca Jezusa, Krynica ŭsialakaj paciechi,
Serca Jezusa, Žyćcio i z umioršych naša paŭstańnie,
Serca Jezusa, Spakoj i Pajadnańnie naša,
Serca Jezusa, za hrachi Afiara,
Serca Jezusa, Zbaŭleńnie dla tych, chto nadzieju ŭ Tabie maje,
Serca Jezusa, Nadzieja z Taboju umirajučych,
Serca Jezusa, Roskaš usich światych,

Zžalsia nad nami!

Baranak Božy, katory znosiš hrachi świetu, daruj nam Panie!
Baranak Božy, katory znosiš hrachi świetu, pasłuchaj nas Panie!

Baranak Bożу, katory znosiš hrachi świetu, zžalsia nad nami!
— Jezu cichi i pakornaha Serca,
— Učyni serca naša da swajho padobnym.

Malitwa.

Usiomocny Wiečny Boža! Pahlań na Serca Twajho Najmilejšaha Syna i na chwału i adpłatu, jakuju składaje za hrešnikaŭ; a kali jany da Twajho źlitawańnia prybiahajuć, Ty im łaskawa hrachi wybač: Imieńniem taho-ž Syna Twajho Jezusa Chrystusa, katory z Taboj žywie i panuje ŭ jednaści z Ducham światym —Boh na wieki wiečnyja. Amen.

Litanija da Najśw. Maryi.
(Loretanskaja).

Kiryje elejson, Chryste elejson, Kiryje elejson!
Chryste pačuj nas, Chryste pasłuchaj nas!
Ojča z nieba Boža, zžalsia nad nami!
Synie Zbaŭca świetu Boža, zžalsia nad nami!
Duchu światy Boža, zžalsia nad nami!
Świataja Trojca adzin Boža, zžalsia nad nami!
Świataja Maryja,
Świataja Maci Boža,
Świataja Dziewa nad Dziewy,
Matka Chrystusa,
Matka łaski Božaj,
Matka najčyściejšaja,
Matka najpryhažejšaja,

Malisia za nas!

Matka najniewinniejšaja,
Matka nieparušanaja,
Matka najmilejšaja,
Matka najdziŭniejšaja,
Matka dobraj rady,
Matka Stwaryciela,
Matka Adkupiciela,
Dziewa najrazważniejšaja,
Dziewa češci hodnaja,
Dziewa prasłaŭlenaja,
Dziewa mahutnaja,
Dziewa łaskawaja,
Dziewa wiernaja,
Lustra sprawiadliwaści,
Stalica mudraści,
Pryčyna našaje radaści,
Sudzina duchowaja,
Sudzina paważnaja,
Sudzina asabliwaha naba-
żenstwa,
Kraska mistyčnaja,
Wieża Dawida,
Wieża cudoŭnaja,

Malisia za nas!

Światlica załataja,
Arka Božaha prawa,
Brama niabiesnaja,
Zorka ranišniaja,
Azdaraŭlennie chworych,
Prypynišča hrešnych,
Paciecha dla sumnych,
Uspamoha chryścijanaŭ,
Kniahinia Anielaŭ,
Kniahinia Patryarchaŭ,
Kniahinia Prarokaŭ,
Kniahinia Apostałaŭ,
Kniahinia Mučanikaŭ,
Kniahinia Wyznaŭcaŭ,
Kniahinia Dziewaŭ,
Kniahinia ŭsich światych,
Kniahinia biaz hrechu pier-
warodnaha začata,
Kniahinia światoha Rażan-
ca,
Kniahinia supakoju,

Malisia za nas!

Baranak Božy, katory znosiš hra-
chi świetu, daruj nam, Panie!

Baranak Boży, katory znosiš hrachi świetu, pasłuchaj nas, Panie!
Baranak Boży, katory znosiš hrachi świetu, zžalsia nad nami!
— Malisia za nas świataja Maci Boža,
Kab stalisia my hodnyja abiacańniaŭ Chrystusa.

Malitwa.

Daj nam, prosim Ciabie Boža, ciešycca zaŭsiody zdaroŭjem dušy i ciela, i kab praz zastupnictwa chwalebnaj Dziewy Maryi ad roznych žurbaŭ byli wolny, a da ŭžywańnia wiečnaj i ščaśliwaj radaści byli skirawany. Praz Chrystusa Pana našaha. Amen.

Twajej abaronie...

Twajej abaronie, świataja Boža
Maci,
Uručajem patreby našy — nia daj
pahardžaci.
Ale ad usieńkaj niadobraj
pryhody,
Wybaŭ nas zaŭsiody,
Dziewa Maryja bahasłaŭlena.
O, Pani naša, o Kniahinia naša,
Zastupnica naša, Apieka i Paciecha
naša!
Z Twaim Synam Ty pajadnaj nas,
Swajmu miłamu Synu Ty paručy
nas.
Swajho najmilejšaha Syna dazwol
ahladaci.

Litanija da Ŭsich Światych.

Kiryje elejson, Chryste elejson, Kiryje elejson!

Chryste pačuj nas, Chryste pasłuchaj nas!

Ojča z nieba Boža, zžalsia nad nami!

Synie Zbaŭca świetu Boža, zžalsia nad nami!

Duchu światy Boža, zžalsia nad nami!

Świataja Trojca adzin Boža, zžalsia nad nami!

Świataja Maryja, malisia za nas!

Świataja Maci Boža, malisia za nas!

Świataja Dziewa nad Dziewy, malisia za nas!

Światy Michale, malisia za nas!

Światy Habryjele, malisia za nas!

Światy Rafale, malisia za nas!

Usie światyja Aniely i Archanie-
ły, maliciesia za nas!
Usie światyja niabiesnyja duchi,
maliciesia za nas!
Światy Janie Chryściciel, malisia
za nas!
Światy Jozefie, malisia za nas!
Usie światyja Patryarchi i Pra-
roki, maliciesia za nas!
Światy Piotra,
Światy Paŭle,
Światy Andreju,
Światy Jakubie,
Światy Janie,
Światy Tamašu,
Światy Jakubie,
Światy Filipie,
Światy Bartłamieju,
Światy Mateušu,
Światy Symonie,
Światy Tadeušu,
Światy Macieju,
Światy Barnaba,

Malisia za nas!

Światy Łukašu, malisia za nas!
Światy Marku, malisia za nas!
Usie światyja Apostały i Ewanhielisty, maliciesia za nas!
Usie światyja wučni Pana, maliciesia za nas!
Usie światyja Niawinnyja Dzieci, maliciesia za nas!
Światy Stefanie, malisia za nas!
Światy Łaŭrenty, malisia za nas!
Światy Wincenty, malisia za nas!
Światyja Fabijanie i Sewastyjanie, maliciesia za nas!
Światy Janie i Paŭle, maliciesia za nas!
Światyja Koźma i Damjanie, maliciesia za nas!
Światyja Hierwazy i Protazy, maliciesia za nas!
Usie światyja mučaniki, maliciesia za nas!

Światy Sylwestru,
Światy Hryhory,
Światy Ambroży,
Światy Aŭhustynie,
Światy Hieronimie,
Światy Marcinie,
Swiaty Mikałaju,

Malisia za nas!

Usie światyja Biskupy i Wyznaŭcy, maliciesia za nas!

Usie światyja Wučycieli, maliciesia za nas!

Światy Antoni,
Światy Benedykcie,
Światy Bernardzie,
Światy Daminiku,
Światy Francišku,

Malisia za nas!

Usie światyja Kapłany i Lewity, maliciesia za nas!

Usie światyja Zakonniki i Pustynniki, maliciesia za nas!

Świataja Maryja Mahdalena, malisia za nas!

Świataja Ahata,
Świataja Łuceja,
Świataja Ahnieša,
Świataja Cecylija,
Świataja Kataryna,
Świataja Anastazija,

Malisia za nas!

Usie światyja Dziewy i Ŭdowy, maliciesia za nas!
Usie światyja Božyja zastupiciesia za nas!
Budź nam miłaściwy, daruj nam, Panie!
Budź nam miłaściwy, pasłuchaj nas, Panie!
Ad usialakaha złoha, wybawi nas, Panie!

Ad kožnaha hrechu,
Ad Twajho hniewu,
Ad nahłaj i raptoŭnaj śmierci,
Ad siłaŭ šatana,
Ad hniewu, nienawiści i ŭsiakaje błahoje woli,

Wybawi nas, Panie!

Ad ducha niačystaha,
Ad piarunoŭ i nawalnicaŭ,
Ad ziamlitrasieńnia,
Ad pošaści, hoładu j wojnaŭ,
Ad śmierci wiečnaj,
Praz Tajnicu Twajho Ucialeśnieńnia,
Praz prychod Twoj,
Praz Twajo naradžeńnie,
Praz Chrost i światy Post Twoj,
Praz kryž i Twajo mučeńnie,
Praz śmierć i Twajo Pachawańnie,
Praz Twajo światoje z umioršych paŭstańnie,

Wybawi nas, Panie!

Praz Twajo cudoŭnaje Ŭniebaŭstupleńnie, wybawi nas, Panie!

Praz Ducha Paciašyciela Prybyććcie, wybawi nas, Panie!

U dzień Twajho Sudu, wybawi nas, Panie!

My hrešnyja, Ciabie prosim —
Pačuj nas!
Kab hrachi nam adpuściŭ,
Kab karu nam darawaŭ,
Kab nas nakłaniŭ da praŭdziwaj pakuty,
Kab mieŭ łasku Kaścioł Twoj światy bierahčy i kirawaci,
Kab Ajca św. i ŭsie duchoŭnyja stany ściaroh u światoj pabožnaści,
Kab niepryjacielaŭ światoha Kaścioła ŭpakoryŭ,
Kab Kniaziam i Waładaram chryścijanskim daŭ supakoj i zhodu,
Kab usie narody chryścijanskija abdaryŭ supakojem i jednaściaj,
Kab usich błudziačych da jednaści z Kaściołam pa-

Ciabie prosim — Pačuj nas!

klikaŭ i ŭsich niawiernych prywioŭ da świątła Ewanhielii,

Kab nas samych umacniŭ i zachawaŭ u swajej światoj słuzbie,

Kab dumki našy skirawaŭ da niabiesnych pažadańniaŭ,

Kab usim dabradziejam našym daŭ wiečnuju zapłatu,

Kab dušy našy, bratoŭ, swajakoŭ i dabračyncaŭ našych wyratawaŭ ad wiečnaj zahuby,

Kab uradžaj zamli daŭ i biaroh jaho ŭ całaści,

Kab usich wiernych pamioršych nadzialiŭ wiečnym supakojem,

Kab pryniaŭ łaskawa našy prośby,

Ciabie prosim — Pačuj nas!

Synie Božy, Ciabie prosim — Pačuj nas!

Baranak Božy, katory znosiš hrachi świetu, daruj nam, Panie!

Baranak Božy, katory znosiš hrachi świetu, pasłuchaj nas, Panie!

Baranak Božy, katory znosiš hrachi świetu, zžalsia nad nami!

Chryste, pačuj nas — Chryste, pasłuchaj nas!

Kiryje elejson, Chryste elejson, Kiryje elejson!

Ojča naš... Prywitana budź...

Litanija da św. Jozefa.

Kiryje elejson, Chryste elejson, Kiryje elejson!

Chryste pačuj nas, Chryste pasłuchaj nas!

Ojča z nieba Boža, zžalsia nad nami!
Synie Zbaŭca świetu Boža, zžalsia nad nami!
Duchu światy Boža, zžalsia nad nami!
Świataja Trojca adzin Boža, zžalsia nad nami!
Świataja Maryja, Malisia za nas!
Światy Jozefie, Malisia za nas!
Św. Jozefie, słaŭny patomak Dawida,
Św. Jozefie, świetłaść Patryarchaŭ,
Św. Jozefie, Mužu Maci Božaj,
Św. Jozefie, Čysty Apiakunie Dziewy,
Św. Jozefie, Karmiciel Syna Božaha,
Św. Jozefie, kłapatliwy abaronca Chrystusa,

Malisia za nas!

Św. Jozefie, Haława Światoj Siamji,
Jozefie najsprawiadliwiejšy,
Jozefie najčyściejšy,
Jozefie najrazumniejšy,
Jozefie najmužniejšy,
Jozefie najpasłušniejšy,
Jozefie najwiarniejšy,
Prykład ciarpliwaści,
Miłaśnik biednaści,
Uzor Pracujučych,
Azdoba žyćcia siamiejnaha,
Padpora siemjaŭ,
Paciecha nieščaśliwych,
Nadzieja chworych,
Patronie ŭmirajučych,
Strach duchom niačystym,
Apiakunie światoha Kaścioła,

Malisia za nas!

Baranak Božy, katory znosiš hrachi świetu, daruj nam, Panie!

Baranak Bоžy, katory znosiš hrachi świetu, pasłuchaj nas, Panie!

Baranak Božy, katory znosiš hrachi świetu, zžalsia nad nami!

Malitwa.

Boža, katory praz nierazhadanuju Prazornaść bahasłaŭlenaha Jozefa wybraŭ na Ŭlubienca Najśw. Swajej Matki, daj prosim, kab my taho, katoraha jak swajho abaroncu sławim na ziamli, zasłužyli ŭ niebie mieć zastupnikam. Katory žywieš i panuješ, Boh na wieki wiečnyja. Amen.

AB ŽYĆCI ZAKONNYM.

Wyšejšaje daskanalnaje žyćcio zakonnaje było i jość učaściem usich ludziej, chto tolki maje na heta ščyruju wolu i pačuŭ u sabie Božaje pazwańnie. Istota žyćcia zakonnaha zaležyć ad wypaŭnieńnia Rad Ewanhieličnych: dabrawolnaje ŭbohaści, daśmiertnaje čystaści i sucelnaje pasłušnaści. Heta tak zwanyja abiecańni (šluby) zakonnyja, katoryja najpraściejšaj darohaj wiaduć da daskanalstwa: praz uśmierčańnie dziela Boha taho, što majem najdaražejšaha — swajej woli. Zakonnik praz abiacańnie ŭbohaści zrakajecca ŭłasnaści, kab Boh staŭsia adzinym jaho dabrom, wyrakajecca nawiet dazwolenaj roskašy praz abiecańnie čystaści, kab Boh byŭ jaho adzinym charastwom, wyrakajecca ŭkancy ŭłasnaj dumki i paddajecca sucelna staršym, kab Boh panam byŭ jaho chacieńnia.

Nia dziwa woś, što Zakony wydali najbolš światych i ličacca sercam Ka-

ścioła našaha. Pomniačy na słowy Chrystusa: „Mnoha paklikanych, ale mała wybranych“, prystupaj da šluboŭ z najbolšaj aściarohaj; kali Boh kliča ciabie, treba tut šmat nadumacca i paraicca dobraha prawodnika žyćcia duchowaha. Zwyčajnaja daroha zbaŭleńnia pačynajecca i kančajecca na spaŭnieńni woli Božaj u 10 prykazańniach, žywučy ŭ świecie. Dobra adnak zapisacca choć da Bractwa jakoha pabožnaha, kab pracawać dziela zbaŭleńnia pa hramadzku pawodle słoŭ Chrystusa: „Hdzie was kolkich sabiarecca ŭ Imia majo, tam i Ja jość“. Heta samaje majuć na mecie, miž inšym, tak zwanyja Trecija zakony (Tercyjarstwy), katorym pačatak daŭ św. Francišak z Asyžu.

Dziala hetaha, kab možna było žyć pa zakonnamu nia tolki ŭ muroch klaštornych, ale i ŭ świecie, daŭ światy Francišak asobnyja prawiły, abo rehuły tercijarskija. Reč u tym, što hety wialiki słuha Božy stwaryŭ dwa zakony: adzin dla mužčyn, druhi dla žančyn. Nazywajucca jany franciškanskimi i z časam padzialilisia na asobnyja

haliny. Usie adnak byli abawiazany žyć u klaŭzury adddzielenymi ad świetu i jaho spakušeńniaŭ. Dla tych-ža, chto chacieŭ žyć u świecie pawodle prawił franciškanskich, daŭ światy Francišak rehułu treciuju, abo tercijarskuju (pałacinie treciaja — značyć „tercyja“). Rehuła heta była z časam krychu zmieniena, a pry Ajcu św. Lawonie XIII datasawana i da časaŭ našych.

Takim paradkam tercijarstwa źjaŭlajecca adnej z form žyćcia zakonnaha ŭ świecie. Dziela taho padaju tut rehułu św. Franciška pad twajo razważańie.

Toj, chto zapisaŭsia pad ściah św. Franciška, znajdzie ŭ hetych prawiłach—rehułach wialikuju pomač na darozie da zbaŭleńnia. Kali budzie ich pilna trymacca, znajdzie dla dušy swajej skarb niepamierny. Pomniačy adnak na słowy Chrystusa, što „duch ažyŭlaje, cieła ničoha nia značyć“—ty, budučy tercyjaram, uwahu swaju dziaržy nia stolki na abradach zakonu i jaho znakach škaplernych, kolki na samym źmieście. Bo wartaść tercyjar-

stwa nie ŭ samych znakach zakonnych, a ŭ tym, što jano pamahaje wypaŭniać wolu Božuju. Kali-ž chto i wialiki bahamoł, a čaławiek błahi, nie pamoža jamu i tercyjarstwa jahonaje.

REHUŁA TERCYJARSTWA.

Addzieł I.

Ab pryniaćci da zakonu, probie (nowicyjat) i prafesii.

1. Nielha nikoha prymać u Zakon, niaskončyŭšaha 14 hadoŭ. Prymać tolki takich, chto aznačajecca dobrym, zhodnym žyćciom, a pieradusim wykanańniem ščyrym wiery katalickaj, pasłušnaściaj dla Kaścioła i Apostalskaj Stalicy.

2. Kabiety (zamužnija) nia

mohuć być pryniaty biaz wiedama mužoŭ i zhody ich, chiba jnačaj paraić spawiednik.

3. Pryniatyja da Tawarystwa niachaj pawodle zwyčaju nosiać mały škapler i pajasok, inačaj traciać prywilei i prawy im nadanyja.

3. Tyja, što ŭstupajuć u tercyjarstwa, musiać adbyć hod nowicyjatu; paśla, dapuščany da prafesii, pawodle zwyčajnaha abradu zrobiać abiacańnie, što buduć ścierahčy Božyja prykazańni i pasłušnymi buduć dla Kaścioła; abiacujuć tak-ža pryniać žadanuju pakutu, kali-b u jakim punkcie złamali swaju prafesiju.

Addzieł II.

Ab žyćciowych pawinnaściach.

1. Tercyjary i tercyjarki buduć wyścierahacca ŭ wopratkach

i strojach usiaho, što zbytkoŭnaje i lišniaje, a zachawajuć mieru adpawiednuju swajmu stanu.

2. Niachaj wyścierahajucca razumna tancaŭ i zbytna wolnych ihryšč teatralnych, tak-ža hulańnia načnoha.

3. Mierna niachaj užywajuć straŭ i napojaŭ, prychodziać i adchodziać ad stała z malitwaj.

4. Pierad światami Niepawinnaha Začaćcia Maci Božaj i św. Patryarcha Franciška niachaj kožny pościć. Było-by wielmi pachwały hodnym, kab pawodle daŭniejšaj rehuły ścisła paścili piatnicy, a takža nie ŭžywali miasa ŭ śieradu.

5. Spawiadacca buduć što miesiac i prystupać da Komunii św.

6. Tercyjary stanu duchoŭnaha, admaŭlajučyja što-dzień psal-

my, nia majuć abawiazku mowić inšyja paciery. Świeckija, što nie admaŭlajuć ani Officyjum kananičnaha, ani Officyjum Dziewy Maryi, pawinny mowić što dnia dwanaccać „Ojča naš“, —„Prywitana budź“—i „Chwała Ajcu“, chiba było-b heta z pryčyny chwaroby niemahčymym.

7. Tyja, što majuć prawa rabić testament, niachaj u adpawiednym času—biez adkładu—zapišuć swaju wolu.

8. U žyćci siamiejnym niachaj starajucca być dobrym prykładam spaŭniać čyny nabožnaści i ŭsio što dobraje ŭspamahaci. Niachaj nie pazwolać unosić u dom swoj knižak i hazet, katoryja mahli-b narušyć cnotu — i niachaj zabaraniajuć čytać ich asobam ad siabie zaležnym.

9. Usłužnuju luboŭ niachaj šyrać miž saboj i da druhich jaje tasujuć. Buduć staracca spakoić niazhodu ŭsiudy, dzie tolki možna.

10. Nia buduć prysiahać, chiba z kaniečnaści; ścierahčysia buduć hidkich słoŭ, žartaŭ błahich; wiečaram rabić buduć rachunak sumleńia, a kali adkryjuć u sabie jakuju zahanu, niachaj papraŭlajucca i naznačajuć stasoŭnuju pakutu.

11. Tyja, kamu heta mahčyma, pawinny što-dzień być na św. Imšy i bywać na miesiačnych sabrańniach, katoryja staršy naznačaje.

12. Kožny pawodle možnaści składaje afiaru, a hrošy sabranyja takim paradkam służać na ŭspamohu najbiadniejšych tercyjaraŭ, asabliwa na čas chwa-

roby, abo na Słužbu Božuju, dziela źwialičeńnia Chwały Božaj.

13. Staršyja niachaj chworaha brata majuć zwyčaj adwiedać, abo niachaj pašluć da jaho inšaha z bractwa, kab spoŭnić abawiazak lubowi. U śmiarotnaj chwarobie kožnaha, niachaj prypomniać chworamu i zahadzia parajać pryhatawacca na darohu wiečnaści.

14. Tercyjary tutejšyja i čužyja niachaj schodziacca na egzekwii brata pamioršaha i tady admaŭlajuć za spakoj jaho dušy treciuju čaść ražanca, ustanoŭlenaha ajcom św. Daminikam. Ksiandzy padčas Imšy św., a świeckija pry Komunii św., kali mohuć tady prystupić, niachaj pamolacca za wiečny spakoj pamioršaha brata.

Addzieł III.

Ab staršynstwie, wizytacyi i ab samoj rehule.

1. Staršynstwy niachaj nadawany buduć na sabrańniach, na try hady. Nie pawinien nichto ad ich adkazwacca biaz važnaj pryčyny, ani wypaŭniać ich niadbajna.

2. Kuratar, katory Wizytataram zawiecca, niachaj pilna dawiedwajecca, ci dobra spaŭniajuć rehułu. I dzielataho pawinien wizytawać konhrehacyi kožny hod i čaściej, kali zajdzie patreba. Sazawieć jon Sabrańnie ahulnaje Staršych i ŭsiaho bractwa. Kali Wizytatar pryzywaje tercyjara da jaho abawiazkaŭ, napaminajučy, abo ŭzywajučy da paprawy z aznačeńniem kary, tercyjar pa-

winien paddacca jamu ŭlehla i pryniać naznačanuju pakutu.

3. Wizytatary buduć wybiracca z Pieršaha Zakonu św. Franciška, abo z Treciaha Rehularnaha; hetych wizytataraŭ naznačajuć Hwardyjany (Kustošy), kali buduć na heta prošany. Wizytataram nia moža być asoba świeckaja.

4. Tercyjary niepasłušnyja i škodnyja pawinny być trojčy napomnieny, a kali nie paddajucca, wyłučany buduć z zakonu.

5. Niachaj usie znajuć, što złamańnie hetaj rehuły nia jość hrecham, chiba što było-b razam prastupleńniem prawa Boskaha, abo Kaścielnaha.

6. Kali pryčyna ważnaja i sprawiadliwaja pieraškodzić tercyjaru spoŭnić niekatoryja pra-

wiły z rehuły, moža być jamu dana dyspensa, abo razumnaja zmiena hetych prawił.

Zwyčajnyja Staršyja z pamiž zakonnikaŭ Pieršaha Zakonu, abo Treciaha Rehularnaha, i wyšejnazwanyja Wizytatary majuć poŭnaje prawa dawać hetyja dyspensy, abo palohki.

Adpusty ŭ tercyjarstwie.

Adpusty, heta—zwalnieńnie kary dačasnaj za hrachi. Mahčymym jon tady bywaje, kali čaławiek wolny ŭžo ad kary wiečnaj, heta značyć — maje ŭ dušy stan łaski Božaj. Kaścioł światy nadaje takija adpusty za roznyja dobryja ŭčynki i malitwy. Kožny čaławiek, majučy łasku ŭ Boha, dastupaje takich adpustaŭ, asabliwa-ž kali maje nabožnuju intencyju ich atry-

mać. Ledź nia kožnaj malitwie nadadzieny jość jaki-kolečy adpust. Treba tolki ab hetym wiedać i warunki spoŭnić. Ale najbolš adpustaŭ daje Kaściol św. roznym bractwam za ich nabožnaść i dobryja ŭčynki. Tercyjary majuć cełuju skarbnicu takich adpustaŭ tak sucelnych (cełaj kary), jak i častkowych (časci kary). Dawoli budzie na hetym miescy wyličyć prynamsi adpusty najwažniejšyja:

Adpusty sucelnyja.

I.

1. U dzień ustupleńnia ŭ tercyjarstwa.
2. U dzień prafesii.

Warunki: Spowiedź i Komunija św.

II.

2. Padčas bahasławienstwa papieskaha—dwa razy ŭ hod.
2. Padčas absalucyi hieneralnaj

u takija dni: Kalady, Wialikdzień, Zialonyja Światki, Serca Jezusa, Niepawinnaha Začaćcia Dziewy Maryi (8-ha śnieźnia), Światoha Jozefa (19-ha sakawika), Styhmataŭ Ajca Franciška (17-ha wieraśnia), Św. Ludwika (25-ha žniŭnia), Św. Elžbiety (19-ha listapada). Warunki: Spowiedź, Komunija i malitwa na intencyju św. Ajca.

3. Padčas absalucyi na hadzinu śmierci, pa Spowiedzi i Komunii, abo prynamsi pa žali ščyrym z pryzwańniem nabožna Imieńnia Jezus.

Adpusty častkowyja.

I.

Adpusty 7 hadoŭ daŭniejšaj pakuty i stolki-ž „kwadrahien *) atrymaje tercyjar, kali adwiedaje Kaścioł, hdzie jość tercyjarstwa i tam pamolicca na intencyju św. Ajca ŭ hetyja dni:

1. Styhmataŭ św. Franciška (17 wieraśnia).

---

*) Kwadrahiena — 40 dniowaja pakuta.

2. Św. Ludwika (25 žniŭnia).

3. Św. Elžbiety (19 listapada).

4. Św. Marharety (22 abo 23 lutaha).

5. Św. Elžbiety, kar Port. (8 listapada).

6. U 12 dniach wybranych dawoli i zaćwierdžanych Staršym.

7. Na zaručyny N. M. P. (23 studzienia).

8. Adwiedziny N. M. P. (2 lipnia).

9. Afiarawańnie N. M. P. (22 listapada).

10. Znachod św. Kryža (3 maja).

11. Padwyššeńnie św. Kryža (14 wieraśnia).

II

Adpust dnioŭ 300 za takija dobryja ŭčynki.

1. Kali słuchajuć Imšy św., abo inšaha nabaženstwa.

2. Kali spaŭniajuć učynki miłaserdzia adnosna bližnich.

3. Kali spatykajuć ksiandza z Najświaciejšym Sakramentam u chworaha.

4. Iduć na pachowiny.

5. Wučać katechizmy.

6. Bywajuć na Sabrańniach tercyjarskich.

Usie nazwanyja adpusty, sucelnyja i častkowyja, možna afiarawać za dušy čyscowyja, aproč adpustu na hadzinu śmierci.

Absalucyja hieneralnaja.

(pałacinie).

Ksiondz ubrany ŭ fijaletawuju stułu tak mowić:

Ant. Intret oratio mea in conspectu tuo, Domine: inclina aurem tuam ad preces nostras; parce Domine, parce populo tuo, quem redemisti

sanguine tuo pretioso ne in aeternum irascaris nobis.

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.
Pater noster (secreto).

V. Et ne nos inducas in tentationem.
R. Sed libera nos a malo.
V. Salvos fac servos tuos.
R. Deus meus, sperantes in te.
V. Mitte eis, Domine, auxilium de sancto.
R. Et de Sion tuere eos.
V. Esto eis, Domine, turris fortitudinis.
R. A facie inimici.
V. Nihil proficiat inimicus in vobis.
R. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.

V. Domine, exaudi orationem meam.
R. Et clamor meus ad te veniat.
V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Ceus, cui proprium est miserere semper et parcere: suscipe deprecationem nostram, ut nos et omnes famulos tuos, quos delictorum catena constrigit, miseratio tuae pietatis clementer absolvat.

Exaudi quaesumus, Domine, supplicum preces, et confitentium tibi parce peccatis: ut pariter nobis, indulgentiam tribuas benignus et pacem.

Ineffabilem nobis, Domine, misericordiam tuam clementer ostende: ut simul nos et a pec-

catis omnibus, exuas, et a poenis, quas pro his meremur, eripias.

Deus, qui culpa offenderis, poenitentia placaris: preces populi tui supplicantis propitius respice: et flagella tuae iracundiae, quae pro peccatis nostris meremur, averte. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Confiteor — Misereatur — Indulgentiam.

Dominus noster Jezus Christus, qui Beato Petro Apostolo dedit potestatem ligandi atque solvendi, ille vos absolvat ab omni vinculo delictorum, ut habeatis vitam aeternam et vivatis in saecula saeculorum. Amen.

Per sacratissimam Passionem et Mortem Domini nostri Jesu Christi; precibus et meritis beatissimae semper Virginis Ma-

riae, beatorum Apostolorum Petri et Pauli, beati Patris nostri Francisci et omnium Sanctorum, auctoritate a Summis Pontificibus mihi concesa, plenariam Indulgentiam omnium peccatorum vestrorum vobis impertior. In nomine Patris, et Filii † et Spiritus sancti. Amen.

Z niedachwatu času ksiondz moža dać absalucyju ŭ hetaj formie:

Auctoritate a Summis Pantificibus mihi concessa plenariam omnium peccatorum vestrorum (tuorum) Indulgentiam vobis (tibi), impertior. In nomine Patris, et Filii, † et et Spiritus sancti. Amen.

KATECHIZMY,

(abo karotki zmiest prawoŭ Boskich i Kaścielnych).

Prykazańni lubowi.

1. Lubi Boha ŭsim sercam, usiej dušoj, usiej dumkaj i siłaj swajej.

2. Lubi bližniaha, jak samoha siabie.

Prykazańni Božyja.

(Dekaloh).

Ja twoj Boh, katory wywieŭ ciabie z ziamli Ehiptu, z domu niawoli.

1. Nia znaj inšych bahoŭ aproč Mianie.

2. Nie ŭzywaj Imieńnia Božaha nadaremna.

3. Pamiataj dzień światy światkawać.

4. Pawažaj baćku twajho i matku twaju.

5. Nie zabiwaj.

6. Nie čužałož.

7. Nie kradzi.

8. Nia świedč falšywa na bliźniaha swajho.

9. Nie pažadaj čužoj žonki.

10. Ani wała, ani asła, ani słuhi, ani prysłužnicy, anijakoj rečy, što nie twaja.

Prykazańni kaścielnyja.

1. Ustanoŭlenyja światy świątkawać.

2. U niadzielu i światа Imšy światoj słuchać.

3. Zahadanyja pasty paścić.

4. Prystupać najmienš raz kožnaha hodu da Pakuty i światoj Eucharystyi.

5. Časam zabaronienym wiasiella nie sprańlać.

Čatyry važniejšyja praŭdy wiery.

1. Jość Boh adzin u Trojcy: Boh Ajciec, Boh Syn i Boh Duch. św.

2. Syn Božy staŭsia čaławiekam.

3. Boh sprawiadliwy.

4. Duša ludzkaja nie ŭmiraje.

Siem św. Sakramentaŭ.

1. Chrost, 2. Konfirmacyja, 3. Eŭcharystyja, 4. Pakuta, 5. Kapłanstwa, 6. Žanimstwa, 7. Apošniaje Namaščeńnie.

Dobryja ŭčynki dziela cieła i dušy bližniaha.

1. Hałodnaha nakarmić,
2. Uśmiahšaha napaić,
3. Hołaha přyadzieć,
4. Padarožnaha ŭ dom pryniać,
5. Chworaha adwiedać,
6. Wiaźnia ŭspamahčy,
7. Niabožčyka pachawać.

1. Hrešnika paprawić,
2. Ciomnaha nawučyć,
3. Pytajučym dobra raić,
4. Sumnaha paciešyć,
5. Kryŭdu ciarpliwa znieści,
6. Kryŭdu sercam darawać,
7. Za žywych i pamioršych malicca.

Rady zakonnyja.

1. Dabrawolnaja ŭbohaść,
2. Daśmiertnaja čystaść,
3. Poŭnaja pasłušnaść,

Dary Ducha św.

1. Mudraść,
2. Rozum,
3. Rada,
4. Mužnaść,
5. Umiełaść.
6. Nabožnaść.
7. Bohabojnaść.

Hrachi proci św. Ducha.

1. Nadmiernaja nadzieja na miłaserdzie Božaje biaz dobrych čynaŭ.

2. Bieznadziejnaść zbaŭleńnia, abo rospač.

3. Spraciŭleńnie paznanaj praŭdzie wiery.

4. Zawidnaść łaski Božaj bližnianiu.

5. Zakamianiełaść u hrachoch.

6. Adkładańnie pakuty až da śmierci.

Hrachi, wymahajučyja pomsty ad Boha.

1. Sumysnaje zabiŭstwa.
2. Hrech sadomski.
3. Kryŭda ŭdawy i siraty.
4. Zadziaržańnie wysłužanaj zapłaty.

Siem hrachoŭ hłaŭnych.

1. Hordaść,
2. Prahawitaść,
3. Niačystaść,
4. Hnieŭ,
5. Abžorstwa i pjanstwa,
6. Zawidnaść,
7. Laniwaść.

Hrachi čužyja z našaj winoj,

1. Zahadwać hrašyć,
2. Da hrechu namaŭlać,
3. Hrech naraić,
4. Da hrechu pamahać,
5. Na hrech pazwolić,

6. Hrech pachwalić,
7. Hrech baranić,
8. Hrechu nie karać,
9. Na hrech zamaŭčać.

Radaści Ducha Światoha.

1. Luboŭ,
2. Wiasiołaść,
3. Supakoj,
4. Ciarpliwaść,
5. Dabrata,
6. Miłaściwaść,
7. Spahadnaść,
8. Łahodnaść,
9. Skromnaść.

Siem cnotaŭ hłaŭnych.

1. Pakora,
2. Ščodraść,
3. Čystaść,
4. Ciarpliwaść,
5. Umiernaść,
6. Spahadnaść,
7. Pracawitaść.

Piać čaściej Sakramentu Pakuty.

1. Rachunak sumleńnia,
2. Žal za hrachi,
3. Pastanaŭleńnie paprawy žyćcia.
4. Ščyraja spowiedź,
5. Adpraŭleńnie naznačanaje pakuty.

Apošnija rečy, katoryja treba pomnić zaŭsiody:

Śmierć — Sud — Nieba — Piekła.

Rady na žyćcio ščaśliwaje.

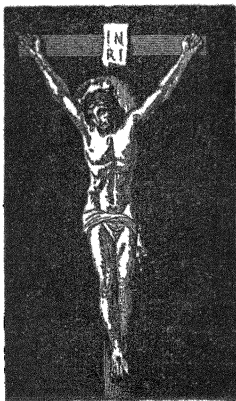
1. Nia hniewajsia z nikim
2 Budź čysty ŭ myślach i słowach.
3. Nie klanisia nikoli.

4. Dabrom płaci za zło.

5. Nia miej nienawiści da woraha.

* * *

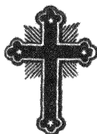
Jak żyć budzieš hetak,
Lohka dušu zbawiš;
Uściešyššia z dzietak
I druhich paprawiš.

ČAŚĆ V.

NABOŽNYJA PIEŚNI.

Piai časta, moj bracie, i chorаša, bo pieśnia — heta dar Božy, što serca napaŭniaje dobrym spačućciom.

Narod naš maje šmat pieśniaŭ na kožnuju paru hodu i pry rabocie, ale pieśniaŭ da Boha — wielmi mała.

Dahetul musiŭ naš brat słužyć čužyncam, maliŭsia čužoj mowaj nia rodnaj, dyk i pieśni nabožnaj nie twaryŭ. Ludcy našy adnak wielmi zdatny da pieśniaŭ i ŭkładać ich lubiać. Niachaj-ža woś hetyja pasłužać tabie, bratočak, dziela pomačy, kab chwalić Boha rodnaj mowaj.

Pieśnia ranišniaja.

Ledź uzojdzie zaranica,
Ciabie mora i ziamlica,
Ciabie chwalić ŭsio žywoje
Piaje kožny swaim strojem.

Ja-ž, što stworany Taboju,
Złučany žyćciom z ziamloju,
Ci-ž taki niahodny byŭby,
Što Ciabie dy nie chwaliŭby?

Ćuć paśpieju padniać wočy
I ŭstać z łožka pośla nočy,
Da Boha ŭ nieba ŭzdychaju,
Jamu chwału zasyłaju.

Šmat, što ŭčora palahli spać
Pamiarli i nie mahli ŭstać,
My jašče zdarowy ŭstali,
Kab moc Božu wychwalali.

Boža ŭ Trojcy niepaniaty,
Ojča, Synie, Duchu światy!
Tabie chwału addawajem,
Paświaci nas, uprašajem.

Pieśnia wiačornaja.

A jak dzień užo minaje,
Kožny z nas nie zabywaje
Cešć addać z padziakaj Bohu
Za prabytu ŭ dzień darohu.

Usie našy dzienny sprawy
Pryjmi miła, Boža prawy,
Pakiruj nam na zbaŭleńnie,
A na Twajo wysłaŭleńnie.

A kali paśniom u nočy,
Miej nad nami Twaje wočy,
Ściežy ad złoj pryhody,
Barani ad kožnaj škody.

Chaj zdarowy zo snu ŭstaniem,
I słužyć Tabie ŭznoŭ staniem:
Dušoj, sercam, jak chto moža,
Pracaj na Twaju česć, Boža!

Barani nas ad zhrašeńnia,
Kab nie stracili zbaŭleńnia,
Ale nieba ŭsie dastali
I Ciabie ŭściaž wychwalali.

Pieśni na pracesiju.

I.

Boža, wiačystaj dabracie addany!..

Boža, wiačystaj dabracie addany,
Mowaj niwodnaj nie pieraskazany!

Hodzien Ty, Boža, chwalby ŭsialakaj,
Sławy, pašany i ščyraj padziaki.

Ciabie žadaju, Ciabie wywyššaju
Bolš, jak dabro ŭsio; Ciabie ŭ sercy
znaju

Dabrom najbolšym; Ty ŭ maim su-
mlenni
Sam Adzin wyšej nad usie stwareńni.

A choćby kary za hrachi nia mieŭ ja
Ad Ciabie, Boža,—za ich-by žaleŭ ja;

A ŭsio-žaleŭ-by dla taho samoha,
Što zahniawiŭ ja tak dobraha Boha.

Woś, o moj Boža, i ciapier škaduju,
Bo ŭsiaho bolej Ciabie ja miłuju.

I chaču ščyra tak pastanawici,
Kab bolš nikoli ŭžo nie hrašyci.

Šmat maju woli ščyra spawiadacca,
Wierna z Taboj u zhodzie trymacca.

Što ŭčyniŭšy, ja nadzieju maju
Žyć, ahladaci Ciabie, Boža, ŭ raju.

O, Boža dobry, Boža miłaściwy,
Budź majej hrešnaj dušy litaściwy.

Jak jej daŭ žyci, tak daj i zbaŭleńnie,
Pomač padaj nam, ratuj ad mučeńnia,

II.

Twaja češć, chwała...

Twaja češć, chwała, naš wiečny Boža,
Chaj wiekawiečna świecić pryhoža!
Składajem ščyra ŭsie hramadoju
Pakłon i pieśni pierad Taboju.
Dziakujem ščyra za twaju miłaść,
Za Twoj dar hety, za ŭsiu prychilnaść,
Što nas mizernych Ty nie zabyŭsia,
I ŭ Sakramencie światym zjawiŭsia,
Hrešnych ludziej nas nie adčuraŭsia,—
Kab nas zbaŭlaci, z nami astaŭsia...

Na świet pryšoŭšy, Pan wiečnaj chwały,
Wywieŭ z biady nas i kryŭdy niamałaj;
Z miłaści potym dla nas wialikaj
Siabie na muki addaŭ ćmiendzikaj,
A ŭstupiŭšy da chwały wiečnaj,
Pakinuŭ dar nam łaski biaśpiečnaj,
Što ŭ Sakramencie bačučy hetym,
Serca raście nam radaści świetam.
Tabie my, Boža, ciapier śpiawajem,
Pierad Taboju korna ŭpadajem,
Prosiačy łaski Twajej wiačystaj,
K niebu ŭkazać nam pucinu čystu.

III.

La Twaich dźwier...

La Twaich dźwier staju, Panie,
Na Twajo ždu zmiławańnie,
Što pad widam skryty chleba,
Ty jość Boh praŭdziwy z nieba.

Ŭ Sakramencie tym praświatnym
Ludziam toje niepaniatna,
Što ŭ Hostyi jość Boh žywy,
Choś zakryty, dy praŭdziwy.

Cud wialiki daŭ Boh śmieła,
Jak źmianiŭ chleb ŭ Swajo Cieła,
Nam astawiŭ pażywaci,
Kab praz heta nas zbaŭlaci.

Światy mocny, miłaserny,
Ŭ Swajej sławie niepamierny,
Usim hrešnikam strašliwy,
Sprawiadliwym—miłaściwy!

I Anioły poŭny skruchi,
I niabieskija ŭsie Duchi,
Choć Jaho Twar ahladajuć,
Što takoje Boh?—nia znajuć.

Ni Cherubim, choć i wiečny,
Ni Serafim jasnaświečny
Nia znajuć, što ludzi majuć,
Jak Kroŭ-Cieła spażywajuć.

Ja taho niahodzien, Panie,
Kab Ty ŭ mnie mieŭ prabywańnie,
A skažy Ty tolki słowa,
I dušu mnie zbawiš znowa.

Nic' padaju prad Taboju,
Łasku miej nad hrešnym mnoju,
Chaj žywu z Taboju, Panam,
Až na wiečny wieki. Amen.

Suplikacyja.

I.

1. Światy Boža, Światy Mocny, Światy Nieśmiarotny,
   Zžalsia nad nami! (Try razy).

2. Ad ahniu, pošaści, wajny i hoładu,
   Barani nas, Boža!

3. Ad raptoŭnaj i niespadziawanaj świerci,
   Ścieražy nas, Boža!

4. Kab Kaścioł Twoj światy katalicki baranić i wywyššać mieŭ łasku,
   Ciabie prosim, Boža!

5. Kab Ajca światoha i ŭsie duchoŭnyja stany ŭ nabožnaj jednnści zachawać mieŭ łasku,
   Ciabie prosim, Boža!

6. Kab nas u światoj słužbie Twajej ućwiardzić mieŭ łasku,
   Ciabie prosim, Boža!

7. Kab nas da pakuty ščyraj dawiaści mieŭ łasku,
Ciabie prosim, Boža!

8. Kab uradžaj dać i jaho ŭ całaści zachawaci pomniŭ,
Ciabie molim, Boža!

9. My hrešny — Ciabie Boha molim,
Pasłuchaj nas, Boža!

10. O Jezu, Jezu, Jezu,
Žžalsia nad nami!

11. O Maryja, Diewa i Maci Boža,
Zastupisia za nas!

II.

1. Światy Boža, Światy Mocny, Światy Nieśmiarotny!
Žžalsia nad nami!

2. Ad wajny bratniaj, što hromam nas trywoža,
Ściežy nas, Boža!

3. Ad praroka, što zhubu nam waroža,
Ściežy nas, Boža!

4. Ad buraŭ, što hradam bjuć u poli zboža,
Ścieražy nas, Boža!

5. I ad žyćcia, jakim žyć narod nia moža,
Ścieražy nas, Boža!

6. Ad ciomnaj siły, što ducha nam trywoža,
Ścieražy nas, Boža!

7. My hrešny, Ciabie Boha molim,
Pasłuchaj nas, Boža!

8. O Jezu, Jezu, Jezu,
Zžalsia nad nami!

9. O Maryja, Dziewa i Maci Boža,
Zastupisia za nas!

Pieśnia pa skončanaj Imšy św.

Boh naš uciečka...

Boh naš uciečka i siła, pamocnikam u biedach, što wielmi nas abstupili.

Zatym - ža nia budziem bajacca, choć zwarušycca ziamlica i pierakinucca hory ŭ poŭnaje mora.

Šumieli i zamucilisia wody ich, strasanuła horami Jaho siła.

Šparkašć raki žwiesialaje miesta Boža, paświaciŭ Najwyšejšy swajo sielanišča.

Boh mižy jaho — nia budzie zwarušana, ratuje jaho Boh rana na doświtkach.

Strywožylisia narody, schililisia karaleŭstwy, daŭ hołas swoj—zwarušyłaś ziamielka.

Pan Aniełaŭ z nami, Boh Jakubaŭ naš abaronca.

Pajdzicie, dy ahladajcie sprawy Pana, jakija ŭčyniŭ na ziamli cudy, adkinuŭšy wojny až da kraju świetu.

Pałomić łuk, raskinie aružža i tarčy u ahni papalić.

Uspakojciesia i hlańcie, što Ja Boham wašym, budu wysoka miž narodaŭ, budu wywyššan na ziamlicy.

Pan Aniełaŭ z nami, Boh Jakubaŭ naš abaronca.

Chwała Ajcu i Synu i Duchu światomu, jak było spradwieku, ciapier i zaŭsiudy i nawieki wiečny. Amen.

Pieśnia pa Niešpary.

O, moj Boža!..

O moj Boža! wieru Tabie
I ŭsio wieru ja dla Ciabie,
Usiu nadzieju ŭ Tabie maju,
Za ŭsio Ciabie wychwalaju.

Ty satwaryŭ, Ty adkupiŭ,
Ty nas, Boža, aświaciŭ;
Za to Tabie, hdzie jość ludzi,
Čeść i sława niachaj budzie.

Tabie Boža, kłaniajusia,
Na Twaju wolu zdajusia,
A być tolki chaču ŭ niebie,
Pa ŭsie wieki sławić Ciabie.

Žal mnie, Boža, zhrašyŭ Tabie,
Praz hrech dastaŭ piekła sabie;
Dy nia tak žal zhuby majej,
Jak žal, Boža, kryŭdy Twajej!

Ach moj, Boža, ja kajusia,
Daruj winy, papraŭlusia;
Dy ŭžo sto raz pamierć wolu,
Na hrech bolej nie pazwolu.

Dla Twajho ŭspadabańnia
Chaču chawać prykazańnia;
Žyć i ŭmirać chaču ŭ Tabie,
Bo Ty dobry sam u Sabie.

O, Jezusie, Ty naš Panie,
Serca našaha kachańnie!
Da ruk, da noh Twaich paŭšy,
Žalejem za hrachi našy.

Całujučy Twaje rany,
O, Jezusie, naš kachany,
Ruki j wočy k niebu ŭznosim,
Adpuščeńnia hrachoŭ prosim.

Ślozy našy wyliwajem,
Ščyrym sercam pryrakajem:
Pakul budziem z ludźmi žyci,
Nia budziem Boha hrašyci.

O, Maryja, Matka Boska!
Ty świataja kwietka rajska!
Malisia Bohu za nami,
Niahodnymi hrašnikami.

Ŭsie światyja ŭzhlańcie z nieba!
Wašaj łaski nam patreba;
Maliciesia wy za nami,
Niahodnymi hrašnikami.

Sława Bohu praŭdziwamu,
Sława ŭ Trojcy Adzinamu,
Sława Ajcu, razam Synu,
Sława i Duchu światomu.

Pieśni na Božaje Naradžeńnie.

I.

Pakazałaś z nieba jasnaść...

Pakazałaś z nieba jasnaść niebywała,
Hramada Aniołaŭ pieśniu zaśpiawała:
„Chwała Bohu na wyššynach,
Spakoj ludziam na nizinach.
Gloria, gloria, gloria in exselsis Deo“!

Pastuški na poli sa strachu pamleli,
Jak na heny cudy u poŭnačy bladzieli;
Tady Anioł im zjawiŭsia,
Skazaŭ: „Boh wam naradziŭsia“.
Gloria, głoria, gloria in excelsis Deo!

Najświaciejša Panna stała Matkaj Boha,

Što adkupić ludzkaść z mocy ducha
złoha.
U stajency paradziła,
Dy na sienca pałažyła.
Gloria, gloria, gloria in excelsis Deo!

I pabiehli dzieci z wialikaj achwotaj,
Hrali i śpiawali Bohu pieknaj notaj;
Swaje sercy radawali,
Što Jezusa ahladali.
Gloria, gloria, gloria in excelsis Deo!

I my zaśpiawajma Panu Bohu chwału,
Što dla nas radziŭsia i ciarpieŭ niamała;
Wysłaŭlajma Pana Boha,
U Światoj Trojcy Adzinoha.
Gloria, gloria, gloria in excelsis Deo!

II.

Anioł skazaŭ pastuškam...

Anioł skazaŭ pastuškam:
„Naradziŭsia Chrystos nam
U Betlei, u miastečku Dawidowym,
U pakaleńni Judowym
Z Panienki Maryi“.

Heta chočučy spaznać,
Wiestku ščasnu ahladać,
Pabiehli da Betlejem z achwotaj,
Našli ŭ jaślach Dziciatka,
Maryju z Jozefam.

O, ŭrodziny, dziŭ z dziwoŭ!
Wysłaŭlaci mała słoŭ:
Dziewa Syna Božaha nasiła,
Zradziła, nie čapiła
Swajaho Dziawoctwa.

Chwały wiečnaj Pan sstupiŭ,
Jak prosty Siabie zniżyŭ,
Pałacaŭ bahatych, murawanych
Nia mieŭ pabudowanych
Pan usiaho stwareńnia.

Ŭžo zbyłosia toje ŭsio,
Što pad fihuraj było:
Arona wietka pučok puściła,
I płady pryniesła.

Słuchajcie-ž Boha Ajca,
Jak ab im Jon nam skazaŭ:
Heta Syn Moj Adziny, ŭkachany,
U rai wam abiacany,
Słuchajcie Jaho wy!

Bohu češć i chwała budź,
Što nikoli nie zamruć,
Jak Ajcu, Tak i Jaho Synawi,
I Światomu Duchawi,
Adzinamu ŭ Trojcy!

III

Pryjšli—prylacieli...

Pryjšli—prylacieli charošy anieli,
Załatyja krylli, a sami u bieli.
Pryjšła z nieba wiasioła nawina:
Boža Maci paradziła Syna,
Paradziŭšy ŭ pialonki spawiła,
Spawiŭšy ŭ jašli złažyła.

Lažy, lažy, Jezu malusieński!
Lažy, lažy, Jezu Bialusieńki!—
Zniała Maci z haławy chustu,
Dy pasłała paściel Synu Chrystu,
Pastuški na žalejkach Jamu ihrajuć,
Anioły rajski pieśni śpiawajuć.

IV.

Nieba j ziamla...

Nieba j ziamla, nieba j žiamla
Radosna śpiawajuć,
Anioły świetu, Anioły świetu
Dziwa abwiaščajuć.
Chrystus radziŭsia, Boh abjawiŭsia,
Anioły sławiać, cuda śpiawajuć,
Pastuški ihrajuć, woł z asłom witajuć,
U dziaciaci Boha znajuć.

Siańnia ŭ Betlejem, śiańnia ŭ Betlejem
Dziŭnaja nawina:
Pračysta Panna, pračysta Panna
Naradziła Syna.
Chrystus radziŭsia i t. d.

Maryja Panna, Maryja Panna
Dzieciatka piastuje
I stary Jozef i stary Jozef
Jezusa haduje.
Chrystus radziŭsia i t. d.

I Karali try i Karali try
Z uschodu prybyli,

Bohu dziciaci, Bohu dziciaci
Afiary złažyli.
Chrystus radziŭsia i t. d.

Blisnuła sonca, blisnuła sonca,
Sonca praŭdy viečnaj,
Nadzieja hrešnym, nadzieja hrešnym
Ščaśliwaści wiečnaj.
Chrystus radziŭsia i t. d.

Prychodźcie kožny, prychodźcie kožny
Prywitać Jezusa,
Z čystaj dušoju, z čystaj dušoju
Wychwalać Chrystusa.
Chrystus radziŭsia i t. d.

Budź-ža witany i prasłaŭlony
Miłaserny Panie!
Praz Twaju wolu hora, niadola,
Chaj ad nas adstanie.
Chrystus radziŭsia, Boh abjawiŭsia,
Anioły witajuć, cudna śpiawajuć,
Pastuški ihrajuć,
Woł z asłom witajuć,
U dziaciaci Boha znajuć.

Pieśni na Wialiki Post.

I.

Jezu Chryste...

Jezu Chryste, Boža miły,
Jak jahniatka Ty ciarpliwy:
Cierpiš na kryžu mučeńnie
Za maje ŭsie prahrašeńnia.

Caławieča, płač, mizerny,
Hlań, jaki Boh miłaserny:
Jezus na kryžu ŭmiraje, —
Sonca jasnašć pahašaje.

Pan apošnie skazaŭ słoŭka,
Zwisła z pleč jamu hałoŭka,
Nad im Maci uzdychaje,
Płača ŭ žali, ledź żywaja.

Usie zasłony pazrywała,
Ŭsia ziamla dryžyć i skała;
Kryčyć sotnik: Jon Syn Božy!
Usich-ža hety cud trywoža.

Tut Jamu bok prakałoli,
Kroŭ pływie z wadoj pawoli;
A my zlijmosia ślazami;
Jezu, zmiłujsia nad nami!

Što za ŭsich ciarpieŭ nas
hrešnych,
Jezu Chryste, Boża miły;
Zmiłujsia nad nami!
Zmiłujsia nad nami!

I Ty, što razam ciarpieła,
Maci Boża, Pani świetu!
Za nas zastupisia,
Za hrešnych malisia.

II.

Jezu, Boża miłaserny...

Jezu, Boża miłaserny,
U dabracie Twajej niazmierny;
Zyšoŭ Ty na ziamlu z nieba
I ŭtaiŭsia ŭ krošcy chleba.

Praz ludziej byŭ zatrymany,
Da sudździoŭ, jak złodziej hnany,
Winawačany fałšywa,
Sudžany niesprawiadliwa.

Zbičawali Twajo cieła,
Što nia było častki celaj,
Ranami ŭsiaho pakryli,
Najświaciejšu kroŭ pralili.

Paśla wostruju karonu
Na Twaje ŭzłažyii skroni,
Karalom na śmiech ubrali,
Zdziekawališ, jak žadali.

Na ziamlu pad kryžam padaŭ
I na im prabić siabie daŭ,
Praciarpieŭšy strašny muki,
Addaŭ dušu Bohu ŭ ruki.

Pieśni na Wialikdzień.

I.

Wiasioły dzień...

Wiasioły dzień dla nas nastaŭ,
Jakoha cały świet žadaŭ;
Chrystos siahońnia ź hrobu ŭstaŭ!
Alleluja, Alleluja, Alleluja!

Karol Niabieski da nas prybyŭ,
Jak ćwiet na soniejku zaćwiŭ,
Pa śmierci z nami znoŭ zažyŭ!
Alleluja...

Piakielnu nietru zwajawaŭ,
Usieńkich złydniaŭ pakanaŭ,
A hrešnym łasku darawaŭ.
Alleluja...

Da troch dzion u piekle prawioŭ,
Usio paciašaŭ Świątych ajcoŭ,
Paśla z saboju ich pawioŭ.
Alleluja...

A tyja, što-da-adnaho,
Jak Zbaŭcu ŭbačyli swajho,
Zahamanili da jaho:
Alleluja...

Witaj, žadany nam, witaj!
O, Chryście, nas nie pakidaj,
Z piakielnaj mocy wybaŭlaj.
Alleluja...

Jakuju-ž radaść mieli ŭ ćmie,
Jak Zbaŭcu ŭbačyli ŭ siabie,
Jakoha zdaŭna ždali ŭsie.
Alleluja...

Paśla saboj sam z hrobu ŭstaŭ,
Piačaciaŭ na't nie pačapaŭ,
Na stražaŭ žudki strach napaŭ.
Alleluja...

A jak Chrystos z mahiły ŭstaŭ,
Swaich apostałaŭ witaŭ,
Da Matki Aniełaŭ pasłaŭ.
Alleluja...

Anioły, wiernyja maje!
K Paniency jdzicie wy chutčej,
K Najświatšaj matačcy Majej.
Alleluja...

Witajcie Dziewu ad Mianie,
I zaśpiawajcie dla Jaje:
Witaje twoj synok Ciabie!
Alleluja...

Paśla ŭ jasnaści takoj
Da Matki zbližyŭsia światoj
I pazdraŭleńnie kaža joj!
Alleluja...

Budź poŭna radaści ŭsia,
Matula rodnaja Maja,
Załoba skončyłaś Twaja.
Alleluja...

Witaj-ža, Jezu Moj žywy,
Synok Moj luby, załaty,
Paciecha ŭsiakaje dušy!
Alleluja...

Ach, wielmi wiesieła ŭžo mnie!
Žywoha ŭbačyŭšy Ciabie,
Jak nowym świet staŭ dla Mianie.
Alleluja...

Tak wiesieła z Im reč wiała,
Całujučy rany Chrysta,
Z wialikim ščaściem adyšła.
Alleluja...

O, Chryste, što ŭstaŭ u try dni,
Hrachi nam našy adpuści,
Dušy zbaŭleńnie pryniasi!
Alleluja, Alleluja, Alleluja!

II.

Radujmosia, chryścijanie...

Radujmosia, chryścijanie,
Bo Chrystusa z hrobu ustańnie
Darawała nam zbaŭleńnie.
Alleluja, Alleluja, Alleluja!

Patryarchi rady stali,
Što ŭ atchłaniach prabywali,
Jak światoha Zbaŭcu dačdali.
Alleluja, Alleluja, Alleluja!

I ubačyli jasnoha,
Jon adniaŭ moc ducha złoha,
Im skazaŭ iści da Boha.
Alleluja, Alleluja, Alleluja!

Z hrobu kamień adwaliŭsia,
Chrystus z umioršych abudziŭsia
I Maryjam abjawiŭsia.
Alleluja, Alleluja, Alleluja!

Apostały sabralisia,
Što byli ŭžo razyšlisia,
Pa Chrystusie smuciačysia.
Alleluja, Alleluja, Alleluja!

My ŭsie razam zaśpiawajma,
Z umioršych paŭstańnie razmyślajma,
Z hrechu ŭstać pastanaŭlajma.
Alleluja, Alleluja, Alleluja!

Chryste, praz z hrobu paŭstańnie,
Daj nam hrachoŭ darawańnie,
Wiečnaje dušam zbaŭleńnie.
Alleluja, Alleluja, Alleluja!

Pieśni na Božaje Cieła.

I.

Uwieś świet...

Uwieś świet—ziamla i mora
I ŭsio žywoje u prastory,
Wysłaŭlajcie miłašć Božu,
Piaicie Jamu pieśń hožu.

Bijcie niskija pakłony
Prad Chrystusam utajonym;
U hetaj krušyncy chleba
Jošć praŭdziwy Boh, Pan z nieba.

Što byŭ čaławiekam staŭsia,
Dziela nas na muki daŭsia,
I skanáŭ na drewie kryža,
Kab da nieba nas prybližyŭ.

A ciapier dla nas biazkonca
Świecić z Hostyi, jak sonca,
Staŭšysia nam žyćcia chlebam,
Hrešnikaŭ jadnaje z niebam.

Sercy heta našy čujcie,
Boha miłaści šanujcie,
I dawajcie Jamu chwału,
Jakoj hodzien, daskanału.

I Anioły, Cherubimy
I Światyja Serafimy,
Prad tron Božy upadajcie,
Jaho miłaść wychwalajcie.

A my nic' prad Im padajem,
Miłaserdzia uprašajem,
Kab žyćcio mieć z Boham Panam
Na wiečnyja wieki.—Amen.

II.

Učyńcie miesca...

Učyńcie miesca: Hość idzie z nieba,
Cudam ukryty pad widam chleba,
Zbawiciel świetu da nas sstupaje,
I ŭ sercach našych tron swoj staŭlaje.

Z bajaźniaj Božaj česć addawajcie,
I z wieraj silnaj ŭsie prystupajcie,
Kaštujcie sercam Chleba Žywoha,
Chrysta-Jezusa, Boha Samoha.

Kali-ž zasiadzie ŭ dušach Boh mocy,
Pakłon addajcie Jamu achwočy:
Radašć i ščašcie Jamu špiawajcie,
I čystym sercam Dar wysłaŭlajcie.

Pieśni da Matki Boskaj.

1.

Witaj, Maryja...

Witaj, Maryja, Chrystusa Maci,
Pazwol nam hrešnym Tabie češć
daci,
Pryjmi i našy prośby niskija,
Malisia za nas—Witaj Maryja!

Pračysta Panna, biaz žadnaj skazy,
Uścieražy nas chwarob, zarazy,
Ty najpiakniejša rajska lilija
Ačyść pawietra—Witaj Maryja!

Ty, što karmiła świetu zbaŭleńnie
I nam jak maci, daj pažyŭleńnie;
Niachaj ad hoładu nas ukryje
Twaja Apieka—Witaj Maryja!

Ciažki žal mieła nad śmierciaj Syna;
Praz Twaje ślozy, Maci adzina,
Chaj nam śmiarotny chwili ciažkija
Ščaśliwy buduć—Witaj Maryja!

Poŭna pakory, zhodna, cichaja,
Daj ludziam zhodu u našym krai;
Chaj miž nas zhinuć swarki lichija,
Ścieražy wojnaŭ—Witaj Maryja!

O, Najświaciejša, biaz cieni hrechu,
U kožnaj chwili budź nam paciechaj;
Chaj nas apieka Twaja zakryje
Ad hniewu Boha—Witaj Maryja!

O, Pani naša, miž Cherubimaŭ,
Pačuj maleńnie, Nieba Kniahinia,
Što idzie prad stopy Twaje światyja,
Malisia za nas—Witaj Maryja!

II.

O, Maryja, Matka Boha...

O, Maryja, Matka Boha,
Ty nie hardziš ani koha,
Chto ŭ niadoli, ci ŭ patrebie
Zwierniecca prad tron twoj ŭ niebie.

Dyk i ja, hrešnik niahodny,
Jak syn da matuchny rodnaj,
Da Ciabie, Maci łaskawa,
Slu pakornaj prośby słowa.

O, Matuchna najświaciejšai
U raj daroha najpraściejša,
Uprasi mnie być cnatliwym,
Cela žyćcio sprawiadliwym.

Ścieražy ad złych pryhodaŭ,
Usiakich niahodnych turbotaŭ,
Hoład, mor, wajnu, pažary,
Adwiarni ŭsie Božy kary.

A pa śmierci niachaj Boha,
U światoj Trojcy adzinoha
I Ciabie, Niabieska Pani,
Sławim ŭ niebie z Aniełami.

III.

Wostrabramska, Maci Boża...

Wostrabramska, Maci Boža,
Kraska čystaja, pryhoža.
Miłaserdzie Twajej woli
Świecić Wilni u niadoli.

Ŭ krai našym Ty u češci,
Niasieš z nieba dobry wieści!
Ščaście dla našaha kraju
Daješ nam ad Boha z raju!

Usia Ciabie Ruś sławić Bieła
I Litwa i Polšča cała,
Bo Ty Maci Miłaściwa,
Swaim dzietkam dabratliwa. —

Ich u smutku paciašaješ,
Słabych, chworych papraŭlaješ!
I chto tolki k Tabie pryjdzie,
To biaz radaści nia wyjdzie.

Ty tak kožnamu dahodziš,
Što nadzieju ŭ sercy zrodziš;
Praz Ciabie ŭsie prawiny,
Darujucca ŭ Boha Syna!

IV.

Matačka Božaja...

Matačka Božaja, Matačka Dobraja,
Biednyja dzieci my kličam Ciabie;
Pieśniaj pakornaj malitwy składajučy,
Sercy swaje addajom my Tabie.

Nas swaich dzietačak, što ŭ Ciabie
prosiacca —
Matačka Dobraja, Ty paškaduj;
Łaskaj adžyŭčaju Boha Pradwiečnaha,
Matačka Božaja nas abdaruj.

Wyleč Ty serca nam rany hłybokija,
Miłaściaj čystaju nas zapali,
Kab chwała Božaja ŭmiest žalby
wiečnyja
U nieba laciela, laciela z ziamli.

Świetam niabiesnym hałowy ciomnyja,
Matačka Božaja, Ty aświaci,
Kab my paznali Mudraść Adwiečnuju,
Bohu słužyli tut wierna ŭ žyćci.

Daj-ža nam dzietkam darožańku
prostuju,
Chwilinu śmierci ščaśliwuju daj.
Wiadzi nas, Matačka, zorańka jasnaja,
U wiečnuju chwału, u cudny Božy Raj.

Pieśni da Najświaciejšaha Serca Jezusa.

I.

Serca Jezusa...

Serca Jezusa, miłaść harača,
Da Ciabie molby našy niasiom;
Choć my i wielmi hrešny, adnača
Čeść najhłybiejšu Tabie dajom.

Nie wypuskaj-ža Ty z łaski nas,
Dy budź ratunkam u kožny čas.
Serca Jezusa, najbolšy skarb naš,
Miej Miłaserdzie nad nami ŭściaž!

Serca Jezusa, Ty, što za našy,
Hrachi ciažkija z nieba zyšło,
Boha Caławieka na muki strašny,
I siabie dzidaj prabić dało.

Da Ciabie šlemo prośby swaje,
Adwiarni ad nas kary twaje.
Serca Jezusa, najbolšy skarb naš,
Miej miłasierdzie nad nami uściaž!

Serca Jezusa, sumnym da skonu,
Za winy świetu z rodu było,
Praz Ciabie z nieba z Božaha tronu
Ludziam biaz miery ščaścia spłyło:

Chto tolki ščyra čaho žadaŭ,
Usio praz Boža Serca dastaŭ;
Serca Jezusa, najbolšy skarb naš,
Miej miłasierdzie nad nami ŭściaž!

Serca Jezusa, Pana na niebie,
Panuj nad nami ŭ kožnu paru,
Niachaj pry pracy, ŭ kožnaj patrebie
Da Ciabia ŭznosim sercy ŭ haru.

Dzie ščaście wiečna, dzie świetły raj.
Ach, Boža, tudy dastacca daj!
Serca Jezusa, najbolšy skarb naš,
Miej miłaserdzie nad nami ŭściaž!

Serca Jezusa, daj Ty nam cnoty:
Wieru, nadzieju, miłaść k Tabie;
Chaj Bohu słužym wierna, z achwoty
I tak zdabudziem nieba sabie.

Abrydź nam mocna usiaki hrech,
Bo tolki boskich chočam paciech.
Serca Jezusa, najbolšy skarb naš,
Miej miłaserdzie nad nami ŭściaž.

Serca Jezusa, budź Tabie chwała
Ad usiaho ŭ świecie rodu ludziej,
Kab jana wieki nie pierastała,
Dy ŭściaž šyryłaś pa ziamli ŭsiej.

Budź Bohu chwała ŭ Trojcy światoj,
A ludziam na ziamli—supakoj,
Serca Jezusa, najbolšy skarb naš,
Miej miłaserdzie nad nami ŭściaž!

II.

Bahasłaŭ...

Bahasłaŭ, najmilšy Zbaŭca,
Usich ludzkich bied napraŭca —
Tym, što Serca Twajo sławiać,
Twaju miłaść bahasławiać.

Ty skazaŭ, što łaski rozny
Palիješ na dom toj kožny,
Dzie abraz Twoj buduć sławić,
Twajo Serca bahasławić.

Bahasłaŭ nam kožnu čynnaść,
Našu spoŭnić daj pawinnaść,
Twajo Serca daj paznaci
Z usich siłaŭ miławaci.

Pieśni roznyja.

I.

Zaŭsiody, moj Boża...

Zaŭsiody, moj Boża, dziŭlusia Tabie
ja —
I ŭ nočy spakojnaj i ŭ zorkach
jasnych —
I jak stohnie bura, jak šumić
zawieja —
I ŭ błyskach sonca, i ŭ małankach
strašnych.

Dziŭny Ty, o Boża, i ŭ traŭcy polnaj,
U kožnaj raścinie, i ŭ krascy
pryhožaj,
Dziŭny ŭ twareńni tak strojnaha
świetu, —
Ty daješ pahodu i pryhožašć letu.

Ja dziŭlusia Tabie ŭ dušy majej,
Boža —
Dzie ŭsieńka zakryta dla złosnaha
woka —

Žyćcio dzie asobna — a Ty jaho,
Boža,
Hadaješ łaskawa, tajomna, hłyboka.

Najbolej dziŭlusia-ž Tabie ja,
Pradwiečny,
Što Ty ŭ natury swajej Biezkaniečny:
Choć usio zahinie — świet pačniecca
nowy —
Ty Wiečnatrywały — Wiečny Twaje
Słowy.

II.

Ja hlinaj miakkaj...

Ja hlinaj miakkaj ŭ rukach Twaich,
Boža...
Duch moj asobny ničoha nia moža,
Choć z Twajej woli i ŭ Twajej sile
Ja niaŭmiruščy nawiet i ŭ mahile. —

Ja padarožny z wysokaj krainy...
Ščaścia šukaju. I kožnaj hadziny
Myślu: Kryj Boža ad złudnaje mary
Žyćcia ŭ raskošy biaz čystaj afiary.—

Tolki paciechi adnej prašu, Panie,
Daj zrazumieńnie i ŭmiławańnie,
Praŭdy, što wyšaŭ z ruk Twaich ja
wolny —
Wybrać niaščaście, ci raj upatolny.

III.

Chryste...

Chryste, widziš majo serca,
Majej tajnicu dušy:
Tabie žaluś ŭ paniawierca,
Maje ślozy asušy.

Wyrakajusia ja hrechu,
Ščyra płaču za błudy,
Pryšli-ž ŭrešci mnie paciechu,
Za niadolu, za trudy.

Daješ hora mnie z patreby,
Nie zabyŭ kab cnoty ja:
Bo u ščaści nie zdaleŭ-by
Pawažać krasu žyćcia.

Alež kryž ujeŭsia ŭ plečy,
Łancuhi u ruk, u noh:
Worahi padniali mieči,
Kab paŭstaci ja nia moh.

Chryste-Jezu, paśla muki,
Mieŭ-ža Ty tryumfu čas:
Razwiažy-ž i nam ŭžo ruki,
Bo hrachi zhłumili nas...

U darozie da swabody,
Daj-ža nam światy Dar Twoj:
Bahasłaŭ usie narody,
Na zbratańnie, na spakoj.

IV.

O, Boža, Zbaŭca naš...

O, Boža, Zbaŭca naš,
Ty miłaść nam pakaž,
Z niadoli wyzwal nas,
Zbudzi Ty nas ŭžo raz.

Ty wočy nam atkryj
Iświetu nam paślij
Ty praŭdu nam pakaž,
O, Boža, Zbaŭca naš!

Pieśnia ab apiecy Boskaj.

Chto tolki zdasca..

Chto tolki zdasca na apieku Božu,
A dumki ščyra ŭ Jaho ruki złoža,
Smieła toj skaža: maju schowy ŭ
Boha,
Znaci nia budu ničoha błahoha.

Bo ŭbaraniŭ Jon mianie ad niawoli,
U złoj napaści nia zhinu nikoli;
Ŭ ciani schawaje Swaich kryllaŭ
wiečna,
Pad Jaho wokam budzieš spać
biaspiečna.

Za plačom budzieš Jaho niezdaby-
tym,
Jak za zialeznym akawanym ščytam,
Buduć nie strašny trywoha i streły,
Jakija sieje pryhoda ŭ dzień biełу.

Smat la ciabie tysiač hałoŭ laža,
Strašnuju siłu mieč Božy pakaža.

Zhuba napeŭna: wačami swaimi
Pomstu ubačyš nad hrešnymi ŭsimi.

Ty-ž mieŭ nadzieju ŭ Najwyšejšym
Tronie,
Što Boh łaskawy ŭsiahdy abaronie:
Ciabie nia čepie błahaja pryhoda,
K tabie nia zojdzie ŭ twaju chatu
škoda.

Buduć ciabie skroź wartawać anieli,
Dzie budzieš tolki — ŭ darozie,
ŭ paścieli...
Na rukach buduć nasić, caławieča,
Kab dzie na kamień noh nie pa-
kalečyŭ.

Budzieš taptaci nahoju atkrytaj
Hadzinaŭ, źwieraŭ, wužak jada-
witych;
Na lwie strašennym siadzieš
nieŭznaroku.
Ŭ na ahromnym budzieš jeździć smoku.

Cuj, što Boh kaža: chto mianie
miłuje,
I majo Imia chto ščyra šanuje,
Ja taho tak-ža wiečna nie zabudu,
Ŭ hory ŭsialakim pamahaci budu.

Wysłuchać hołas taho ja hatowy,
Z im Ja ŭ pryhodzie, i ŭ mianie jon
schowaŭ
Chaj pewien budzie, pewien uwa-
żeńnia,
I let starečych i swajho zbaŭleńnia.

Pieśnia pry pracy.

Miłaserny, wiečny Boža...

Miłaserny, wiečny Boža!
Ciabie prosim kolki zmožam;
Ty źwiarni łaskawy wočy
Na Twoj biedny lud rabočy

Daj nam sił, Mahutny Panie!
Chaj ščaśliwy kožny stanie,
Adwiarni ŭsie niawyhody,
Uchawaj ad kožnaj škody.

Daj nam mocnu ŭ Ciabie wieru,
U žadańniach daj znać mieru,
Uradžaj nam daj na poli,
Zbaŭ nas, Boža, ad niawoli.

Nie pakiń-ža nas na wieki,
Boža, biez Twajej apieki;
Wybačaj nam našu słabaść
I zhatuj niabiesnu radaść.

Ciabie, Ojča, naš Stwaryciel,
Synie Boža Adkupiciel,
Duchu, Paciašyciel, Boža,
Wysłaŭlajem, kolki zmožam.

Pieśni — psalmy.

I.

Ščaśliwy, chto ŭ radu...
(Pawodle ps. 3).

Ščaśliwy, chto ŭ radu błahich nie
ŭstupaje,
Chto wybraŭ wuzkuju darohu,
Da nieba jdzie joju, haścincy minaje,
Što ciahnuć da piekła parohu.

Ščaśliwy, chto Bohu na słužbu ad-
daŭsia,
Kab ščyra arać Jaho niwu;

Ščaśliwy, chto wiernym wa ŭsim Jamu staŭsia,
Zdaleŭšy naturu laniwu.

Ščaśliwy, chto ŭčuŭšy harotnych stahnańnie,
Pa wuzkaj ciarnistaj darozie
Pašoŭ z dobraj woli swajej na spatkańnie
Jon biednym — i staŭsia · ŭ spamozie.

Chto zwažyŭ marnotu dačasnaści hetaj,
Pa ściežcy ciarnistaj jdzie śmieła,
Dy złučany wieraj sa świetłaju metaj
Dušu swaju łubić—nia cieła.

Chto jšoŭ pa askołkach prykładam Chrystusowym,
Pjučy horki kielich ciarpieńnia,
I kožnuju chwilu pajści byŭ hatowy
Za praŭdu na ździek zaślapieńnia.

Chto wypaŭniŭ ščyra prykaz miławańnia,
Jak sam siabie bližniaha swoha,

Dzialiŭsia z ubohim kusočkam nadańnia,
Uspamohšy ŭ patrebie, čym zmoha.

Chto wierny byŭ Bohu ŭ pryzwańni zaŭsiody:
Spačatku da samaj kančyny —
Woś toj tolki wiečnaje wart nahrody:
Być synam niabiesnaj ajčyny.

II.

Ledź tolki...

(Pawodle ps. 62).

Ledź tolki błyśnie na niebie zarnica,
Duch moj, o Boža, na Ciabie čakaje,
Duša žadaje, jak doždžu trawica
I cieła z stohnam da Ciabie ŭzdychaje.

Ŭ suchoj ziamlicy, biazwodnaj i trudnaj,
Zalitaj žahaj pałudniaha sonca,
Ciabie šukaju u darozie błudnaj,
Da twajho ŭłońnia sumuju biazkonca.

Šlacham ciarnistym žyććio ahartaju,
Ruku całuju Twajho zmiławańnia,
Twoj Ohlad wiečny himnam zapiawaju
I wieru siańnia ŭ ducha z umioršych paŭstańnie.

I bahasłaŭlu, Boža, Twaje dziwy
Ŭ formach prajawy i ŭ źmienach času
I swaje ruki kwoły i laniwy
Ŭznašu u nieba za ajčynu našu.

I biednu dušu maju ažyŭlaje
Poŭnaść prastoraŭ hwiezdnaha kosmosu,
Cudnaj melodyj hołas moj šukaje,
Kab zapiajaci himn Tworčamu Losu.

I nie zabyci Ciabie anikoli:
Ci ŭ łožy miakkim, ci ćwiordaj paścieli,
Adkryci myślaj šlachi Twajej woli
I Twaju pomač spaznaci u dziele.

Radaść mnie serca ahniom zapalaje,
Što nie pazbyŭsia Twajej ja apieki:
Twoj Duch pradwiečny mianie atulaje,
Da Ciabie smahnu, Boža moj, na wieki.

III.

Z žalu biazdońnia...
(Pawodle ps. 129).

Z žalu biazdońnia, z hłybini pakory,
U ciemry sumniwaŭ, bieznadziejnym hory:
Ciabie ŭzywaju, Boža sprawiadliwy,
Pačuj-ža hołas i budź miłaściwy.

Bo jeśli budzieš na hrech uwažaci
I praŭdy serca ludzkoha pytaci,—
Nie ustaicca słaboje stwareńnie:
Kožny šukaje ŭ Ciabie ačyščeńnia.

I dziela prawa, dziela Twajej woli,
Šukaŭ Ciabie ja ŭ kryŭdach i złoj doli:
Zrańnia da nočy duša tak čakała,
Na Twajo słowa nadzieju składała.

Hdzie-ž miłaserdzie i hdzie wybaŭleńnie:
Z hrechu—niadoli ci paniewaleńnia:
Adno u Boha, świetu Prawadaŭcy,
Adnó ŭ Chrystusie, ad śmierci Wybaŭcy.

IV.

Chwalicie Boha...
(Pawodle ps. 116 i 150).

Chwalicie Boha usieńkija ludzi,
Usie narody ad kraju da kraju:
Bo abjawiŭsia ŭ miłaserdzia cudzie,
A Jaho praŭda na wieki trywaje.

Światyja dušy na niebie wysokim,
I wy z harotnaj i sumnaj ziamlicy;
Aniołki boży u rai dalokim,
I usie siły ŭ zahwiezdnaj imhlicy.

Jaho ŭsiamocnaść, Jaho świetazar-
naść,
Hołasam trubnym na świet raznasicie,
A sprawiadliwaść, dla ludcoŭ spahad-
naść,
Pry mnohastrunnaj liry apiaicie.

Chwalicie-ž Boha roznym choram,
składam,
Na cichoj liry, žalejkach arhana,
I na cymbałach harmanijnym ładam:
Duch kožny, chwal-ža pa wiek-wieč-
ny Pana.

Officyjum Dziewy Maryi Niepawinnaha Začaćcia.

(Hadzinki).

Z łacinskaha tekstu.

Za nabožnaje śpiawańnie hetaha Officyjum Papież Pawał V udzialiŭ adpust 100 dnioŭ (u 1625 h.).

Na Zaranicu.

Pačnicie wusny našy himn Božy zaranny,
Cešć i chwału śpiawaci Najświaciejšaj Panny.
Prybudź da nas na pomač, o Maryja-Maci,
I ad mocaŭ piakielnych śpiašaj uchawaci.
Ajcu i Synu chwała i Duchu światomu,

Bohu na wieki wiečny u Trojcy adzinomu.
Tworcy duchaŭ niabieskich i duš ludzkich Zbaŭcy
Zaŭsiody honar — sława łaski świata toj Daŭcy.

Himn 1.

O, budź nam prywitana, Pani świetazarna,
Witaj, Dziewa nad Dziewy, jasna zorka ranna.
Poŭna łaski zbaŭleńnia, jasnaść najświatlejša,
Śpiašaj świetu na pomač, Panna najčyściejša.
Ciabie Matkaj dla Słowa spradwieku Boh wybraŭ,
Dla Syna, što dla ludcaŭ na zbaŭleńnie wydaŭ.
Praz Jaho kruh ziamli, Jon i nieba zawieśni
Stwaryŭ Sabie dla chwały na świetu pradwieśni.
Ciabie Ulubienicaj Jon Sabie praznačyŭ,
Wolnaj hrechu Adama pastanawić račyŭ.

Prypiewy.

1. Pradbačyŭ Boh ŭsiomocny i wybraŭ Maryju,
2. Pryniaŭ Jaje ŭ charomy čystu, jak liliju.
1. Pasłuchaj, Boža Miły, serc našych maleńnia,
2. Što šlom prad tron Twoj wiečny z daliny ciarpieńnia.

Malitwa.

O, Maryja, świataja nieba Karalewa,
Pani świetu, Màtuchna Jezusa Chrystusa.
Nie apuskaješ nikoha i nikim nia hardziš,
Hlań-ža wokam łaskawym na nas miłaserna.
Adpuščeńnia nam hrechu prasi swajho Syna,
Nam, što niawinnaść zbožna Twaju razważajem.
Wiečnaje bytawańnie ŭprasi nam u Toha,
Kaho Boham swaim my ščyra nazywajem.

Jezus z Ajcom i Ducham światym
nam panuje,
Boh u Trojcy adziny pa wiek wiekaŭ-
Amen.

Prypiewy.

1. Pasłuchaj, Boża Miły, serc našych
maleńnia,
2. Što šlom prad tron twoj wiečny
z daliny ciarpieńnia.
1. Boża, budź bahasłaŭleny.
2. Jamu chwała.
1. A dušy ludziej wiernych chaj wieč-
na spačynuć.
2. Amen.

Na pieršuju.

Prybudź da nas na pomač...
(jak na Zaranicu).

Himn 2.

Budź prywitana, Pani, Mudraści Dom
Božy,
Kalonnami, kamieńniem darahim pry-
hožy.

Ad zmannaści błahoha świetu ściera-
żona,
Świataja ŭ łonie matki, świataja zra-
dżona.
Maćka duš Bohu miłych, światych
rajska brama.
Ty nadzieja Jakuba, wiera Abrahama.
Strašenna złydniu z piekła, jak ar-
chanieł silny,
Ty chryścijan uciečka i šlach nieab-
mylny.

Prypiewy.

1. Duch Božy Dziewu-Maci stwaryŭ
pierš — čym zory,
2. Padwyšyŭ ŭ swajej łascy wyšej za
ŭsie twory.
1. Pasłuchaj, Boža Miły...
(jak na Zaranicu).

Na treciuju.

(Pačynajecca, jak i na Pieršuju).

Himn 3.

Budź prywitana, Pani — arka Ty
światnicy,
Jak wiasiołka na niebie ubrana ŭ zar-
nicy.

Jak dreŭca — to, što boskim płamieńniem hareła,
Jak kraska Aarona cudna rasćwicieła.
Ty brama nieba, Pani, runa Hiedeona,
I čystaha plastr miodu asiłka Samsona.
Jezus, Twoj Syn Najmilejšy, Pan światła i ładu,
Chacieŭ Ciabie mieć Matkaj z Boskaha uradu.
I abraŭšy za Matku, ściaroh usim zrodnaj,
Plamy hrechu Adama, zmazy pierwarodnaj.

Prypiewy.

1. Hdzie wyšynia, hdzie hornaść, tam majo miaškańnie,
2. I ŭ słupie abłočnym majo panawańnie.
1. Pasłuchaj, Boža Miły...
(jak na Zaranicu).

Na šostuju.

(Pačynajecca, jak i na Zaranicu)

Himn 4.

Budź prywitana, Boha światlica praŭdziwa,
Ty raj aniołaŭ świetły, panienka stydliwa.
Paciecha ŭsim harotnym, świežaści kwiatowaj,
Ciarpliwaści by ŭ palmie, čystaty cedrowaj.
Ty ziamlica lewitaŭ nikim niečapana,
Čysta i pierwarodnaj plamaj niezmazana.
Miesta Boža, Syjonie z bramaj umacnionaj,
I ad woka šatana pilna ściaražonaj.

Prypiewy.

1. Jak miž cierniaŭ kalučych kwiatočak lilija,
2. Tak miž dziewaŭ Adama Najświatša Maryja.
1. Pasłuchaj, Boža Miły...
(jak na Zaranicu).

Na dziewiatuju.

(Pačynajecca, jak i na Pieršuju).

Himn 5.

Maci zbaŭleńnia świetu, budź-ža pazdraŭlona,
Nad bašni Izraela, nad wieży ŭzwyšona.
Ty zaŭsiody hareła miłaści płamieńniem,
Ty strašna z Božaj łaski piekła pakaleńniam.
Z niawiestaŭ najmužniejša, Judyt wajaŭnica,
I Nowaha Dawida Màtuchna Dziawica,
Radzicielka ažyŭcv Ehiptu — Rachela,
Maryja! Niepawinna Maci Zbawiciela.

Prypiewy.

1. Pieknaść Dziewy Maryi chto-ž śpiaječ dawoli,
2. Cieni hrechu ŭ žyćci jej nia było nikoli.
1. Pasłuchaj, Boža Miły...
(jak na Zaranicu).

Na Wiačerniuju.

(Pačynajecca, jak i na Pieršuju).

Himn 6.

Budź prywitana, Pani, Karaleŭna lilij,
Ty Hadzinničak cnoty dy z cudoŭnych
linij.
Sonca na im pramieńnia anielskija
sieje,
Miž pramieńniaŭ Maryja, jak kwietka
jaśnieje.
Praz Jaje ludzkaść boskim ahniom zi-
chacicca,
Maryja nam zaŭsiody świecić jak zar-
nica.
Miž asotu lilejka, smokaŭ zasiliła,
Jak miesiac a paŭnočy ludziam zaświa-
ciła.

Prypiewy.

1. Praz mianie ŭzyšła świetu jasnaja
zarnica,
2. Ziamlu ja aharnuła, jak hwiezdna
imhlica.
1. Pasłuchaj, Boža Miły...
(jak na Zaranicu).

Na Komplety.

Prypieŭ.

Prośba Twaja, Maryja, nas uspamahaje,
Chrystus Twoj Syn a Boh naš chaj nam spahadaje.
Prybudź da nas...
(jak na Zaranicu).

Himn 7.

Budź prywitana Maci ŭ čystacie dziawočaj,
Jaśniejša za ŭsie zory tajomnaj paŭnočy.
Twaja dziŭnaja čystaść boskaje stupieni,
Ty kniahinia aniołaŭ u wianku z zialeni.
Matuchna Božaj łaski, hrešnych zorka jasna,
Błudnym na žyćcia mory Ty nadzieja ščasna.
Brama raju, zdaroŭje ŭ Twajej abaronie,
Daj Boha nam ubačyć na hornym Syjonie,

Prypiewy.

1. Maryja, Twajo imia, jak alej na rany,
2. Twaja postać świataja Pradmiet ukachany.
1. Pasłuchaj, Boža Miły..
(jak na Zaranicu).

Afiarawańnie.

Z pakłonam światoj Pani malby afiarujma,
Žyćcio Jaje i cnoty ŭ swaim sercy čujma.
Prasima, kab da Boha nam šlach pakazała,
Kab u ciažkaj hadzinie nas uspamahała.

Antyfona.

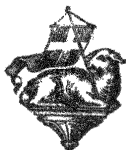
Maryja była wolna z pierwarodnaj zmazy,
U Maryi ni znaku učynkowaj skazy.

Prypieŭ.

1. Ŭ swaim čystym Pačaćci była Bohu miła,
2. Prosim, kab za nas hrešnych Jaho umaliła.

Malitwa.

Praz niawinnaść Maryi, Boža Najmilejšy,
Hodnaje pamiaškańnie Synu pryhatowiŭ.
Prosim Ciabie pakorna praz śmierć swajho Syna,
Dziela Jaho-ž Maryju uchawaŭ biaz zmazy, —
Daj nam hrešnym i sumnym dušy niepawinnaść,
I za Jaje pryčynaj daj Siabie ŭbačyć.
Praz zasłuhi Chrystusa, što z Taboj panuje,
Z światym Ducham na wieki: Boh u Trojcy. Amen.

O, salutaris Hostia.

O, salutaris Hostia!
Quae coeli pandis ostium,
Bella premunt hostilia
Da robur, fer auxilium.

Uni trinoque Domino
Sit sempiterna gloria,
Qui vitam sine termino
Nobis donet in patria. Amen.

Tantum ergo.

Tantum ergo Sacramentum,
Veneremur cernui
Et antiquum documentum,
Novo cedat ritui;
Praestet fides supplementum
Sensuum defectui.

Genitori, Genitoque
Laus et jubilatio,
Salus, honor, virtus quoque
Sit et benedictio:

Procedenti ab utroque
Compar sit laudatio. Amen.

Panem de coelo praestitisti eis,
(Alleluja).
Omne delectamentum in se habentem,
(Alleluja).

Rex Christe.

Rex Christe primogenite,
Agnele Dei myscice,
Virtutum fons, vita,
mundi caro viva;
Divinitatis Hostia,
Aeterni Patris victima
Omnium Plasmator,
mundi Restaurator
Tuo nos Corpore refice
Sacroque Sanguine
ablue sordes nostrae
culpae, Jesu Christe.

Te Deum...

Te Deum laudámus: * te Dóminum confitémur.

Te aetérnum Patrem * omnis terra veneràtur.

Tibi omnes Angeli, * tibi coeli, et univérsae potestàtes:

Tibi Chérubim et Séraphim, * incessabili voce proclàmant:

Sanctus, * Sanctus, * Sanctus * Dóminus Deus Sábaoth.

Pleni sunt coeli et terra * majestátis glóriae tuae.

Te gloriósus * Apostolórum chorus.

Te prophetárum * laudábilis númerus.

Te Mártyrum candidatus * laudat exércitus.

Te per orbem terrárum * sancta confitétur Ecclésia;

Patrem * imménsae majestátis,

Venerándum tuum verum * et únicum Filium,

Sanctum quoque * Paraclitum Spiritum.

Tu Rex glóriae * Christe.

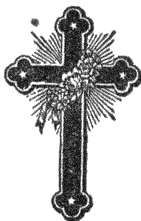
Tu Patris * Sempitérnus es Filius.

Tu ad liberándum suscépturus hominem: * non horruisti Virginis úterum.
Tu, devicto mortis acúleo: * aperuisti credéncibus regna coelórum.
Tu ad déxteram Dei sedes, * in gloria Patris.
Judex créderis * esse ventúrus.
Te ergo quáesumus, tuis fámulis súbveni, * quos pretióso sánguine redemisti.
Aetérna fac cum sancis tuis: * in glória numerári.
Sálvum fac pópulum tuum Dómine, * et bénedic haereditáti tuae.
Et rege eos, * et extolle illos usque in aetérnum.
Per singulos dies * benedicimus te.
Et laudámus nomen tuum in sáeculum, * et in sáeculum sáeculi.
Dignáre Dómine die isto * sine peccáto nos custodire.
Misereré nostri Dómine: * miserére nostri.
Fiat misericórdia tua Dómine super nos, * quemádmodum sperávimus in te.
In te Dómine sperávi: * non confúdnar in aetérnum.

Biełaruski Relihijny Himn.

Boža, što kališ narody
Na asobki padzialiŭ
I chacieŭ, kab narod kožny
Mowaj rodnaj hawaryŭ.
Uzhlań-ž na narod biazdolny
Biełaruski, što k Tabie
Hołas cichi, padniawolny
U pakornaj šle malbie.
Aświaci-ž naš rozum wieraj,
Lhi nadzieju ŭ dušu ŭli,
I ahoń lubowi ščyraj
U sercah zimnych zapali!
Daj, kab zierniatka prabudy
Zalacieła ŭ kožny kut
Biełarusi, kab usiudy
Uzyšło i tam i tut..
Kab runieła, wypływała,
Krasawała, naliło
I, naśpieŭšy, u tok niamała
Umałotu pryniasło.
Pamažy-ž nam, Boža miły,
Prabudzicca da žyźcia
Udziali parady, siły,
Kab niaj źbilisia z pućcia.
Dyk žywi-ž Ty i krasujsia,

Naša Matka, Biełaruś,
Da krajoŭ čužych raŭnujsia,
Iści dziaciej k tabie prymuś.
Chaj biarucca da raboty,
Dom narodny budawać,
I bahaciacca ŭ cnoty,
Kab pasla im raj dastać.

Źmiest.

Str.

Pieśni roznyja.

Pieśnia ab Apiecy Boskaj.

Piesnia pry pracy.

Pieśni — Psalmy.

WAŽNIEJŠYJA DRUKARSKIJA PAMYŁKI:

Nadrukawana:	Treba:
Str. 38, u radku 6 źwierchu: ślužby	słužby,
str. 47, u radku 5 znizu: kryzuj	kryžuj,
str. 88, u radku 8 źwierchu: Jeruzalem	Jezusam,
str. 113, u radku 9 znizu: Prawiečnaja	Pradwiečnaja,
str. 114, u radku 2 znizu: Eurharystyi	Eucharystyi,
str. 128, u radku 4 znizu: śwaimi	swaimi,
str. 145, u radku 9 źwierchu: uzmacnieünie	uzmacnieńnie,
str. 202, u radku 7 znizu: zamli	ziamli,
str. 224, u radku 6 źwierchu: Ceus	Deus,
str. 255, u radku 6 źwierchu: cuda	cudna.